

TOLLETATEN

Årsrapport 2022

Uttrykk brukt i Tolletatens årsrapport 2022

Uttrykk	Beskrivelse
Deklarering	Gi melding om at en vare skal underlegges en bestemt tollprosedyre, enten på papir, muntlig eller elektronisk.
Deklarasjonskontroll	Kontroll av informasjon gitt i deklarasjonene, samsvarskontroll med grunnlagsinformasjon.
Direktefortolling	Varene legges ikke inn på tollager, og varen frigis i forbindelse med grensepassering. Dette innebærer at deklarasjonen behandles, og avgifter og toll fastsettes allerede i forbindelse med grensepassering.
Etterkontroll	Kontroll av firmaer og privatpersoner etter grensepassering for å kontrollere etterlevelse.
Tollverdi	Økonomisk verdi til en vare som importeres/eksporteres.
Varesendinger fristilles	Varer som er ferdig fortollet frigis til bruk eller omsetning.
350-kronersgrense	Avgiftsfri netthandel i utlandet på inntil 350 kroner.
Treff	Tolletatens analyseplattform bygd på Palantir Foundry. Den har verktøy som støtter flere arbeidsprosesser for kontroll og etterretning i Tolletaten.

Forkortelser brukt i Tolletatens årsrapport 2022

Forkortelse	Beskrivelse
ANPR	Kjennemerkegjennkjenning (tidligere Automatic Number Plate Recognition).
IPR	Intellectual Property Rights – immaterielle rettigheter.
NCTS	(New Computerised Transit System) EUs elektroniske transitteringssystem.
DFØ	Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.
ICS2	Import Control System versjon 2. Forhåndsvarsling fra alle land utenfor EUs sikkerhetssone.
PEM-konvensjonen	Regional konvensjon om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet. Regulerer opprinnelse for varer.
POD	Politidirektoratet
PNR	Passenger Name Records, direktivet pålegger flyselskap å gi tilgang til passasjerdata.
TVINN	Tolletatens elektroniske fortollingsløsning.
VOEC	VAT On E-Commerce. Merverdiavgift for e-handel.
WTO	World Trade Organization. Verdens handelsorganisasjon.
UNECE	The United Nations Economic Commission for Europe. FNs økonomiske kommisjon for Europa er FNs organ for økonomisk samarbeid i Europa.
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development. FN-konferansen om handel og utvikling.

Innholdsfortegnelse

1.	Leders beretning.....	4
2.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
	Virksomheten og samfunnsoppdrag.....	8
3.	Årets aktiviteter og resultat	12
	Hovedmål 1: Det er enkelt og effektivt å etterleve lover og regler for grensekryssende vareførsel.....	15
	Hovedmål 2: Aktørene i vareførselen oppfatter risikoen ved ikke å etterleve lover og regler som høy	26
	Hovedmål 3: Tolletaten støtter opp under virksomheten til andre myndigheter.....	42
	Andre føringer og prioriterte tiltak.....	50
	Digitalisering og strategisk IT-utvikling	51
4.	Styring og kontroll i virksomheten	55
	Overordnet vurdering av styring og kontroll.....	56
	Forhold der departementet har bedt Tolletaten om særskilt rapportering.....	59
	Bemanning og personalforvaltning	70
	Likestillings- og mangfoldsarbeidet i etaten som arbeidsgiver.....	76
	Likestillings- og mangfoldsarbeidet i Tolletaten som offentlig myndighet	80
5.	Vurdering av framtidsutsikter	83
6.	Årsregnskap	86
7.	Oversikt vedlegg	116
8.	Tabeller og figurer.....	117

Leders beretning

6. mai 2022 ble det skrevet norsk tollhistorie. Da fastsatte Finansdepartementet en forskrift som gir Tolletaten myndighet til å drive kontroll med vareførselen på Svalbard. Fra samme tid etablerte Tolletaten seg fysisk på Svalbard. Denne begivenheten føyer seg inn i en lang rekke endringer og utfordringer som Tolletaten har stått i de siste årene. Vi er en etat i endring.

Russlands angrepskrig mot Ukraina har preget tollåret 2022. Tolletaten håndhever et stadig mer omfattende sett av sanksjoner på handelsområdet, rettet mot Russland og Belarus. Etableringen på Svalbard hadde dette som viktig del av bakteppet. I oktober fikk Tolletaten i oppdrag av Regjeringen om å intensivere kontrollen av russiske fiskefartøy i Tromsø, Båtsfjord og Kirkenes. Tolletaten iverksatte dette oppdraget med nærmest umiddelbar virkning. Også på landegrensen har den internasjonale situasjonen i perioder preget hverdagen i Tolletaten. Blant annet førte Russlands mobilisering til en periode med vesentlig økt trafikk over Storskog.

Året 2022 har igjen vist hvor viktig det er med evne til rask omstilling. Etatens rolle knyttet til nasjonal beredskap er blitt synliggjort på enda nye områder. Gjennom pandemien høstet vi mange lærdommer om Tolletatens oppgaver og roller knyttet til forsyningssikkerhet og håndtering av grenserestriksjoner. Gjennom Ukraina-situasjonen har søkelyset blitt rettet mot blant annet Tolletatens etatens rolle i å håndheve sanksjoner og å bidra til å håndtere situasjoner med økt tilstrømming av flyktninger og reisende.

Tolletatens evne til å løse vårt samfunnsoppdrag på en tilstrekkelig god måte utfordres av den stadig strammere økonomiske situasjonen etaten står i. Reduserte bevilgninger over tid, langvarig og betydelig økning i volumene vi skal håndtere og nye trusler og oppdrag må håndteres på toppen av et omfattende behov for utskifting av gammelt utstyr, anskaffelse og utnyttelse av ny teknologi, samt etablering av tilstrekkelig gode kontrollfasiliteter der vi mangler dette. I tillegg kommer behov for videreutvikling av virksomheten og IT-løsningene vi forvalter, ofte også drevet av utviklingen i våre naboland og største handelspartnere. Tolletaten har i 2022 arbeidet mye med å analysere og tydeliggjøre disse utfordringene.

Digitalisering vil ikke løse alle utfordringer for Tolletaten, men vil være en avgjørende del av hvordan vi best løser oppgavene i fremtiden. Derfor har vi også i 2022 prioritert høyt digitalisering og utvikling av nytt hovedløp for innførsel av varer for næringslivet (Digitoll). Målet er en sømløs og i størst mulig grad automatisert grensepassering, i kombinasjon med god etterlevelse av gjeldende regelverk. Tolletaten har også etablert en ny kontaktsenterløsning som kan gi tollfaglig veiledning og brukerdiallog hele døgnet.

Mandatet for Treff-satsingen ble oppdatert i juni 2022. Den nye løsningen for digital melde- og opplysningsplikt for kjøretøy på vei og ferge ble etter et omfattende innførings- og opplæringsarbeid, satt i produksjon 9. november. Arbeidet med å digitalisere melde- og opplysningsplikten, herunder konsolidering av tidligere eksisterende ekspressfortollingsløsning, har sammen med arbeidet knyttet til ICS2 Fase

2 hatt høy prioritet i 2022. Etaten oppdaterte usikkerhetsanalysen for Treff-satsingen i november 2022.

Arbeidsmarkedet i Norge er stramt, og etaten har en tiltakende utfordring med å beholde og rekruttere kvalifiserte medarbeidere. Etaten har iverksatt omfattende satsinger for å sikre kompetanse og rekruttering. Blant annet er antallet studieplasser ved bachelorstudiet i Toll, vareførsel og grensekontroll økt fra 35 til 60. I tillegg er det iverksatt tiltak for å rekruttere personell med annen, relevant utdanning som vil få en tilpasset intensiv tollfaglig utdanning. Vi har også tatt opp første kull i en nyetablert «EVU-bachelor», som er et tilbud etaten har utviklet sammen med UiS. Denne ordningen gir ansatte med etatens tidligere interne utdanning mulighet til å konvertere opparbeidet formal- og realkompetanse til en bachelorgrad. Tolletaten har i 2022 innført et nytt karriereutviklingssystem som standardiserer og profesjonaliserer hvordan etaten arbeider med karriereutvikling for våre ansatte. Tolletaten har også gjennomført ekstraordinære lønnsforhandlinger for enkelte grupper av tollfaglig personell.

Tolletaten er en utpreget samarbeidsetat, noe som kan illustreres av at det i 2022 er gjennomført 14 etatsledermøter med samarbeidende aktører. Det er inngått tre nye samarbeidsavtaler og eksisterende samarbeidsavtaler er revidert ved behov. Samarbeidet mellom etatene evalueres i etatsledermøtene, og oppleves generelt som tilfredsstillende.

Ambisjonene etaten satte for hovedmålene i 2022, er i hovedsak nådd. Tatt i betraktning omfang og kompleksitet knyttet til de ekstra utfordringene som etaten har håndtert i løpet av året, vurderes det samlede resultatet for virksomheten som tilfredsstillende.

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

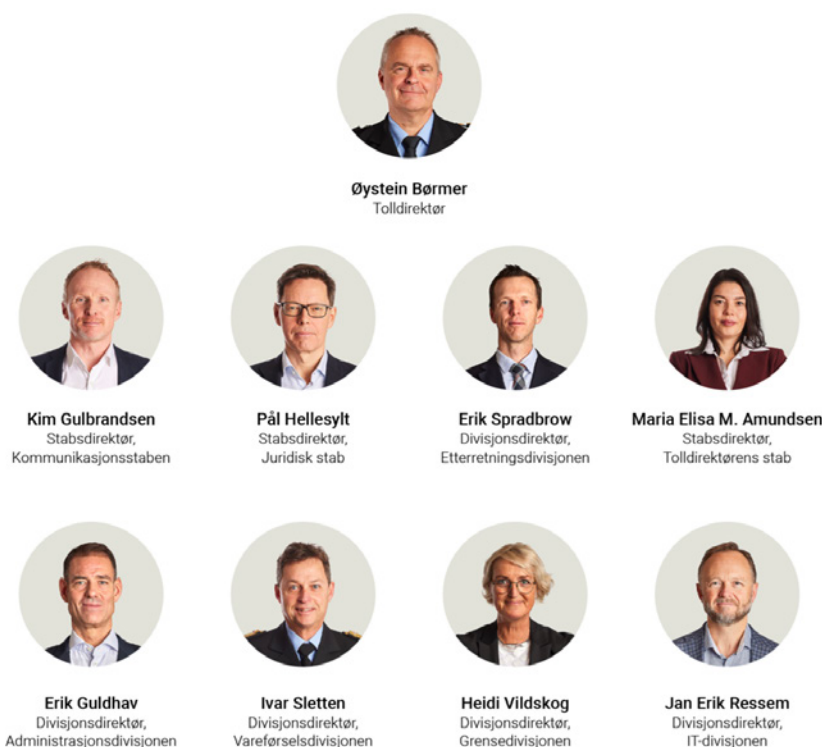
Virksomheten og samfunnsoppdrag

Tolletaten er et statlig forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet.

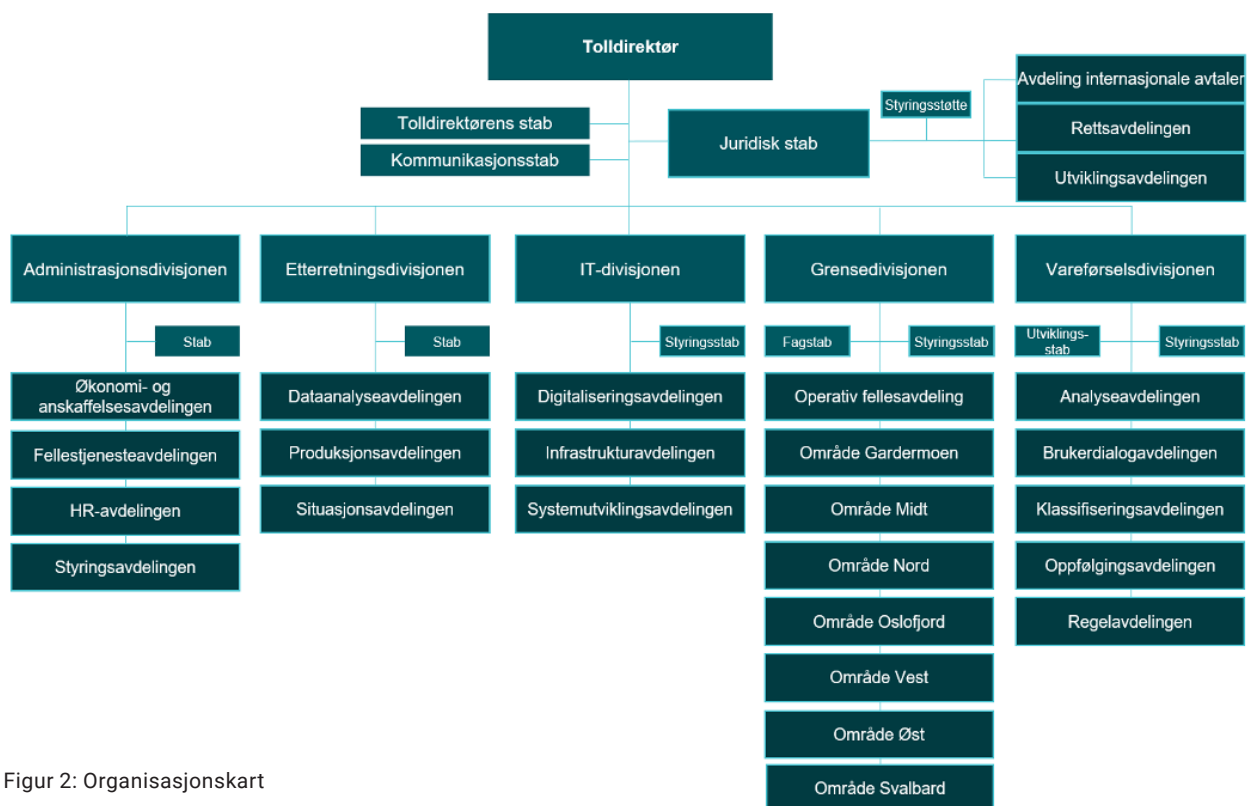
Tolletatens samfunnsoppdrag er å sikre at lover og regler for grensekryssende vareførsel etterleves. Dette innebærer at Tolletaten skal forvalte og medvirke til at regelverket for toll og grensekryssende vareførsel etterleves. Samtidig skal Tolletaten legge til rette for effektiv handel og vareførsel.

Organisasjon og ledelse

Tolldirektørens ledergruppe består av tre stabssjefer og fem divisjonsdirektører.

Figur 1: Toppledelsen

Figur 2: Organisasjonskart

Utvalgte hovedtall

Tabellene nedenfor viser utvalgte nøkkeltall.

Volumtall 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Antall kontroller i grensekontrollen	225 169	137 384	129 427	162 618
Antall kontroller i grensekontrollen med treff	33 418	23 113	21 062	25 651
Treffprosent i grensekontrollen	15	17	16	16
Antall beslag totalt	36 669	19 316	20 492	27 150
Antall beslag av narkotika	3 736	2897	2 532	2 330
Antall beslag av tobakksvarer	10 224	5 419	5 177	6 786
Antall beslag av alkoholholdige drikkevarer	17 552	6 784	7 752	10 215
Antall deklarasjonskontroller av innførsel	129 324	108 695	95 648	84 885
Antall deklarasjonskontroller av utførsel	25 938	20 582	16 333	14 298
Antall etterkontroller	415	319	153	155
Antall innførselsdeklarasjoner behandlet	6 226 440	6 458 541	7 030 704	6 947 938
Antall utførselsdeklarasjoner behandlet	1 578 271	1 464 012	1 590 322	1 605 239
Antall besvarte henvendelser ved informasjonssentrene	65 607	99 076	91 936	79 083

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall 2019-2022

Nøkkeltall 2020-2022	2020	2021	2022
Antall utførte årsverk	1 360	1 391	1 345
Samlet tildeling post 01-99 i millioner kroner	1885	1917	1 989
Utnyttelsesgrad post 01-29	98 %	97 %	97 %
Driftsutgifter i millioner kroner	1 555	1 605	1 680
Lønnsutgifter, andel av driftsutgifter	69,1 %	70,4 %	67,5 %
Lønnsutgifter per utførte årsverk	790 405	812 485	843 776

Tabell 2: Nøkkeltall fra regnskapet 2020-2022

Tolletaten har ved utgangen av 2022 hatt 46 færre utførte årsverk enn 2021. En del av nedgangen kan forklares med høyere sykefravær i 2022 (6,6 % mot 5,0 % i 2021), og at antall fratredelser gjennom året har vært høyere enn i 2021. I november/desember ble det ansatt 48 nye tollbetjenter. Disse erstatter annet tollfaglig personell som har gått av med pensjon eller byttet arbeidsgiver i løpet av 2022. I forhold til antall utførte årsverk og resultater har imidlertid disse nye stillingene ingen påvirkning.

Andel lønnsutgifter av totale driftsutgifter har gått ned med 2,9 prosentpoeng. Selv om lønnsutgifter per årsverk har gått opp, ligger de totale lønnsutgiftene i etaten omtrent på samme nivå som i 2021 grunnet en reduksjon i antall ansatte. Samtidig har utgiftene til IKT, reiser og utdanning økt i 2022.

Årets aktiviteter og resultat

Samlet vurdering av prioriteringer, resultater og ressursbruk i 2022

2022 har vært et ekstraordinært år. Gjenåpningen etter koronapandemien preget både samfunn og etat. Sanksjoner mot Russland, som følge av Russlands krigføring i Ukraina, har ført til nye krevende og omfattende oppgaver for Tolletaten som blant annet fysisk etablering av tollkontroll på Svalbard og intensivering av kontrollen med russiske fiskefartøy. Med dette som bakteppe, ser vi at ambisjonene som etaten satte for hovedmålene likevel er nådd. Tolletaten vurderer derfor det samlede resultatet for virksomheten som tilfredsstillende.

Hovedmål 1: Det er enkelt og effektivt å etterleve lover og regler for grensekryssende vareførsel

For å håndtere det stadig økende omfanget av varer som krysser grensen er etaten avhengig av å digitalisere en rekke prosesser. Tolletaten har lagt vekt på å finne brukervennlige og effektive løsninger som bidrar til harmonisering med EUs regelverk og som er tilpasset ny oppdeling av tolloven. Tolletaten har i 2022 iverksatt tiltak for å oppnå tettere samarbeid med næringslivet, blant annet ved å anskaffe og iverksette en ny kontaktsenterløsning. Brukerundersøkelser viser at aktørenes forståelse av regelverket er styrket i forhold til tidligere år, og at holdningene til regelverket utvikler seg i en positiv retning. Flertallet av bedriftene opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv. Resultatet har holdt seg stabilt de siste årene. Andelen varer fristilt ved grensepassering er på samme nivå som i 2021. Løsningen med

ekspressfortolling ble i 2022 erstattet med første fase nytt hovedløp for næringslivet (Digitoll).

Tolletaten anser resultatene som tilfredsstillende for hovedmål 1 i 2022.

Hovedmål 2: Aktørene i vareførselen oppfatter risikoen ved ikke å etterleve som høy

I februar gjenåpnet samfunnet etter nesten to år med pandemi. Dette medførte at etaten kunne gradvis gå tilbake til tilnærmet normalt driftsmønster. I løpet av året har trafikken økt og nærmet seg normalt nivå for alle trafikkstrømmer. Unntaket er flytrafikk fra utlandet som fortsatt ligger noe lavere enn i 2019. I kontrollvirksomheten har bemanningssituasjonen vært vanskelig. Bemanningen i den operative kontrollen har gått ned som følge av at tollfaglig personell har valgt å pensjonere seg eller skifte arbeidsgiver uten at etaten har kunnet erstatte den tapte kompetansen på kort sikt. I tillegg til etatens ordinære oppgaver har 2022 vært preget av etablering av Svalbard som nytt tollområde og oppdraget med å kontrollere alle russiske fiskefartøy som del av sanksjonsregimet mot Russland.

Til tross for et utfordrende år ressursmessig har Tolletaten nådd ambisjonene, og samlet sett anser Tolletaten resultatene som tilfredsstillende.

Hovedmål 3: Tolletaten støtter opp under virksomheten til andre myndigheter

Tolletaten arbeider kontinuerlig og målrettet for å videreutvikle samarbeidet med regelverkseiere, andre myndigheter og aktører som har interesser i grensekryssende vareførsel. Samarbeidsmøtene på etatsledernivå evaluerer jevnlig samarbeidet, som oppfattes som gjensidig tilfredsstillende. Etaten mener likevel at det er et forbedringspotensial i enkelte relasjoner, herunder når det gjelder forventningsavklaringer og digitalisering. Dette området står høyt på agendaen, og det arbeides systematisk for å optimalisere Tolletatens rolle som helhetlig og koordinert grenseforvalter.

Tolletaten anser resultatene som tilfredsstillende for hovedmål 3 i 2022.

Hovedmål 1: Det er enkelt og effektivt å etterleve lover og regler for grensekryssende vareførsel

Tolletaten skal legge til rette for korrekt inn- og utførsel av varer både for næringslivet og for privatpersoner. Dette innebærer at etaten skal forvalte regelverket og bidra til at det blir etterlevd, blant annet ved å informere og veilede.

Alle varer som føres inn og ut av landet skal som hovedregel registreres og klassifiseres, og riktig tollverdi skal fastsettes med riktig opprinnelsesland. Varer som er underlagt restriksjoner skal kontrolleres for korrekt tillatelse for inn- og utførsel.

Ved å påse at reglene for grensekryssende vareførsel er tilgjengelige og enkle å følge, bidrar etaten til å sikre statens inntekter, korrekt handelsstatistikk, ivaretagelse av internasjonale forpliktelser og rettfærdige konkurransevilkår. Tolletaten ivaretar både toll- og vareførselsreglene, og regelverkene til en rekke andre statlige aktører.

Det skal være lett for aktører å handle rett. Tolletatens mål er en effektiv oppfølging av vareførselen på hensiktsmessige tidspunkt med gode virkemidler. Etaten arbeider aktivt med forenkling og samordning av regelverk og digitalisering for å kunne tilby aktørene velfungerende ordninger som bidrar til enklere etterlevelse av lover og regler.

For å håndtere det stadig økende omfanget av varer som krysser grensen er Tolletaten avhengig av å digitalisere en rekke prosesser. Tolletaten har i 2022 prioritert digitalisering og utvikling av nytt hovedløp for innførsel av varer for næringslivet (Digitoll). Målet

er en sømløs og i størst mulig grad automatisert grensepassering, i kombinasjon med god etterlevelse og effektiv kontroll av varestrømmene. For å lykkes med dette må Tolletatens løsninger være brukervennlige og effektive, slik at det gir en gevinst opp mot alternative prosedyrer. Det har vært vektlagt å finne løsninger som bidrar til harmonisering med EUs regelverk og som er tilpasset ny oppdeling av tolloven som trådte i kraft 1.1.2023.

En tett og god dialog med næringslivet er sentralt i arbeidet med Digitoll, siden omleggingen innebærer at etaten og næringslivet må samhandle på nye måter. For å sikre god samhandling og involvering har Tolletaten i 2022 iverksatt tiltak for å oppnå tettere samarbeid med næringslivet. Blant annet har Tolletaten anskaffet og iverksatt en ny kontaktsenterløsning. Med løsningen fikk etaten to nye kanaler å kommunisere med publikum på chat og chatbot. Sistnevnte gjør det mulig med tollfaglig veiledning og brukerdiallog 24/7. Løsningen gir etaten en bedre oversikt over hyppighet og kategorier av spørsmål fra publikum, som igjen danner grunnlaget for å utarbeide gode digitale veiledere og informasjon i andre kanaler.

Ressursbruk

Tiltak til forenkling og veiledning for å gjøre det enklere å etterleve lover og regler ble prioritert i 2022. Tolletaten har derfor prioritert utviklingsarbeid som er rettet mot tidlig og digital informasjonsbehandling og -utveksling, gjennom blant annet Digitoll.

Analysekapasitet for å utarbeide et bedre kunnskapsgrunnlag og forståelse om aktører og varestrømmer i den registrerte vareførselen ble prioritert. Arbeidet med regelverks- og prosedyreutvikling ble prioritert høyere. Det har vært en tettere involvering av næringslivet for å forankre og skape forståelse for etatens endringsprosesser og forstå brukernes behov. Informasjon og veiledning til både private og næringsliv har blitt utviklet og forbedret.

Innsatsen innenfor hovedmål 1 involverer flere divisjoner, og er vanskelig å kvantifisere. Men etaten vurderer at det er sannsynlig at man bruker mer ressurser nå enn før omorganiseringen i 2020.

Resultater og måloppnåelse

Hovedmål	Resultatskjema - hovedmål med styringsparametere			Resultat 2022	
	Nr SP	Styringsparameter	Ambisjonsnivå 2022	Resultat 2022	Mål-oppnåelse
Hovedmål 1 - Det er enkelt og effektivt å etterleve lover og regler for grensekryssende vareførsel	1.1	Andel næringsdrivende som opplever regelverket for grensekryssende vareførsel som forståelig	47-53%	54 %	
	1.2	Andel næringsdrivende som opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv	64-65%	65 %	
	1.3*	Andel reisende som opplever regelverket for grensekryssende vareførsel som forståelig	43-47%	52 %	
	1.4	Andel varer fristilt ved grensepassering	13,4-14%	13,5 %	

Tabell 3: Resultater og måloppnåelse hovedmål 1

*Etaten har tatt feil av to spørsmål/utsagn fra spørsmålsbatteriet i innbyggerundersøkelsen ifm. den årlige i rapportering på SP 1.3 helt siden 2019. Dette innebærer en liten nivåforskjell, slik at årets resultat tilsynelatende er lavere enn i tidligere år, mens det reelt sett er en forbedring av resultatet.

Tolletaten har oppnådd positive resultater relatert til hovedmål 1 i 2022. Resultatene viser at etaten oppfyller ambisjonsnivået for hovedmålet.

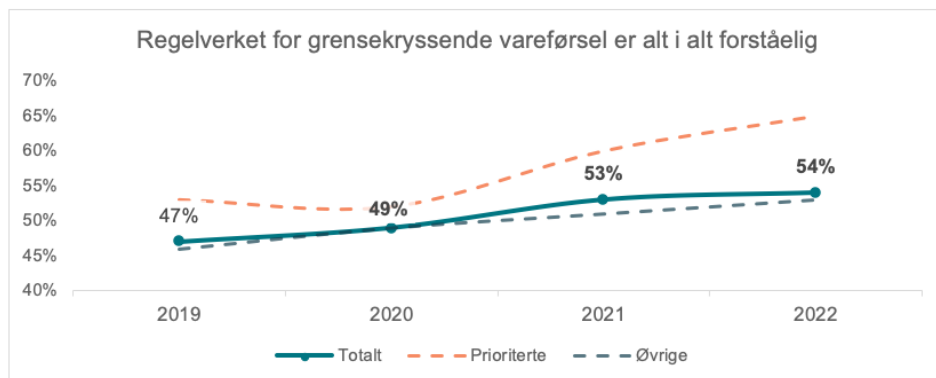
Etaten har i 2022 gjennomført brukerundersøkelser rettet mot henholdsvis næringsdrivende og reisende. Resultatene fra disse undersøkelsene gir indikasjoner på holdninger og oppfatning av etatens innsats og tjenesteleveranse overfor de ulike brukergruppene. Brukerundersøkelser viser at aktørenes forståelse av regelverket er styrket i forhold til tidligere år, og at holdningene til regelverket utvikler seg i en positiv retning. Flertallet av bedriftene opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv. Resultatet har holdt seg stabilt de siste årene.

Andelen varer fristilt ved grensepassering er på samme nivå som i 2021. Løsningen med ekspressfortolling ble i 2022 erstattet med første fase for nytt hovedløp for næringslivet (Digitoll). Formålet med Digitoll er å fjerne tidkrevende og manuelle prosesser, og effektivisere oppgaveløsningen for næringslivet og Tolletaten. Etter hvert som løsningen ferdigstilles, er det et mål at alle varesendinger fristilles senest ved grensepassering. Dette forutsetter at Tolletaten får digital informasjon før, eller senest ved grensepassering, og er i første fase kun en frivillig løsning i bruk ved grensepassering på Svinesund og Ørje.

Styringsparameter 1.1: Andel næringsdrivende som opplever regelverket for grensekryssende vareførsel som forståelig

Forståelig regelverk for grensekryssende vareførsel er en forutsetning for at det skal være enkelt og effektivt å etterleve lover og regler.

Andelen næringsdrivende som oppfatter regelverket for grensekryssende vareførsel som forståelig viser en positiv utvikling siden 2019.

Figur 3: Andel næringsdrivende som mener at regelverket er forståelig

I brukerundersøkelsen er det skilt mellom prioriterte og øvrige virksomheter. Prioriterte virksomheter er de aktørene som har størst volum og hyppigst interaksjon med Tolletaten basert på antall deklarasjoner, statistisk verdi, geografi og liknende.

Andel næringsdrivende som oppfatter at regelverket er utformet slik at det gir like konkurransevilkår har økt fra 47 % i 2021 til 54 % i 2022, og Tolletatens saksbehandling av varedeklarasjoner oppleves som lik og uavhengig. Det er en økt andel som er enig i at regelverket gir lite rom for fortolkninger og som er enige i at saksbehandlingen av varedeklarasjoner er lik og uavhengig.

De som mener regelverket ikke er lett å følge, peker på utforming av regelverk og veiledning og tilrettelegging som hovedårsaker.

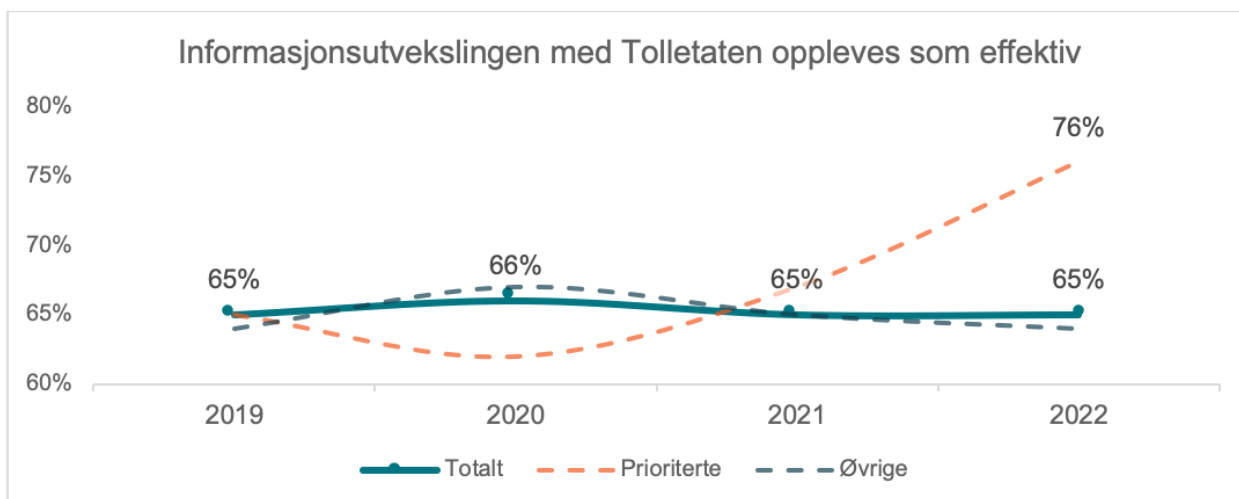
Tilgjengeligheten til informasjon om regelverket oppleves i mindre grad som en utfordring.

Styringsparameter 1.2: Andel næringsdrivende som opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv

Flertallet av bedriftene opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv. Resultatet har holdt seg stabilt de siste årene. Det er små forskjeller mellom de prioriterte og de øvrige næringsdrivende. Samlet sett er andelen næringsdrivende som opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv 65% og har vært stabil de siste årene.

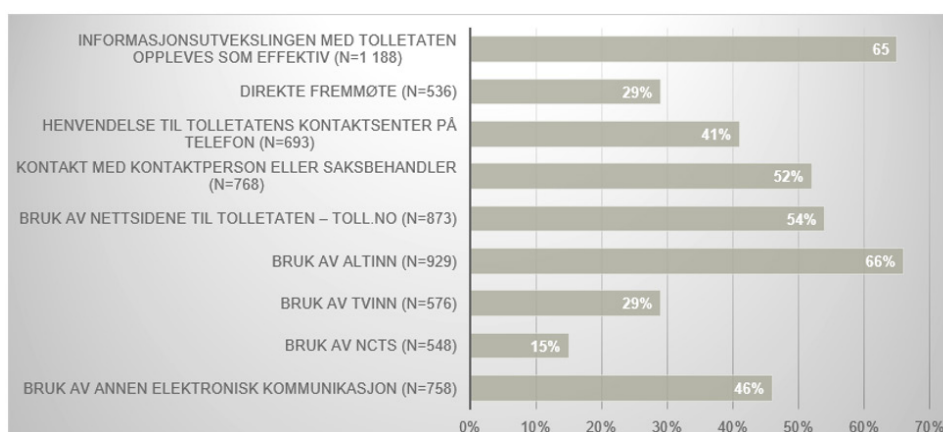
	2019	2020	2021	2022
Andelen næringsdrivende som opplever informasjonsutvekslingen med Tolletaten som effektiv	64%	66%	65%	65%

Blant de prioriterte virksomhetene har andelen som opplever informasjonsutvekslingen som effektiv økt signifikant de siste årene.

Figur 4: Utvikling av tilfredshet med informasjonsutvekslingen

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

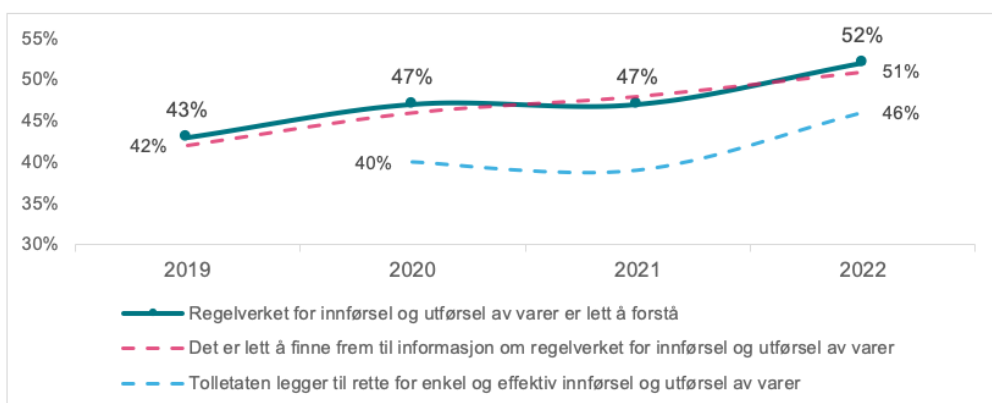
Figur 5: Tilfredshet med informasjonskanalene

Opplevelsen av de ulike kanalene er illustrert i grafikken over. NCTS som scorer lavest på brukertilfredshet skal oppgraderes i løpet av 2023. Informasjonsutveksling gjennom etatens nettsider og systemet TVINN oppleves som dårligere enn før, mens opplevelsen av kontakt med kontaktperson eller saksbehandler har hatt en positiv utvikling. For de øvrige informasjonskanalene er brukertilfredsheten stort sett som tidligere.

Styringsparameter 1.3: Andel reisende som opplever regelverket for grensekryssende vareførsel som forståelig

En viktig forutsetning for at det skal være enkelt for reisende å etterleve regelverket er at de forstår hvilke regler som gjelder, og at informasjonen er lett tilgjengelig. Forenklinger og mer brukerrettet formidling av regelverket er viktige tiltak etaten har gjennomført for å lykkes med dette arbeidet.

Det er fortsatt en klar og positiv utvikling i andelen av befolkningen som mener at regelverket er lett å følge. Det samme gjelder for om det å lett finne informasjon om regelverket, og om regelverket er lett å forstå. I denne siste målingen er det spesielt en økning i andelen reisende som mener at Tolletaten legger til rette for enkel og effektiv innførsel av varer.

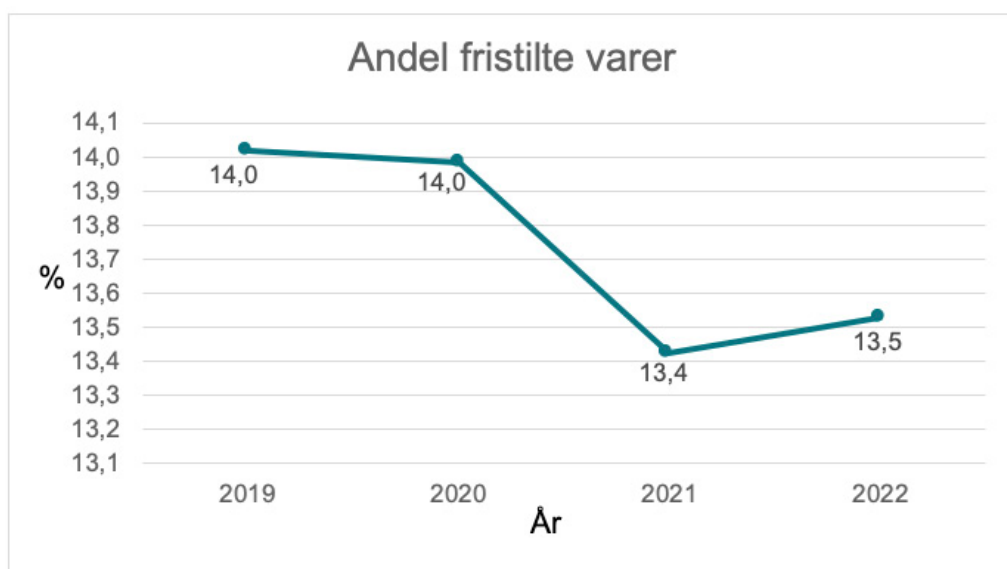

Figur 6: Andel reisende som opplever regelverket som forståelig

Styringsparameter 1.4 Andel varer fristilt ved grensepassering (deklarasjoner)

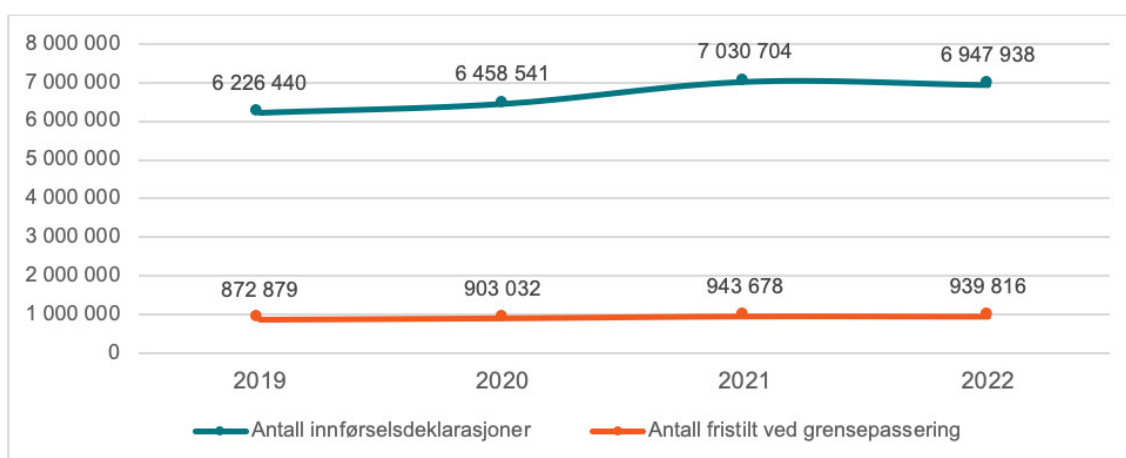
Andel varer fristilt ved grensepassering er 13,5 % for 2022.

I 2022 var andelen fristilte varer ved grensepassering (13,5 %) på samme nivå som i 2021 (13,4 %). Utvikling og innføring av Digitoll er sentralt i Tolletatens arbeid med å øke andelen varer fristilt ved grensepassering. Prøveprosjektet med en pilot for ekspressfortolling ble i 2022 overført til ny teknisk plattform som del av Digitoll-konseptet. I første omgang kun på tollstedene Svinesund og Ørje. På sikt forventes det at denne endringen vil øke andelen fristilte varer på grensen.

Figur 7: Andel varer fristilt med grensepassering

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Figur 8: Varer fristilt ved grensepassering (antall innførselsdeklarasjoner)

To sentrale grep er identifisert for å sikre at Tolletaten mottar og kan behandle informasjon om transportmiddel og varer før grensen: direktekjøringsordningen skal fases ut og avvikles, og digital melde- og opplysningsplikt skal innføres gjennom Digitoll.

For å sikre god samhandling med, og involvering av næringslivet i Tolletatens planer og tjenesteutvikling, er det i 2022 gjennomført flere møter for å etablere en tettere dialog med næringsliv og interesseorganisasjoner.

Prioriterte tiltak under hovedmål 1

Ny lov om vareførsel og ny lov om tollavgift

Tolletaten har bistått Finansdepartementet i arbeidet med nye lover på tollområdet gjennom hele 2022. Tolletaten har på oppdrag fra Finansdepartementet utarbeidet forskrifter til de to nye lovene, sendt dem på høring og vedtatt dem. Lov om tollavgift og lov om vareførsel med tilhørende forskrifter trådte i kraft 1.1.2023. Tolletaten har utarbeidet håndbøker med kommentarer til begge lovene. Disse ble tilgjengelig i elektronisk versjon 1.1.2023. Det er gjennomført intern opplæring i Tolletaten med e-læring, seminarer og foredrag. Brukerne er informert via oppdatert informasjon på toll.no, herunder oppdaterte veiledningsartikler og e-læring.

Avvikling av overgangsordningen som ble innført ved avviklingen av 350-kronersgrensen og innføringen av VEOC-ordningen

På oppdrag fra Finansdepartementet har Tolletaten, sammen med Skatteetaten, utredet hvordan overgangsordningen kan avvikles, samtidig som etaten sikrer en god håndtering av lavverdisendinger (0 – 3 000 kroner). En rapport om dette ble levert i mars 2022. På bakgrunn av nytt oppdrag fra departementet, leverte etatene et felles utkast til høringsnotat i juli 2022. I høringsnotatet har Finansdepartementet foreslått å avvikle overgangsordningen fra høsten 2023, og at det iverksettes tiltak hos begge etater som skal bidra til å lette avviklingen. Høringen er sendt ut med frist 1.3.2023. Det vil bli nødvendig å jobbe med innføringsaktiviteter i Tolletaten i 2023 for å sikre at nødvendige system- og regelverksendringer er på plass innen overgangsordningen avvikles.

View Plots Session Build Debug Profile Tools Help

Go to file/function Addins

Rmd x

Run Document

Run

Outline

```
      _omraade) ) |>
      sj %in% input$valg_t_nasj |
      valg_t_nasj)) |>
      retning %in% input$valg_t_retning |
      valg_t_retning)) |>
      kjoretøy_type %in%
      kjoretøy_type |
      is.null(input$valg_t_kjoretøy_type))

      t_reorder(antall, .fun=sum, .desc = T)
      ct_lump_n(10, w=antall, other_level =

      (antall),
      pop'

      11,
      ('#12404F')

      axis = list(title=''),
      xaxis = list(title='Antall passeringer de to
```

Untitled1 x

manifest.js

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

1:1

JJ Allaire, Ke
Inaki Ucar, Do
"Maint

.org>", "Descr

functions as we
seamless integr
and objects can
equivalents whi
code as well as
libraries. Docu
several vignette
'Rcpp Gallery' s
paper by Eddebu
.18637/jss.v040.
, \n <doi:10.1007
Eddebuettel and
/00031305.2017.13
details."

"Imports"

"Suggests"

pkgKitten (>= 0.1

"URL": "h

.eddebuettel.com

/RcppCore/Rcpp",

"License":

"BugReport

/issues"

"MailingLi

-project.org",

"RoxygenNot

"NeedsCompi

"Packaged":

"Repository

Hovedmål 2: Aktørene i vareførselen oppfatter risikoen ved ikke å etterleve lover og regler som høy

Tolletaten bidrar til at samfunnet beskyttes mot ulovlige og skadelige varer, og bidrar til likeverdige konkurransevilkår for næringsdrivende. Ved å forhindre innførsel av ulovlige og restriksjonsbelagte varer, som for eksempel narkotika, alkohol, legemidler med videre, spares samfunnet for økonomiske og sosiale kostnader ved at disse varene ikke blir distribuert til brukerne.

12. februar 2022 ble samfunnet gjenåpnet etter nesten to år med pandemi. For Tolletaten medførte dette at etaten kunne gå tilbake til normalt driftsmønster, og forberede gradvis økning i grensekryssende trafikk. I løpet av 2022 har trafikken økt og nærmet seg normalt nivå for alle trafikkstrømmer. Unntaket er nivået på internasjonal flytrafikk som fortsatt ligger noe lavere enn i 2019.

Tolletaten har i 2022 gjort flere grep for å styrke målrettet og risikobasert kontroll med grensekryssende varer. Det er innført tydelige prioriteringer av operative innsatsområder for etaten, herunder kontroll og øvrig virkemiddelbruk for å oppnå økt etterlevelse. Innsats er også basert på prioriteringer fra regelverkseiere, erfaringer fra internasjonale trender – samt etatens nasjonale trusselvurdering. Det er også innført nye arbeidsprosesser og nye digitale verktøy for registrering av kontroll med vareførselen. Blant annet ble et nytt verktøy for registrering av kontrollaktiviteter tatt i bruk i november 2021 og har hatt store utviklingssteg gjennom 2022. Dette bidrar til bedre støtte – og med et fleksibelt brukergrensesnitt som bygger på moderne prinsipper

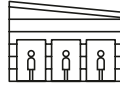
for informasjonsdeling. Det nye verktøyet gjør det enklere å registrere og gjenbruke informasjon som styrker etatens kunnskap om utvikling og trusler.

Ressursbruk

Bemanningssituasjonen i grensekontrollen var i 2022 utfordrende. Etaten har omprioritert kontrollressurser til å etablere tollkontroll på Svalbard fra mai 2022, og styrket kontrollen med russiske fiskefartøy som del av sanksjonsregimet mot Russland fra oktober 2022. I tillegg har årsverkene i den operative kontrollen samlet sett gått ned i 2022, grunnet avganger. Nedgangen i den operative kontrollen skyldes flere faktorer hvor de mest sentrale er nedgang i ansatte med tollfaglig bakgrunn, nødvendige prioriteringer til andre oppgaver og prioritering av utviklingsarbeid.

Mange med tollfaglig utdanning har valgt å pensjonere seg eller å skifte arbeidsgiver. Tollfaglig kompetanse har blitt mer attraktiv utenfor etaten, og våre ansatte tilbys betingelser som ikke Tolletaten kan konkurrere med. Samtidig har etaten mindre tilførsel av nye tollere som følge av at gammelt utdanningsløp er erstattet med en ny bachelorutdanning, og det vil ta tid før de første studentene fra bachelorutdanningen ved Universitet i Stavanger er uteksaminert. De 48 nye tollbetjentene som ble ansatt i desember skal gjennomføre seks måneders intensiv tollfaglig opplæring, og har naturlig nok ikke påvirket årets resultater.

Ressursinnsatsen har vært prioritert til opprettholdelse av pliktoppgaver i tollekspedisjon

grunnet økt trafikk etter gjenåpningen av samfunnet. Etaten har vært nødt til å prioritere pliktoppgaver fremfor kontrollaktiviteter og aksjoner ved grenseovergangene i lys av bemanningssituasjonen. Evne til fysisk kontroll i varestrømmene er lav og synkende.

Tolletaten har prioritert høyt utviklingsarbeidet for Tolletatens operasjonssenter (TOLLOPS) for å sikre operativt personells sikkerhet, respons på nødnettalarmer og operasjonsstyring utenom ordinær arbeidstid. Utvikling av TOLLOPS er viktig som myndiggjort døgnkontinuerlig beslutningspunkt i operasjonshendelser, beslutningstaker i ICS2-saker (eks. ved lastenekt etter formålet flysikkerhet- helse, miljø og terror) – samt være varslingskanal for hastesaker fra samarbeidende myndigheter, spesielt for politidistriktenes operasjonssentraler, Kystvakt, Forsvarets Operative Hovedkvarter, mm. Dette har vært avgjørende for å lykkes med kontrolloppdraget i supplerende tildelingsbrev 3 – kontroll av russiske fiskefartøy. TOLLOPS har også beredskap for tidskritiske juridiske hjemmelsavklaringer, samt taktisk etterretningsstøtte.

Etaten har videre prioritert nasjonal harmonisering av kontrollfaglig metodeutvikling og sertifisering, samt samarbeid med nordiske lands tollmyndigheter. Nye prosessstyringsløsninger og versjonsutviklinger av digitale verktøy til kontrollen er også prioritert igjennom året. Samlet sett er utviklingsarbeid i mange paralleller ressurskrevende, og har derfor også medvirket til at det i 2022 har vært færre ansatte i utøvende grensekontroll.

Aktivitetsnivået har vært svært høyt i 2022, og nye krevende oppdrag er tildelt Tolletaten gjennom året. Den ordinære driften, pandemi, sikring av etterlevelse av sanksjoner mot Russland i eksportkontrollen, nye kontrolloppdrag på Svalbard og det pågående utviklingsarbeidet, krever innsats fra tollfaglig personell med mye erfaring. Dette har medført at de ansatte har opplevd betydelig slitasje gjennom året 2022.

Resultater og måloppnåelse

Som følge av den anstrengte bemanningssituasjonen i grensekontrollen har kontrollinnsatsen i varestrømmene måttet nedjusteres i 2022. Utviklingen av reisemønster og varestrømmer etter pandemien var ikke kjent i 2021 – da måltall ble besluttet. Dessuten la etaten til grunn at noe materiell (pga. utsatt vedlikehold, avvikling eller og utsatt gjenanskaffelse) ville ha redusert tilgjengelighet. Tolletaten tok derfor høyde for at resultatoppnåelsen på bakgrunn av disse forholdene ikke ville være høyere enn under pandemien. Ambisjonsnivået ble derfor satt til enten på nivå med tidligere år eller noe lavere enn de siste to årene.

Hovedmål	Resultatskjema - hovedmål med styringsparametere			Resultat 2022	
	Nr SP	Styringsparameter	Ambisjonsnivå 2022	Resultat 2022	Mål-oppnåelse
Hovedmål 2 - Aktørene i vareførselen oppfatter risikoen ved å ikke etterleve som høy	2.1	Oppfattet oppdagelsesrisiko blant næringsdrivende ved uriktig deklarerer (måles vektet snitt skala fra 1-5)	3.5-3.7	3,7	
	2.2	Oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende (måles vektet snitt skala fra 1-5)	3.0-3.4	3,3	
	2.3	Antall alvorlige overtredelser avdekket	300-370	410	
	2.4	Samlet antall overtredelser	55000 - 61000	61 600	
	2.5	Tolletatens samlede beslag			
	2.6	Beslagenes gjennomsnittsstørrelse			

Tabell 4: Resultater og måloppnåelse for hovedmål 2

Oppfattet oppdagelsesrisiko blant næringsdrivende ved uriktig deklarerer måles gjennom brukerundersøkelsen rettet mot virksomheter. Innbyggerundersøkelsen måler oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende for seks ulike transportformer.

En høy oppfattet oppdagelsesrisiko kombinert med hensiktsmessige sanksjoneringsformer, bidrar til at aktørene i større grad velger å etterleve regelverk og prosedyrer. Både oppfatning av sannsynlighet for avdekking og avskrekkende konsekvenser – må være til stede. Tilbakemelding fra målinger om oppfattet oppdagelsesrisiko i 2022 har hold seg på stabilt nivå totalt sett, selv om opplevd oppdagelsesrisiko er tydelig redusert for enkelte varestrømmer – spesielt

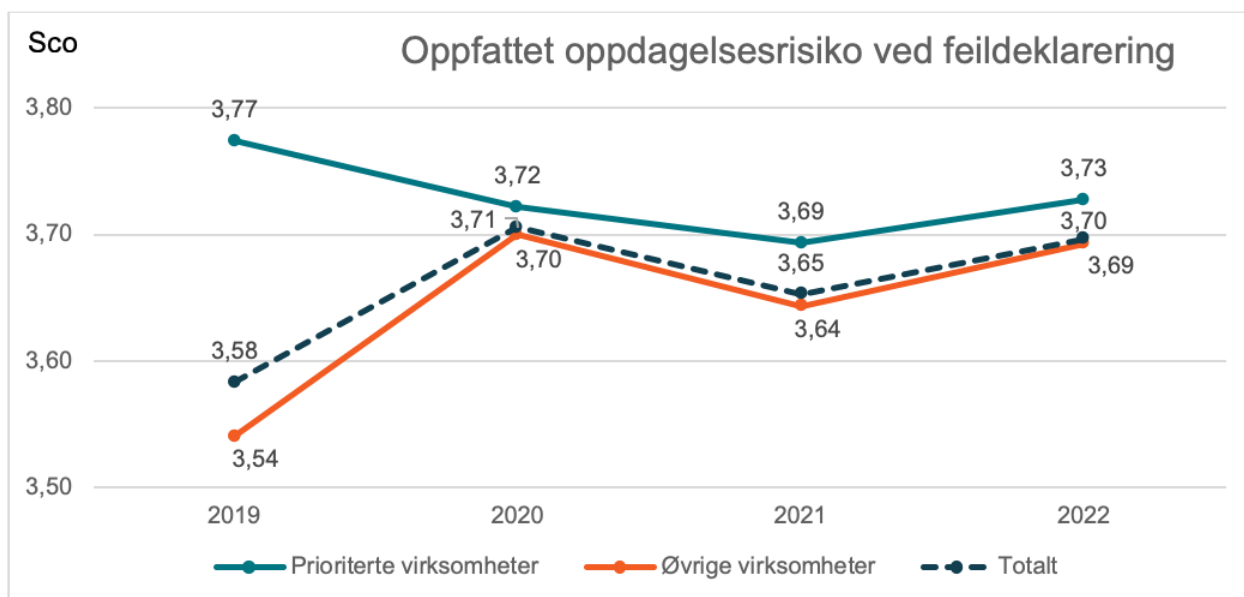
landevei. I lys av pandemien var det stor usikkerhet knyttet til hvordan trafikk- og reisemønstre ville utvikle seg. Etaten antok at resultatene ville være lavere enn de to foregående årene, blant annet fordi man la til grunn en redusert bemanning og lavere tilgjengelighet på en del kritisk materiell. For hovedmål 2 har etaten nådd ambisjonene for året, og samlet sett anser etaten resultatene som tilfredsstillende. Samtidig ser vi at resultatene for beslag og alvorlige overtredelser avdekket over år har gått nedover. For å snu denne trenden vil det være nødvendig å både styrke kontrollvnen gjennom økt bemanning, klok prioritering av etatens virkemidler for å påvirke etterlevelse - samt å lykkes med å få målbar effekt ut av etterretning og prediksjon av aktørers adferd, metodebruk etc.

Styringsparameter 2.1: Oppfattet oppdagelsesrisiko blant næringsdrivende ved uriktig deklarerering

Utviklingen av oppfattet oppdagelsesrisiko blant næringsdrivende har vært stabil og måles som et vektet gjennomsnitt på en skala fra 1-5.

Når vi ser på utviklingen i svarene fra henholdsvis de prioriterte bedriftene og de øvrige, ser vi at utviklingen har vært mer positiv hos de øvrige bedriftene, samtidig som også de prioriterte bedriftene viser en svak økning i 2022. Det er for tidlig å si om dette skyldes tilfeldige utslag. Alt sett under ett, vurderer etaten resultatet for styringsparameteren som tilfredsstillende.

	2019	2020	2021	2022
Oppfattet oppdagelsesrisiko blant næringsdrivende	3,6	3,7	3,7	3,7

Figur 9: Utvikling i oppfattet oppdagelsesrisiko ved feildeklarerering blant næringslivet 2019-2022

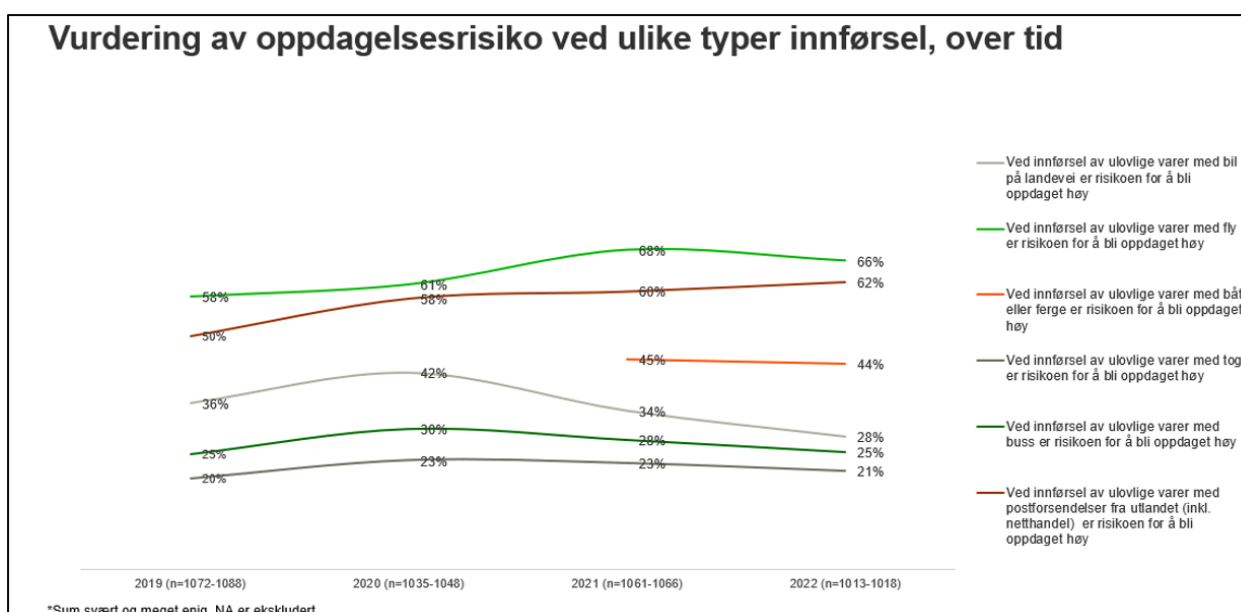
Styringsparameter 2.2: Oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende

Utviklingen av oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende gikk noe opp under pandemien. Dette kan skyldes det høye fokuset på kontroll på grensene under pandemien, men noe kan også forklares med at publikum har fått bedre innsyn i etaten gjennom TV-serien Toll. Den oppfattede oppdagelsesrisikoen hos publikum er nå tilbake på nivået før pandemien og Tolletaten vurderer resultatene for styringsparameter 2.2 for 2022 representativ for den faktiske fysiske kontrollen som er synlig for publikum.

Utviklingen av oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende måles som et vektet gjennomsnitt på en skala fra 1-5.

Siden målingene startet i 2019, har det vært en positiv utvikling i opplevd oppdagelsesrisiko ved ulovlig innførsel med fly og post, mens det har vært en negativ utvikling for ulovlig innførsel i øvrige strømmer – mest markant med «bil på landevei».

	2019	2020	2021	2022
Oppfattet oppdagelsesrisiko blant reisende	3,2	3,4	3,5	3,3

Figur 10: Opplevd oppdagelsesrisiko ved ulike typer innførsel

Styringsparameter 2.3: Antall alvorlige overtredelser avdekket

I 2022 har Tolletaten avdekket totalt 410 alvorlige overtredelser. Ambisjonsnivået er satt noe lavere enn resultatet for de to siste årene, til 300 –370. Resultatene er bedre enn ambisjonsnivået for 2022, og etaten vurderer resultatet for styringsparameteren som tilfredsstillende. Resultatene fordeler seg som vist i tabellen under:

Kontrollområde	2019	2020	2021	2022
Grensekontroll (eks. postsendinger)	461	267	224	246
Postsendinger	175	139	117	127
Etterkontroll	65	33	12	9
Deklarasjonskontroll	26	16	2	3
IPR ¹	29	6	22	25

Tabell 5: Antall alvorlige overtredelser avdekket

Årsaken til at antall alvorlige overtredelser ikke er på samme nivå som før pandemien, er sammensatt. Både mindre flytrafikk fra utlandet, lavere bemanning i den operative kontrollen påvirker resultatene negativt. Bemanningssituasjonen har særlig negativ effekt på tyngre kontroller, for eksempel kontroll av transportmidler, aksjoner og inkvirering hvor det kreves stor ressursinnsats fra erfarent personell både før og under kontrollen. Kontrollevnen påvirkes også av øvrige oppgaver som økning i nødvendige kurs/resertifiseringer etter pandemien, økt trykk på store tollsteder i forbindelse med praksisperioder for tollstudenter, innføring av digitale systemer, med mer.

Det har blitt gjennomført flere aksjoner med etterretningsstøtte i 2022 som bygger opp under

at det er et potensiale for å ta ut flere effekter fra satsingen på sentral etterretning i Tolletaten. Det vil imidlertid alltid være behov for å balansere etterretningsinnsats med tilstedeværelse for å gjennomføre fysiske kontroller, i kombinasjon med evne til lokal objekt-utvelgelse.

Det lave antallet alvorlige overtredelser som er avdekket har også sammenheng med at det har vært færre tilgjengelige kontrollressurser i både deklarasjons- og etterkontrollen, sammenlignet med tidligere år. I deklarasjonskontrollen er flere ressurser involvert i kontrollen av russiske fiskebåter, samt utviklings- og prosjektarbeid som Digitaliseringsprogrammet (herunder Digitoll), opplæringsaktiviteter, informasjon og veiledning.

¹ Intellectual Property Rights – immaterielle rettigheter. IPR inkluderer industrielle (registrerbare) rettigheter (patent, varemerke og design) og åndsverk, opphavsrett, domener, forretningshemmeligheter med mer.

En stor del av etterkontrollressursene er bundet opp i annen kontroll enn regnskapskontroll hos virksomheter, jamfør omtale i punkt 2.4. Revisorressurser bidrar også i utviklings- og prosjektarbeid, samt andre prioriterte aktiviteter som avvikling av 350-kronergrensen og VEOC-ordningen, kontroll med strategiske varer og kontroll med EE-avfall.

Styringsparameter 2.4: Samlet antall overtredelser

Tolletaten har i grensekontrollen og kontroll i den registrerte vareførselen avdekket til sammen 61 604 overtredelser i 2022, mot et ambisjonsnivå på 50 000 – 61 000. Med overtredelser menes både overtredelser som det sanksjoneres mot, og avvik som utløser annen virkemiddelbruk. Det skilles mellom avdekkede overtredelser i grensekontrollen og i den registrerte vareførselen. Samlet sett anser etaten resultatene som tilfredsstillende.

Overtredelser i grensekontrollen

I grensekontrollen har det vært en liten økning i totalt antall kontroller. Treffprosenten er på nivå med tidligere år.

	2019	2020	2021	2022
Antall kontroller	225 169	137 384	129 427	162 618
Treffprosent	15 %	17 %	16 %	16 %

Tabell 6: Antall kontroller og treffprosent i grensekontrollen

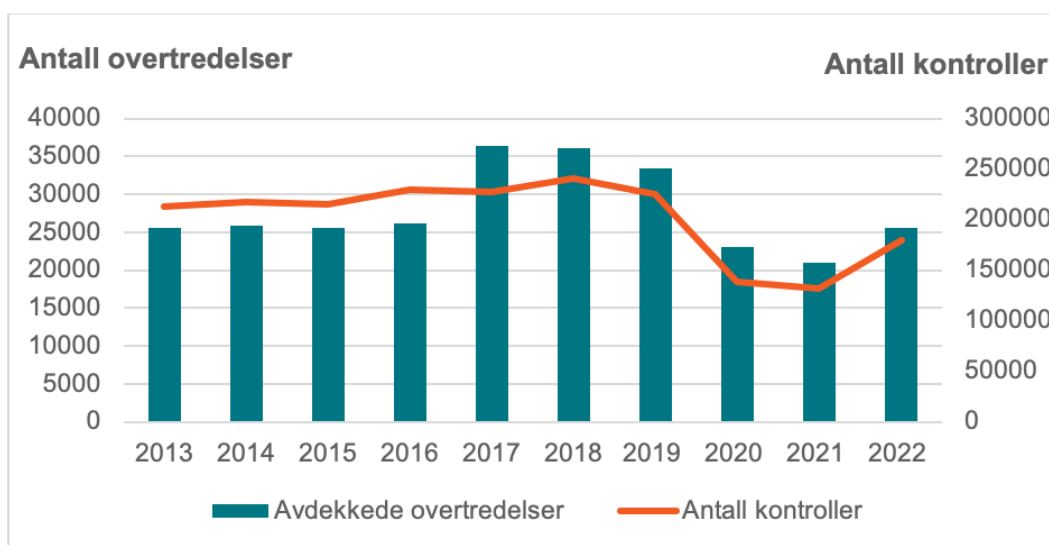
I 2022 har etaten innført nytt kontrollstøtteverktøy hvor registrering av kontroller med positive og negative utfall har hatt en løpende utvikling. Samtidig som registrering av kontroller forenkles pågår det fortsatt endringer i innslag for hva som er registreringspliktig kontroll. I tillegg utvikles løsninger for integrert forenklet forelegg og ID-scanning med stegvis utrulling til operative mannskaper. Som en følge av disse endringene rundt registrering av treff anser etaten at grunnlaget er svakt for å vurdere treffprosent som et pålitelig uttrykk for kvaliteten i objektutvelgelsen, selv om treffprosenten i seg selv ligger på nivå med tidligere år. Det er grunn til å anta at statistikk fra tidligere år kan inneholde underrapportering av kontroller uten funn.

Etatens kontrollkapasitet har de siste årene gradvis gått nedover og er lavere enn nivået før pandemien

(2019). Dette skyldes som tidligere nevnt økt avgang av ansatte med tollfaglig bakgrunn som ikke erstattes i samme takt. Ansatte som jobber med fysisk kontroll i grønn sone overføres til andre høyere prioriterte oppgaver som betjening av ekspedisjon og deklarerer i rød sone. Samtidig har det i samme periode har vært en stor økning i trafikk, volum gods, antall forsendelser og antall reisende. Det innebærer at etaten har kontrollert en mindre andel av mulige kontrollobjekter enn tidligere.

Det samlede antall overtredelser som er avdekket i kontrollen, følger tett utviklingen i antall kontroller. Det er en klar sammenheng mellom antall kontroller og antall avdekkede overtredelser.

Figuren under viser utviklingen i kontrollnivå og antall beslag i perioden 2013–2022.

Figur 11: Antall overtredelser vs. antall kontroller

	2019	2020	2021	2022
Totalt antall avdekkede overtredelser	33 418	23 113	21 062	25 651
Reisende	16 033	6 382	5 546	10 029
Gods/kurer	636	622	737	542
Transportmiddel	7 552	3 951	3 901	1 993
Postsendinger	9 197	12 158	10 878	13 087

Tabell 7: Totalt antall avdekkede overtredelser, etter område i grensekontrollen

I 2022 endret etaten måten overtredelser telles på som følge av innføring av ny systemstøtte for kontroll. Endringen innebar at overtredelser som tidligere ble talt på transportmiddel, ble endret til å bli talt per person som ble ilagt forenklet forelegg. Det forklarer delvis nedgangen i antall overtredelser på transportmidler og økningen på overtredelser på reisende i tabellen over.

Overtredelser i den registrerte vareførselen

Med registrert vareførsel menes varer som registreres i Tolletatens systemer for en prosedyre knyttet til forhåndsvarsel, melde- og opplysningsplikt eller tollbehandling i henhold til lov, forskrift eller konvensjon. Tolletaten kontrollerer den registrerte vareførselen gjennom henholdsvis fysisk kontroll, deklarasjonskontroll og etterkontroll. I statistikken over overtredelser i deklarasjonskontrollen ligger det

en kombinasjon av mindre avvik og sanksjonerbare overtredelser til grunn. Mindre avvik korrigeres som følge av tilbakemeldinger til, og i samtale med, deklarantene. Dette gjelder i stor grad avvik som vurderes å være av en slik karakter at det ikke skrives kontrollrapport, men i stedet benyttes andre virkemidler. Etaten vil fra og med 2023 endre rapporteringen slik at disse avvikene fremover ikke vil inngå i styringsparameteren.

Ar	2019	2020	2021	2022
Deklarasjonskontroll	57 764	48 272	40 432	35 879
Etterkontroll	284	191	93	67
Total	58 048	48 463	40 512	35 946

Tabell 8: Totalt antall overtredelser avdekket i kontroll av registrert vareførsel

Deklarasjonskontroll

De mest vanlige årsakene til at en deklarasjon må korrigeres er ulike feil med tanke på:

- Tollverdi
- Klassifisering
- Uriktig angitt varemengde, overtallighet eller manko
- Opprinnelse
- Feil knyttet til restriksjoner
- Feil valuta
- Feil prosedyre, mv.

I 2022 ble det gjennomført nær 100 000 kontroller med inn- og utførselsdeklarasjoner som førte til at nær 36 000 tolldeklarasjoner måtte sendes inn i ny versjon. Disse korrigeringsene innebar en økning på 3 milliarder kroner og en reduksjon på 76 milliarder kroner i den statistiske vareverdien. Denne reaksjonsformen på overtredelsene bidrar til mer korrekt informasjonshenting og kvalitetssikring av grunnlagsdata. Uten at etaten har målt dette direkte, oppleves det at samtalen med deklaratene bidrar til bedre etterlevelse og kompetansebygging. I tillegg sparer dette både Tolletaten og næringslivet for andre og tyngre prosesser for oppretting av deklarasjoner i ettertid

Etterkontroll

Det ble i 2022 gjennomført 155 etterkontroller, hvorav det i 67 saker ble fattet vedtak om sanksjoner. Omtrent halvparten av etterkontrollene er knyttet til oppfølging av internasjonale forpliktelser etter bistandsanmodning fra utenlandske myndigheter, for eksempel verifikasjon av opprinnelse og verdi. Alle bistandsanmodninger må følges opp. Disse kan både være omfattende og kompliserte, og følgelig ressurskrevende for etaten. Ressursbehovet for å ivareta bistandsanmodninger, reduserer etatens evne til å følge opp andre områder for etterkontroll. Etaten har i 2022 samlet det nasjonale ansvaret for oppfølging og saksbehandling av bistandssaker og verifikasjon til én seksjon i Tromsø.

Etterkontroll omfatter også kontroll med tollagre. Det ble i 2022 gjennomført ni tollagerkontroller og 72 regnskaps-/virksomhetskontroller.

Styringsparameter 2.5: Samlede beslag – antall beslag i grensekontrollen

Tabellen under viser hvordan totalt antall beslag fordeler seg på beslagsvaregrupper i perioden 2018 – 2022.

Beslaglagt vare	2018	2019	2020	2021	2022
Alkoholholdige drikkevarer	17 196	17 552	6 784	7 752	10 215
Andre varer	2 007	1 839	1 707	2 207	2 977
Farmasøytiske preparater	1 941	1 973	1 699	2 315	3 881
Fauna	67	91	148	149	193
Kjemikalier	1	2	2	1	0
Narkotika	4 222	3 736	2 897	2 532	2 330
Tobakksvarer	9 854	10 224	5 419	5 177	6 786
Våpen	2 523	1 252	660	359	768
Totalt antall beslag	37 811	36 669	19 316	20 492	27 150

Tabell 9: Antall beslag per beslagsvaregruppe, 2018-2022

Årsaken til at antall beslag er lavere enn i årene før pandemien er i hovedsak at kontrollnivået i 2022 var lavere som følge av redusert kontrollkapasitet. Reduksjonen i antall beslag i perioden 2020 – 2021 skyldes i hovedsak nedgang i antall reisende inn til Norge som følge av restriksjoner under pandemien. Tolletaten vurderer resultatet for styringsparameteren som tilfredsstillende, sett i lys av at etaten har løst andre prioriterte oppdrag på bekostning av kontrollkapasitet.

Styringsparameter 2.6: Beslagenes gjennomsnittsstørrelse

	Måleenhet	2018	2019	2020	2021	2022
Alkoholholdige drikkevarer	Liter	24	17	31	21	10
Heets sigaretter (no burn)	Stykk	0	0	0	1101	589
Sigarer, sigarillos, sigaretter	Stykk	2 342	1 425	2 848	2 295	1 397
Snus og andre tobakksvarer	Kilo	2	5	7	4	7
Amfetamin	Gram	370	613	414	2 710	533
Hasj	Gram	339	1 161	1 082	2 772	3 508
Heroin	Gram	763	1 999	449	1 620	687
Kokain	Gram	325	562	94	1 829	431
Marihuana	Gram	71	168	681	933	1 102

Tabell 10: Gjennomsnittsbetrag for utvalgte varer, 2018-2022

I 2021 omprioriterte etaten kontroll fra reisende, som naturlig nok var langt færre under pandemien, til godskontroll. Dette medførte flere store beslag, og samtidig en kraftig reduksjon i små beslag hos reisende. I 2022 har etaten gjenopptatt kontrollen av reisende. Det må i vurderingene av måloppnåelse tas hensyn til muligheten for tilfeldige variasjoner og effekten av at innsatsen i 2021 ble vridd mot godstrafikk mens etaten nå kontrollerer mer av persontrafikken. Noen få store enkeltbeslag i det enkelte år kan samtidig få store utslag på gjennomsnittsmengden.

For alkohol og tobakksvarer har gjennomsnittsstørrelsen på beslagene gått ned sammenlignet med fjoråret.

For narkotiske stoffer er det større variasjon i utviklingen i perioden. Gjennomsnittsstørrelsen på beslagene av amfetamin, heroin og kokain har gått betydelig ned i 2022, sammenlignet med 2021, hvor det var flere store beslag av disse stoffene. Det har vært gjort flere store enkeltbeslag av hasj og marihuana i løpet av året, og både antall beslag og gjennomsnittsstørrelsen per beslag har gått opp for disse narkotiske stoffene.

Etaten vurderer utviklingen for de beslagene som følges i styringsparameteren som tilfredsstillende i lys av at store enkeltbeslag i de enkelte år skaper stor variasjon i beslagenes gjennomsnittsstørrelse.

Prioriterte tiltak under hovedmål 2

Elektronisk nærvær ved alle landeveis grenseoverganger

Tolletaten har i 2022 arbeidet med evaluering av ANPR-løsningen som etter tildelingsbrevet skal være gjennomført innen utgangen av 2022. Det er gjennomført kvantitative og kvalitative undersøkelser, data- og dokumentanalyser og ulike operative aksjoner for å vurdere effekten av ANPR-løsningen. Behovet for eventuelle endringer av reglene for elektronisk nærvær er vurdert. Tolletaten fikk i dialog med FIN fristen for oversendelse utsatt til slutten av januar 2023 og har levert iht ny frist.

Tolletaten har i 2022 fortsatt arbeidet med å forbedre ANPR-løsningen slik at Tolletatens elektroniske nærvær ved landets grenseoverganger og fergeterminaler med utenlandstrafikk har blitt forsterket. Sentral systemstøtte har gjennomgått tekniske og funksjonelle oppgraderinger, og enkelte kameralokasjoner har blitt optimalisert for å sikre god trafikkdekning.

PNR-direktivet – systemstøtte og passasjeropplysningsenhet

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) ble i supplerende tildelingsbrev av 25. mars 2021 fra Justis- og beredskapsdepartementet gitt i oppdrag å gjennomføre hovedprosjektet for etablering av en passasjeropplysningsenhet (PNR-enhet). PST var ansvarlig for å gjennomføre prosjektet og Kripas skulle overta ansvaret når PNR-enheten var i full drift. Fagpersoner fra PST, politiet og Tolletaten deltok i gjennomføringen av hovedprosjektet.

Formålet var å etablere en nasjonal PNR-løsning for PSTs, politiets og Tolletatens behov. Ny grenselov trådte i kraft 1. mai 2022 og gir PNR-enheten hjemmel for innsamling og bruk av passasjerlisteopplysninger. Prosessen med etableringen har vært preget av

forsinkelser som har gjort det vanskelig å estimere kostnader. Påløpte driftskostnader for PNR-enheten har blitt dekket av prosjektmidler fra PNR-prosjektet og kostnader knyttet til mottaksløsningen for PNR-opplysninger er utsatt. Det har ført til at det ikke har vært behov for å bruke Tolletatens budsjetterte driftsmidler i 2022.

PNR-enheten ble etablert og var operativ fra 15. september 2022. Enheten er lokalisert i Kripas lokaler og ble offisielt åpnet 30. september 2022. Tolletaten har rekruttert en tjenesteperson til å tjenestegjøre i enheten. Det er etablert prosesser og rollebeskrivelser for PNR-enheten. Behovet for å styrke bemanningen i enheten vil bli vurdert senere. Fordelingsnøkkelen for driftsutgifter mellom kompetente myndigheter er avklart og er basert på en tredeling mellom politiet, PST og Tolletaten. Prosjektet ble avsluttet 12.

desember 2022 og ansvaret ble overført til Kripos. Det er fortsatt usikkerhet om de faktiske kostnadene knyttet til mottaksløsning og skyplattform.

I sluttrapporten for prosjektet ble kostnadsfordelingen og driftsutgifter skissert. På dette grunnlaget estimeres kostnadene eksklusive eget personell stasjonert i PNR-enheten slik:

År	2023	2024	2025
Kostnadsestimat	Kr. 3 405 000	Kr. 3 300 000	Kr. 3 945 000

Det er IT-utfordringer knyttet til funksjonalitet i mottaks- og analyseløsningene. PNR-enheten, politiets IT-enhet og leverandøren arbeider fortløpende med å rette feil og finne løsninger.

EU-domstolen avsa 21. juni 2022 dom i saken C-817-19 om PNR-direktivet. I dommen tolkes PNR-direktivet og muligheten for utlevering av passasjeropplysninger på en innskrenkende måte. Det kan få konsekvenser for utlevering til Tolletatens formål.

Tolletaten er i kontakt med Finansdepartementet om det rettslige handlingsrommet i vareførselsloven for å innhente passasjeropplysninger utover det som følger av PNR-ordningen.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid er en vesentlig del av Tolletatens virke og bidrar blant annet til internasjonal regelverksutvikling, utveksling av informasjon og heving av kompetanse. Samarbeidet med andre lands tollmyndigheter, bilateralt og via internasjonale organisasjoner, har i 2022 foregått på både digitale og fysiske plattformer. Aktiviteten har vært høy, også grunnet gradvis gjenopptakelse av reisevirksomhet.

Tolletaten har siden juni 2021 representert Norge i Policy Commission i Verdens tollorganisasjon. I kraft av dette har Tolletaten i 2022 deltatt aktivt i arbeidet med WCOs strategier, styring og langsiktige prioriteringer. Tolletaten har bidratt til diskusjoner og regelverksutvikling i flere komiteer, arbeidsgrupper og konvensjoner under WCO. Arbeidet i WCO har vært preget av et felles ønske om å opprettholde multilateralt tollsamarbeid i dette tekniske organet på tross av den spente politiske situasjonen som følge av Russlands angrepskrig mot Ukraina.

Tolletaten utplasserte i 2022 en ny tollutsending i Brussel. Utsendingen vil blant annet følge opp etatens engasjement i WCO og styrke etatens oppfølging av tollrelevante saker i EU/EØS.

Tolletaten har i 2022 ledet og deltatt i frihandelsforhandlinger om opprinnelsesregler og handelsfasilitering mellom Det europeiske frihandelsforbund (EFTA) og tredjeland, og deltatt i komitémøter som følger opp slike avtaler. Staten har også bistått Nærings- og fiskeridepartementet ved deltakelse

i en arbeidsgruppe som har analysert bruken av preferansetollavgift under EFTAs frihandelsavtaler.

Mer liberale regler i Opprinnelseskonvensjonen har fortløpende blitt gjennomført i flere av Norges frihandelsavtaler, herunder EØS-avtalen, med tilbakevirkende kraft fra 1. september 2021.

Når det gjelder ordningen for generelle tollpreferanser for import av varer fra utviklingsland (GSP-ordningen), har Tolletaten fulgt opp endringer for kategorisering av GSP-land. Tolletaten avholdt også et opplæringsseminar om ordningen i Nairobi for kenyanske eksportører i tilknytning til kronprinsens besøk på et næringslivsarrangement i november.

Som leder og sekretariat for den nasjonale handelsfasiliteringskomiteen, har Tolletaten gjennomført ett ordinært møte i desember i tillegg til møter i Genève med EFTA, WTO, UNECE og UNCTAD. Komiteen fungerer som et nyttig forum med næringslivet der etaten har kunnet dele kunnskap om virkningene av både internasjonalt samarbeid og endringer i nasjonale reguleringer.

Også i nordisk samarbeid var det høy aktivitet i 2022, både via samarbeid i Nordisk tolladministrativt råd (NTR), under grensetollsamarbeidsavtalene med Sverige og Finland, og bilateralt med dansk toll.

2 Den regionale konvensjonen om felles preferanseopprinnelsesregler for Europa og statene ved Middelhavet (PEM-konvensjonen)

Hovedmål 3: Tolletaten støtter opp under virksomheten til andre myndigheter

Det er ressursbesparende for samfunnet at Tolletaten ivaretar andre myndigheters interesser tilknyttet grensekryssende vareførsel, noe World Customs Organization (WCO) kaller Coordinated Border Management. Tolletaten har ønsket å videreutvikle denne type helhetlig og koordinert grenseforvaltning gjennom å være regelverkseierens viktigste kunnskapskilde for å forstå den grensekryssende vareførselen knyttet til deres regelverksområde. Tolletatens brukere skal kunne forholde seg til én myndighet for å få utført sine forretninger og overholdt sine forpliktelser ved grensekryssende vareførsel.

Tolletaten er en utpreget samarbeidsetat. Etaten har ansvar for grensekryssende vareførsel og forvalter regelverk på grensen på vegne av 19 andre statlige myndigheter. Etaten har i tillegg kontrollsamarbeid med en rekke andre myndigheter, og har til sammen inngått 26 samarbeidsavtaler, hvorav tre ble inngått i 2022 (Kystverket, Patentstyret og Avinor). Samarbeidsavtalene gjennomgås jevnlig med tanke på behov for revisjon, og flere avtaler har blitt revidert i perioden.

Tolletaten er opptatt av en sterk nasjonal styring og strategisk forankring av omforente prioriteringer med de ulike regelverkseierne. Derfor arbeider etaten for at prosesser på tvers av ansvarsområder blir best mulig

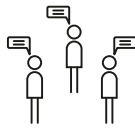
koordinert og strømlinjeformet. Tolletaten opplever positiv utvikling på flere områder, og fortsetter dette arbeidet også i 2023.

Noen av utviklingsområdene som Tolletaten har identifisert er å:

- Utvikle en helhetlig tilnærming til oppfølging av brudd på andre myndigheters regelverk som Tolletaten avdekker, herunder sanksjonering, inndragning og destruksjon.
- Bidra til å utvikle større grad av digital samhandling med regelverkseierne.
- Videreutvikle omforente prioriteringer mellom Tolletaten og de samarbeidende myndigheter.
- Bidra til å synliggjøre behov for justeringer i enkelte samarbeidende etaters regelverk for å muliggjøre best mulig håndheving av regler om grensekryssende vareførsel.

Tolletaten har i 2022 gjennomført 14 etatsledermøter med samarbeidende aktører. Revisjonsbehov av eksisterende samarbeidsavtaler vurderes i forkant av etatsledermøtene, som holdes jevnlig. Samarbeidet mellom etatene evalueres i møtene, og oppleves som gjensidig tilfredsstillende.

Tolletaten har arbeidet videre med å effektivisere og utvikle dialogen med enkelte samarbeidspartnere gjennom økt bruk av digitale verktøy.

Samarbeid med politiet

Samarbeidet mellom Tolletaten og Politidirektoratet (POD) er prioritert de siste årene, og etatene har videreutviklet dette i 2022. Politiet har en regelverksrolle overfor Tolletaten gjennom våpenlovgivningen, og etatene har samarbeidet om å kartlegge Tolletatens behov for tilgang til digitalt våpenregister. Slike tilganger vil lette Tolletatens arbeid med validering av våpenlisenser, noe som også styrker samfunnssikkerheten.

Russlands krigføring mot Ukraina har medført behov for et forsterket samarbeid med politiet, med blant annet ukentlige videomøter med Politiets utlendingsenhet. Etaten deltar jevnlig i møter og kommuniserer med politiet, både operativt og på mer strategisk nivå. POD, Tolletaten og politiet har i lange perioder hatt ukentlige statusmøter flere steder i landet for å ivareta det operative samarbeidet og sameksistensen i grensekontrollen. I ny vareførselslov har politiet fått enkelte lettelser i pliktbestemmelsene ved grensepassering i hasteoppdrag.

Etatene samarbeider også om fellestjenester som felles lokaliteter, innkjøp og gjensidig kompetanseutvikling. Begge etater har viktige faglige interesser på grensen gjennom henholdsvis Tolletatens ansvar for vareførselen, og politiets ansvar for personkontrollen.

I samarbeidsavtalen med POD er det avtalt at Tolletaten og politidistriktene skal inngå egne, underliggende samarbeidsavtaler. Hensikten er å styrke og effektivisere håndteringen av begge

etatenes samfunnsoppdrag knyttet til grenserelaterte oppgaver. Slike avtaler er i 2022 inngått med de fleste av politidistriktene, og de resterende vil bli underskrevet i løpet av første halvår 2023.

I forbindelse med etablering av en ny politienhet i grensegaten mellom Norge og Sverige på Magnormoen er Tolletaten med i styringsgruppen for byggeprosjektet. Dette er for å sikre at Tolletatens interesser ivaretas når det skal bygges en ny politistasjon midt i Tolletatens produksjonslinje. Det reiser seg en del spørsmål knyttet til håndtering av regler for eksport og import av forbruksvarer og materiell, og Tolletaten bistår politiet i å besvare disse.

Samarbeidet mellom Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Tolletaten retter seg særlig mot to områder: kontroll med masseødeleggesvåpen (eksportkontrollforskriften/ sanksjonsforskriftene) og innførsel av varer opp mot mulig brudd på straffeloven §131 Terrorhandlinger. Etatene har dedikerte ressurser som samarbeider om disse områdene.

Samarbeid med andre

Tolletaten og Utenriksdepartementet samarbeider tett, noe som medførte rask respons fra Tolletaten ved innføring av nye sanksjoner mot Russland. Tolletaten er kontrollerende myndighet for at regelverket etterleves ved utførsel, og møter UD saksbehandlere regelmessig for å diskutere relevante problemstillinger. Eksportkontroll ble også i 2022 omtalt i Nasjonal trusselvurdering som et prioritert område.

Tolletatens månedlige trafikk- og varestrømsanalyse til Nærings- og fiskeridepartementet legger til rette for mer målrettede tiltak for å ivareta samfunnets behov for forsyningssikkerhet.

Ett av Tolletatens effektmål på samfunnsnivå er å medvirke til korrekt handelsstatistikk.

Etter etatsledermøtet mellom Tolletaten og Statistisk Sentralbyrå (SSB) i juni 2021 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med deltakere fra begge etater, hvor målet var å kartlegge, utrede og foreslå tiltak og endringer som kan bidra til å øke datakvaliteten fra TVINN. Rapporten anbefalte flere tiltak, og disse blir fulgt opp. Fra januar 2023 ble flere prosedyrekoder endret for å øke datakvaliteten. I forkant var det et utstrakt samarbeid mellom SSB og Tolletaten om å innføre kodene, og for å informere om endringene både internt og eksternt. Representanter fra SSB har hospitert hos deklarasjonskontrollen i Tolletaten for å få bedre innsikt i hvordan etaten utfører deklarasjonskontroll.

Etaten har et løpende samarbeid, blant annet deltagelse på ulike møterarenaer, med Forsvarets operative hovedkvarter (FOH). Tolletaten har i løpet av perioden deltatt med fire liaisoner på samling i FOH i forbindelse med forberedelse til høstens Polaris Gramøvelse. Ytterlige to liaisoner har i løpet av året blitt innrullert, for økt redundans i forbindelse med oppdrag. Sjef FOH har innkalt liaisonene til møter ved flere anledninger utenom øvelsene det siste året. Liaisonene deltar også jevnlig på samvirkekonferanser for totalforsvaret i regi av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og FOH.

I samarbeid med Forsvarets forskningsinstitutt, har Tolletaten støttet en EU-søknad for innovasjonsprosjektet CUSTOMAISS (CUSTOMS Adaptable Information Sharing Solution). Det europeiske CBRNE -senteret i Sverige har ledet arbeidet med søknaden. Tolletaten har, sammen med det svenske Totalförsvarets forskningsinstitut og tysk toll, støttet i arbeidet. Formålet med prosjektet er å utvikle en prosess for rask deling og å finne mønstre i store datasett delt mellom tolladministrasjonene.

I forbindelse med at Tolletaten etablerte tilstedeværelse på Svalbard fra mai 2022, ble det opprettet kontakt med Sysselmesteren på Svalbard med sikte på å identifisere aktuelle samarbeidsflater og utvikle samarbeidet, herunder ved å søke samarbeidet formalisert gjennom samarbeidsavtaler.

3 CBRNE: kjemiske stoffer (C), biologiske agens (B), radioaktive stoffer (R) nukleært materiale (N) og eksplosiver (E) med høyt farepotensial

Det pågår et arbeid for å revitalisere det overordnede samarbeidet med Skatteetaten, og etatene har i fellesskap påbegynt revisjon av den omfattende avtaleporteføljen som følger av de betydelige grensesnittene mellom etatene. Det har vært etatsledermøte i 2022, og den overordnede samarbeidsavtalen er revidert. Tolletaten har lansert en pilot for digitalt forenklet forelegg for mindre tollovertredelser. Løsningen øker den digitale samhandlingen med Skatteetaten (ved Statens innkrevingssentral), og er planlagt rullet ut i hele etaten i 2023. Det arbeides også med digital støtte for løsningen i grensesnittet mot politi og påtalemyndighet.

Tolletaten ivaretar Mattilsynets regler ved grensepassering av kjæledyr, og etatene samarbeider godt om løsninger for å håndtere økt trafikk med innførsel, særlig av hunder. Volumet av kjæledyr som innføres over norske grenseoverganger har i 2022 hatt en betydelig økning, sammenlignet med 2019. Tolletaten har kontrollert over 30.000 hunder i 2022; mange av disse med avvik. Det er knyttet flere restriksjoner til denne type trafikk, blant annet krav om ormekur, rabiesvaksine, og eget pass for hunder. I samarbeid med fergerederiene er det gjort forebyggende informasjonstiltak for å øke etterlevelsen, da mange av de reisende ikke har vært klar over det strenge regelverket ved innreise med kjæledyr til Norge. Effekten av disse tiltakene vil først kunne ses i 2023. Mattilsynet viser til at cirka 5 % av flyktninger fra Ukraina har med seg kjæledyr, og selv om prosedyrer for innførsel av disse er noe forenklet, må alle dyrene registreres ved ankomst og overlates

til Mattilsynet for oppfølging (karantene, vaksiner etc.). Dette medfører et betydelig merarbeid også for Tolletaten.

Også i forbindelse med EFTAs overvåkingsorgan ESAs inspeksjon av Norges kontroll med ikke-animalske risikoprodukter, har Tolletaten og Mattilsynet samarbeidet tett. Tolletaten fikk gode tilbakemeldinger fra både ESA og Mattilsynet for etatens bidrag i forbindelse med inspeksjonen.

Innen sjømatområdet samarbeider Tolletaten med flere aktører. Fisk-Toll-Skatt-samarbeidet er et tverretatlig samarbeid bestående av Fiskeridirektoratet, Tolletaten og Skatteetaten. Etatslederne møtes årlig for å diskutere samarbeidet, som dreier seg både om forebyggingstiltak, informasjon, regelverksavklaringer og kontroll. De tre etatene deltar årlig i en større tverretatlig etterkontroll av en sjømateksportør. Etterkontrollen ble påbegynt i 2022 og fortsetter i 2023. Gjennom samarbeidet med Fiskeridirektoratet har det vært gjennomført gjensidig hospitering. Også gjennom samarbeidet med Norges Sjømatråd har det vært gjensidig deltakelse om kompetansehevende tiltak. Tolletaten deltok på Sjømatrådets «Capacity Building for fisheries officers/stakeholders»-seminar i Nigeria. Der orienterte Tolletaten om frihandel, opprinnelse og GSP/REX-regler.

Tolletaten har et utstrakt samarbeid med Miljødirektoratet. Det siste året har det vært gjennomført felles kontrollaksjon rettet mot truede dyre- og plantearter (Citesprodukter), i tillegg har Tolletaten deltatt i en kontrollaksjon mot eksport av

ulovlig avfall sammen med svenske miljømyndigheter og Tullverket. Miljødirektoratet har også holdt et informasjonsmøte for Tolletaten om regelverk og prosedyrer ved innførsel av Citesprodukter. I tillegg har etatene samarbeidet om å utarbeide og oppdatere veiledere for kontroll av leketøy, elektriske og elektroniske produkter, kjemikalier, eksport av avfall og eksport av syntetiske fluorholdige klimagasser (F-gasser). Tilrettelegging av arbeidet med å se på Miljødirektorats vareomfang har også vært i fokus, og da med sikte på å erstatte restriksjoner med mer målrettede masker i TVINN.

Tolletaten og Helsedirektoratet har sammen gjort nødvendige avklaringer om merking i forbindelse med innføring av bevillingsordningen ved innførsel og utførsel av tobakksvarer. Samarbeidet har også vært konsentrert om prosedyrer for transitt og innførsel av tobakksvarer til Svalbard. I fellesskap har etatene oppdatert veileder for kontroll av tobakksprodukter i forsendelser til privatpersoner. Etatene samarbeider også tett om ny ordningen for sporing og merking av tobakksvarer, i tillegg til innføring av godkjennsordningen for nye tobakks- og nikotinprodukter.

Tolletaten og Statens legemiddelverk har samarbeidet tett om avklaringer av regelverk for diverse legemidler. Etatene har arbeidet for å finne gode løsninger ved kontroll av CBD-produkter (produkter som inneholder Cannabidiol), som i henhold til regelverket er å anse som narkotika. Disse er forbudt innført, selv om dette er produkter som tydelig fremstår som toalettartikler. Det har også vært en tett dialog om hvordan restriksjoner ved

innførsel av legemidler til Svalbard skal håndheves. Etatene har sammen oppdatert flere veiledere til bruk i Tolletatens kontrollvirksomhet, herunder veileder for kontroll av narkotiske legemidler til eget, personlig medisinsk bruk medbrakt av reisende, og for kontroll av narkotikaprekursorer.

Patentstyret og Tolletaten har samarbeidet om kunnskapsbygging om endringer innen rettspraksis: I 2021 ble det gjort omfattende endringer i Tolletatens regelverk knyttet til tilbakehold av varer som gjør inngrep i immaterialrettigheter. Dette har i 2022 effektivisert saksbehandlingen ved utvidede rettigheter for Tolletaten, som også har bidratt til å avlaste Oslo tingrett. Informasjonskampanjene Tolletaten har samarbeidet med Patentstyret om, traff bra hva angår ett av formålene til mandatet for norske myndigheters samarbeidsnettverk mot inngrep i immaterialrettigheter: «Bidra til å belyse verdien av immaterialrettigheter og skadevirkningene av inngrep for privatpersoner og samfunnet, og ta initiativ til forebyggende og opplysende arbeid.» Samarbeidet ble formalisert gjennom en samarbeidsavtale i 2022, og det er avtalt jevnlige toppledermøter.

Tolletaten og Kystverket er i god dialog om forbedringer i meldesystemet for fartøy, Safe Sea Net (SSN), blant annet hvordan data fra SSN kan overføres sømløst til Tolletatens systemer. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har utplassert måleutstyr ved Ørje og Svinesund, i samarbeid med Tolletaten. Dette for å kartlegge omfanget av ulovlige jammere som kan forstyrre GPS-signaler.

På vegne av Trafikkforsikringsforeningen selger Tolletaten ansvarsforsikring for utenlandsk-registrerte kjøretøy som ikke omfattes av EU/EØS' Grønt-kort-system. Krigen i Ukraina har påvirket arbeidet med utstedelse av trafikkforsikringer, og flyktninger derfra som medbringer sitt ukrainske kjøretøy får grenseforsikring gratis. Estimert antall

utstedte forsikringer i 2022 er 1200. Av disse er 850 for ukrainskregistrerte kjøretøy.

I 2022 har Tolletaten deltatt bredt i et internasjonalt, kompetansehevende seminar for bedre å kunne bekjempe illegal handel av kunst- og kulturminner.

Resultater og oppnåelse av ambisjoner

Hovedmål	Resultatskjema - hovedmål med styringsparametere			Resultat 2022	
	Nr SP	Styringsparameter	Ambisjons-nivå 2022	Resultat 2022	Mål-oppnåelse
Hovedmål 3 - Tolletaten støtter opp under virksomheten til andre myndigheter	3.1	Samarbeidende myndigheters opplevelse av Tolletatens tjenesteleveranser (måles kvalitativgjennomgang)	En positiv utviklings-orientert tekstlig evaluering	tilfredsstillende	

Tabell 11: Resultater hovedmål 3

Tolletaten arbeider målrettet for å gå fra en situasjon med gode eksempler på lokalt og sentralt samarbeid til en situasjon der dette suppleres med sterkere strategisk forankring og nasjonal styring. Dette innebærer mest mulig koordinerte og effektive prosesser på tvers av ansvarsområdene mellom Tolletaten og samarbeidende myndigheter.

Samarbeidsrelasjonene ivaretas gjennom Tolletatens daglige virksomhet, blant annet gjennom prosedyre-og regelverksutvikling, etterretnings- og kontrollarbeid, og deltakelse i tverretatlige samarbeidsfora. Eksempler er operativt kontrollsamarbeid, og bidrag til å utarbeide veiledere og støtteverktøy for kontroll av særskilte typer varer (for eksempel avfall, animalske næringsmidler og radioutstyr).

Tolletaten har i 2022 deltatt i flere tverrfaglige kontrollaksjoner, både internasjonale og nasjonale. Aksjonene har vist at det tverrfaglige samarbeidet er viktig for en samlet nasjonal innsats sammen med internasjonale partnerorganisasjoner. Regelverkseieres innsikt i trusselbildet har vært nyttig kunnskap i beslutningsprosessen om deltakelse.

Tolletaten vurderer etatens måloppnåelse for hovedmål 3 som tilfredsstillende.

Ressursbruk

Helhetlig og koordinert grenseforvaltning, hvor Tolletaten opptre på vegne av mange regelverkseiere, gjør at kontroll basert på andre myndigheters restriksjoner innlemmes som en naturlig del av varekontrollen. Selv om det ikke er lett å skille ut andelen ressurser som spesifikt er knyttet til restriksjoner, er det tydelig at Tolletaten bruker mer ressurser på dette nå enn tidligere.

Gjennom organiseringen av Tolletaten er ansvaret for den daglige koordinering og oppfølging av samarbeidet med andre myndigheter og virksomheter fordelt på flere divisjoner. Dette ivaretar en hensiktsmessig sammenheng mellom Tolletatens operative oppgaveløsning og samarbeidende aktørers behov for bistand. Den interne fordelingen av oppfølgings- og koordineringsansvar for samarbeidende aktører mellom divisjonene, ble i 2022 evaluert og mindre justeringer vil bli gjort. Dette for å sørge for mest mulig strømlinjeformet dialog med den etaten samarbeider med.

Prioriterte tiltak under hovedmål 3

Kontroll av ruspåvirket kjøring – utredning om Tolletaten bør få myndighet

Kontroll av ruspåvirket kjøring var i 2022 på offentlig høring fra Samferdselsdepartementet. Forslaget er at Tolletaten, i forbindelse med utøvelse av tollkontroll, får myndighet til å kontrollere om motorvognførere er påvirket av alkohol eller andre rusmidler. Tolletaten ga innspill til høringsnotatet basert på den tverretatlige arbeidsgruppens rapport. Det foreslås å regulere

en slik myndighet i ny § 22 c i vegtrafikkloven. Alle høringsinstansene (bransjeorganisasjoner, politiet og påtalemyndigheter) er positive til forslaget. Enkelte høringssvar fra virksomhetene innen politi og påtale hadde imidlertid noen innsigelser og merknader til begrunnelser og utforming av bestemmelsen. Etter anmodning fra Samferdselsdepartementet bisto Tolletaten Finansdepartementet med å systematisere og vurdere disse innspillene til bruk i den kommende lovproposisjonen. Samferdselsdepartementet har indikert at lovforslaget forventes vedtatt første halvår 2023.

Levering av trafikk- og varestrømsdata til Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)

Tolletaten har helt siden starten av koronapandemien våren 2020 levert en månedlig trafikk- og varestrømsanalyse til NFD. Formålet med analysen er å bidra til en oppdatert situasjonsforståelse, og å identifisere tegn til redusert forsyningssikkerhet. Analysen gir et inntrykk av nåsituasjonen ved å vise endringer i mengden importerte varer og deres utvikling. I 2020 og 2021 ble det lagt mest vekt på hvordan reiserestriksjoner i ulike land påvirket forsyningslinjer og varetrafikk.

I 2022 kom nye faktorer som kunne generere forsyningskriser: den globale energikrisen som har forårsaket en økning i prisene på drivstoff, den forverrede geopolitiske situasjonen etter den russisk-ukrainske konflikten og tørken som noen land har lidd under på grunn av klimaendringer. Disse faktorene har ført til en generell økning i prisene på mange varer. Analysen har derfor tatt for seg varestrømmene

til Norge, målt i vekt eller volum der det er mulig, og dynamikken i prisene på disse varene.

Import av matvarer med opprinnelse eller tilknytning til Russland og Ukraina, kjemikalier til bruk i gjødselproduksjon, energiråvarer og metaller har vært de viktigste analyseområdene i 2022.

Kontroll med animalske varer fra land utenfor EU/EØS (tredjeland)

EFTAs overvåkningsorgan ESA har påpekt avvik i importkontrollen av animalske varer fra tredjeland. Ansvarlig myndighet på norsk side er Landbruks- og matdepartementet og Mattilsynet, men saken berører Tolletaten som håndhever regelverket på grensen på vegne av disse. For å lukke avvikene, har Tolletaten i 2022 utarbeidet nye forskriftsbestemmelser som innfører deklarasjonsplikt for alle varer fra tredjeland med krav om felles innførselsdokument om helse (Common Health Entry Document - CHED).

Deklarasjonsplikten gjelder uansett hvilken tollprosedyre varene underlegges ved innførsel, og

ble innført 1. januar 2023 sammen med nye lover og forskrifter. Sammen med forbedrede rutiner for informasjonsutveksling med Mattilsynet, sikrer deklarasjonsplikten tilfredsstillende grensekontroller av animalske varer mv. etter EØS-regelverket. Tolletaten vil følge opp implementeringen av deklarasjonsplikten for varer med krav om medfølgende CHED i 2023. I forbindelse med overgang til ny vareførselslov og innføring av Digitoll samarbeidet Tolletaten og Mattilsynet om en prosedyrebeskrivelse for innførsel av CHED-pliktige varer.

Trade Control And Expert System New Technology (TRACES NT) er en del av EUs digitale plattform, og er et sertifiseringsverktøy for matmyndighetene i EØS-området for å kontrollere blant annet animalske og visse ikke-animalske produkter som ankommer EØS området fra tredjeland. I løpet av 2022 har et stort antall tjenestepersoner i Tolletaten gjennomgått opplæring og fått tilgang til systemet for å kunne kontrollere og behandle CHED-sertifikater.

Andre føringer og prioriterte tiltak

Videreutvikling av styringsparametere med videre

Tolletaten har i dialog med Finansdepartementet anbefalt noen mindre justeringer i eksisterende styringsparametere med virkning fra og med 2023. Endringene innebærer en dreining mot måling av faktorer som etaten selv kan påvirke aktivt fremfor målinger av faktorer som i stor grad ligger utenfor etatens kontroll.

Etaten har de siste årene fått flere nye IT-løsninger på plass som endrer etatens datafangst for styringsformål. Disse endringene, sammen med justeringer i hvordan data registreres og kategoriseres, er grunnen til at etaten i 2022 har prioritert arbeidet med å gjennomgå data i virksomheten for å høyne datakvaliteten og etablere et bedre bilde av tilgjengelige data for målinger. Dette er et viktig grunnlag for videre utvikling av styringsparametere i årene som kommer.

Forbedring av etatens håndtering av personopplysninger

Tolletaten besluttet i 2018 en rekke tiltak for å styrke etatens arbeid på personverns- og informasjonssikkerhetsområdet. I 2022 er utestående tiltak kvittert ut. Dette er i stor grad tiltak der det har vært en gradvis modning over tid, og nå er etaten på et akseptabelt nivå. I 2022 har Tolletaten

særlig jobbet med utvikling av det tverrgående personvernnettverket, besluttet overordnet innretning på oppfølging av aktivitetslogger og tidligere involvering av personvernressurser i etatens utviklingsarbeid. I perioden fra tiltakene ble besluttet har det også blitt gjennomført andre aktiviteter, som til sammen har bidratt til en vesentlig styrking av etatens arbeid på dette området. Etaten vil videreføre styrkingen på området, og vil fremover jobbe risikovurdert for å sikre at personvern og informasjonssikkerhet ivaretas.

Digitalisering og strategisk IT-utvikling

Digitalisert systemstøtte på kontrollområdet og ekspressfortolling

Tolletaten har i 2022 videreført arbeidet i samsvar med mandat for Treff-satsingen. Mandatet for satsingen ble oppdatert i juni 2022 etter at styringsdokumentasjonen for Treff-satsingen ble revidert i etaten på bakgrunn av oppdatert usikkerhetsanalyse, resultatene fra evalueringen av pilotene for ekspressfortolling og oppdatering av organisering og rollematriser som følge av endret leveransemodell. Arbeidet med digitalisering av melde- og opplysningsplikten, herunder konsolidering av tidligere eksisterende ekspressfortollingsløsning over til den tekniske plattformen som systemstøtten for ICS2 Fase 1 ble etablert på, har sammen med arbeidet knyttet til ICS2 Fase 2, hatt høyest prioritet i 2022.

Etaten hadde gjennom første halvdel av 2022 utfordringer knyttet til høyt sykefravær og følgekonssekvenser av oppsigelse og permisjon på nøkkelpersonell. Effektiviteten og fremdriften på arbeidet med digitalisering av melde- og framleggingsplikten var i første halvår lavere enn planlagt. Den nye løsningen for digital melde- og opplysningsplikt for kjøretøy på vei og ferge, ble etter et omfattende innførings- og opplæringsarbeid, satt i produksjon 9. november. Løsningen har hatt god stabilitet og om lag 200 transporter benyttet løsningen frem til årsskiftet 2022/2023. Det vil

fremover bli arbeidet med å få flere aktører til å ta den nye løsningen i bruk.

ICS2 innføres i tre faser og EUs milepæl for andre fase, som omfatter all flyfrakt fra tredje land, er 1. mars 2023. Utviklingsaktivitetene knyttet til ICS2 fase 2 har hatt god fremdrift gjennom 2022 og har en fremdrift i samsvar med planen. Etaten vurderer det realistisk å nå EUs definerte milepæl for oppstart av ICS2 fase 2. Det er identifisert og etablert samhandling med om lag ti nye aktører (postoperatører, transportører av varer med fly, handlingsselskaper og ekspressoperatører) som må tilpasse sine egne systemløsninger og etablere grensesnitt mot EU/norsk nasjonalt grensesnitt, og få opplæring og videre oppfølging av etaten for å koble seg opp mot ICS2-løsningen.

Gjennom året har etaten etablert arenaer for informasjon og dialog med næringslivsaktørene relatert til digitaliseringen av melde- og framleggingsplikten. Det er etablert en egen ressursgruppe, bestående av ti sentrale næringslivsaktører innenfor transport og logistikk, som etaten har hatt god samhandling med relatert til planverk og operasjonalisering av nytt hovedløp for vareførsel - Digitoll

Etaten utarbeidet 2. halvår 2022 et forslag

til gjennomføringsplan for utfasing av direktekjøringsordningen og innføring av digital melde- og opplysningsplikt. I dette arbeidet har det vært god samhandling med den etablerte ressursgruppen med næringslivsaktører. Planen ble etter godkjenning i departementet sendt på høring i september med høringsfrist 1. november. Etaten mottok om lag 30 høringsinnspill.

Aktørene i næringslivet har forståelse for at digitaliseringen og endringene som Tolletaten beskriver må gjennomføres. Det kom ikke inn vesentlige tilbakemeldinger på konseptet eller på planen for innføring av digital melde- og opplysningsplikt. Foreslått tidsplan for utfasing av direktekjøringsordningen oppfattes av næringslivet å være for knapp.

Basert på tilbakemeldingen fra næringslivet, vurderte etaten at det var behov for å endre tidsplanen for utfasing av direktekjøringsordningen. Det ble derfor utarbeidet et revidert forslag til gjennomføringsplan hvor utfasingen av direktekjøringsordningen er foreslått forlenget til mars 2025. Den reviderte gjennomføringsplanen er ved utgangen av 2022 til behandling i departementet.

En forenklet analyse av ferdiggrad sett opp mot budsjett og gjenstående, viser at programmet ved utgangen av 2022 har en ferdigstillelsesgrad på om lag 54% av omfanget i programmet. Kostnadmessig er Treff-satsingen på samme tidspunkt belastet med 408 millioner. Sett i forhold til styringsrammen (P50) og kostnadsrammen (P85) for Treff-satsingen, utgjør det henholdsvis 58% og 48%.

Etaten gjennomførte i november 2022 en oppdatering av usikkerhetsanalyse for Treff-satsingen. Analysen viste at satsingen ikke kan holde seg innenfor besluttet styringsramme uten vesentlig reduksjon av omfang. Samtidig viser usikkerhetsanalysen at satsingen vil holde seg innenfor gjeldende kostnadsramme. På bakgrunn av den oppdaterte usikkerhetsanalysen, vil etaten sende en søknad om en økning av styringsrammen for satsingen med om lag 80 millioner.

Rapportering på andre forhold

Tolletatens håndtering av sanksjoner som svar på Russlands militære aggresjon mot Ukraina

Norge som nabostat til Russland har et særlig ansvar for å sikre kontroll med varer i transitt eller direkte eksport til Russland. Utenriksdepartementet (UD) er regelverkseier for varer omfattet av eksportkontrollforskriften og særlige sanksjoner mot land, grupperinger og aktører. Enkelte sanksjoner innebærer også et forbud mot innførsel av varer.

Tolletaten har ansvaret for kontrollen av varer underlagt eksportkontroll- og sanksjonsforskriftene. Det er etablert et tett samarbeid mellom etaten, Utenriksdepartementet og PST som er forsterket som følge av sanksjonsregimet som ble innført mot Russland. Etaten har også etablert en dedikert analysegruppe som ivaretar etatens samlede interesser knyttet til eksportkontroll. Denne gir råd og veiledning til tollere som skal kontrollere i tråd med sanksjonsregimet.

Etaten fikk 6. oktober i oppdrag å bidra til etterlevelse av eksportkontrollregelverket og sanksjonsregelverket mot Russland gjennom å etablere en styrket kontroll med russiske fiskefartøy som anløper Båtsfjord, Kirkenes og Tromsø. Økt kontrollkapasitet ble etablert 14. oktober. Kontrollkapasiteten ble økt gjennom omdisponering av mannskaper fra andre deler av landet i kortere og lengre perioder.

Ny Svalbardforskrift og etablering av Tollområde Svalbard

Tolloven har ikke tidligere vært gjeldende for Svalbard. Tolletaten har derfor ikke ført kontroll med varer som føres inn til og ut fra Svalbard. Regjeringen vurderte at det hastet å få kontroll med varer som føres inn til og ut fra Svalbard som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen landet stod i våren 2022. Det skal forhindres at Svalbard brukes til omgåelse av sanksjons- og eksportkontrollregelverket.

Tolletaten bistod derfor Finansdepartementet med utarbeidelse av forskrift om vareførselskontroll på Svalbard. 1. april la regjeringen frem forslag til forskrift om etablering av kontroll av vareførselen til og fra Svalbard. Forslaget innebar at Svalbard ble etablert som eget tollområde (Svalbard tollområde). Forskriften ble fastsatt 6. mai 2022. Etablering av Svalbard som et eget tollområde innebærer at Tolletaten kan kontrollere vareførselen mellom fastlandet og Svalbard, og Svalbard og utlandet. Etter en intensiv forberedelsesfase ble tollområde Svalbard etablert i Tolletaten med totalt fem ansatte og var klar da

forskriften ble fastsatt. Det er etablert et velfungerende samarbeid med Kystvakten og Sysselmesteren.

Det er ikke plikt til å svare tollavgift eller innførselsavgifter for varer som føres inn til eller ut fra Svalbard tollområde. I denne omgang er det heller ikke innført plikter som varslings-, melde- og fremleggelsesplikt for varer ved ankomst til og avreise fra Svalbard. Varer som skal til og fra Svalbard skal derfor ikke tollbehandles som på fastlandet.

Delegering av fullmakt til dekning av utgifter for ansattes flytting fra utlandet

Etaten har fått delegert fullmakt fra Finansdepartementet til dekning av flytteutgifter for én ansatt som har flyttet hjem til Norge etter endt tjeneste i utlandet, jmfør Statens personalhåndbok punkt 10.6.4 nr. 2.

Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet vurdering av styring og kontroll

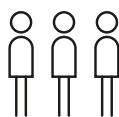
Tolletaten har tilfredsstillende kontroll og styring, og oppnådde alle vesentlige ambisjoner for 2022. Samtidig vil det alltid være forhold som kan bli enda bedre. Gjennom større og mindre grep for å videreutvikle styringen, har etaten et kontinuerlig fokus på å styrke evnen til å styre på både kort og lang sikt. Et av de større grepene har vært en justering av Digitaliseringsprogrammets mandat. Programmet er gitt noe større myndighet for å sikre progresjonen i Digitoll og fått en noe større rolle i å planlegge og tilrettelegge for fremtidig gevinstuttak, gjennom å få større ansvar for å planlegge og anbefale endringer i prosesser, teknologibruk og organisering i etaten.

Tolletaten mener styringsutfordringene under pandemien, hvor de siste smittevernstiltakene ble avsluttet 1. februar 2022, og oppgaver knyttet til sanksjonsregimet mot Russland, som ble forsterket etter invasjonen i februar 2022, har blitt godt håndtert i 2022. Etatens ledergruppe har gjennomført koordineringsmøter for å sikre en effektiv håndtering av sanksjonsregimet mot Russland. Etaten etablerte i mars 2022 en dedikert koordineringsstab (k-stab) for å forsterke linjeledelsen av etaten som følge av Russlands invasjon av Ukraina. K-stab gjennomfører ukentlige møter og situasjonsoppdateringer for å sikre at tolldirektør, etatsledelse og nøkkelpersonell har et oppdatert og helhetlig bilde av etatens håndtering av sanksjonsregimet mot Russland. K-stab har ansvar for å tilrettelegge for god koordinering internt i Tolletaten og med andre samfunnsaktører. Videre

bidrar k-stab til at etaten tar nødvendige beslutninger knyttet til situasjonen, og sørger for notoritet for senere evaluering. Etableringen av k-stab har vært en forutsetning for å ivareta etatens evne til å svare ut henvendelser fra departement og andre myndigheter, raskt og med høy kvalitet.

En ny virksomhetsstrategi er etablert som grunnlag for langsiktig utvikling og prioriteringer. Eksterne evalueringer og risikovurderinger blir fulgt opp i planprosessene. Vedlikehold og utskiftingsbehov av materiell, lokaler og teknologisk utstyr kartlegges gjennom såkalte «evolusjonsmatriser», men etaten har ikke rammer til å dekke hele behovet innenfor tilgjengelige rammer. Styringen har derfor hele tiden dreid seg om effektivisering og prioritering av knappe ressurser for å få dekket et minimum av kjente behov. Samtidig krever ikke varslede oppdrag med korte tidsfrister, som etablering av tilstedeværelse på Svalbard og etatens håndtering av sanksjonene mot Russland, evne til umiddelbare omprioriteringer av allerede knappe ressurser.

I 2022 har etaten vært opptatt av å styrke arbeidet med prosesskartlegging, og på å forbedre planlegging og koordinering mellom kortsiktige behov og langsiktige strategiske prioriteringer. Overordnede prioriteringer for den samlede virkemiddelbruken har blitt konkretisert. Dette er et kontinuerlig arbeid som vil videreføres over flere år.

Etaten har gjennomført en rekke tiltak for å sikre rekruttering av nødvendig kompetanse innenfor de rammene som har vært tilgjengelige. Den interne styringen skal i størst mulig grad å ivareta både planmessige og nye behov i en situasjon med trange rammer og utfordringer på bemanningssiden, særlig i den operative delen av etaten. Etaten har i 2022 klart å ta hensyn til ulike behov innenfor svært knappe ressursrammer. Etaten går likevel inn i 2023 med krevende og ekstraordinære oppgaver knyttet til sanksjonene mot Russland som ikke er finansiert. Virksomhetsplanleggingen og den løpende økonomistyringen i 2022 rettet derfor stor oppmerksomhet på økonomiske risikovurderinger for å sikre at rammene ble utnyttet og nye prioriterte oppdrag løst til tross for usikkerhet om finansiering.

Omorganiseringen i 2020 gjør etaten rustet for fremtiden. Det er samtidig nødvendig å evaluere organiseringen og sannsynligvis gjennomføre noen justeringer. Evalueringen ble planlagt på slutten av året, og vurderingene fra den eksterne evalueringen får etaten trolig i løpet av første halvår 2023.

Etaten har slått sammen fagmiljøer i det sentrale styringsmiljøet, noe som vil bidra til effektivisering. I dialog med Finansdepartementet har Tolletaten formelt avviklet «Tolldirektoratet», og fremstår nå som en rendyrket divisjonsorganisering med tydelige roller og fordeling av oppgaver, ansvar og myndighet.

I 2022 er det blitt utarbeidet flere direktiver og retningslinjer, blant annet innenfor virksomhetsstyring og IT-styring. Direktivene og retningslinjene

operasjonaliserer og tydeliggjør den faglige styringen på disse områdene for organisasjonen. Formaliseringen av roller, ansvar, myndighet og oppgaver som nå i stor grad er på plass, legger forholdene til rette for mer fart i prosesskartleggingen fremover.

Tolletaten fanger og forvalter store mengder data som gjennom gode analyser kan bidra til både økt kunnskap og bedre innsikt i styringen. Dette krever imidlertid konsekvente og gjennomgående prinsipper for informasjonsforvaltning, et fagområde som har blitt betydelig styrket de siste årene. En robust informasjonsforvaltning vil også bidra til økt informasjonssikkerhet. Da etaten fikk nye mål i 2019, ble indikatorsett og nøkkeltall for en stor grad videreført fra tidligere år. Intensjonen var å videreutvikle og justere dette løpende. Dette arbeidet har blitt nedprioritert i flere år, beroende på kapasitet, modenhet og timing. Omorganiseringen og digitalisering med tilhørende endringer i prosesser, eierskap og datafangst skaper muligheter, men også utfordringer, særlig med hensyn til å videreføre tradisjonelle indikatorer og nøkkeltall. Gjennom 2022 har dilemmaet blitt tydeligere, særlig som følge av at nytt kontrollstøtteverktøy (KSV) er tatt i bruk. Tradisjonelle indikatorer kan gjenskapes, men kun med betydelig manuell innsats. Et grundigere arbeid for å etablere bedre indikatorer, både for intern og ekstern bruk, er påstartet i 2022 og blir videreført i 2023. Det er rettet mot å definere og redefinere data- og informasjonselementer, samt å introdusere nye nøkkeltall med større vekt på resultater og endring, som tilrettelegger for automatisk datafangst og effektiv formidling.

Etaten har i 2022:

- Etablert en rekke sentralt styrende dokumenter, blant annet innenfor virksomhetsstyring og økonomistyring
- Etablert overordnede retningslinjer som regulerer roller, ansvar og myndighet innenfor risikostyring, internkontroll og operasjonell risikostyring samt IT-styring
- Etablert operative prioriteringer for etatens virkemiddelbruk
- Effektivisert internt i styringsmiljøet
- Avviklet Tolldirektoratet som organisatorisk begrep
- Planlagt evaluering av organisasjonen etter omorganiseringen i 2020
- Igangsatt forbedring og effektivisering av datafangst og formidling

Forhold der departementet har bedt Tolletaten om særskilt rapportering

Systematisk arbeid for forbedring og effektivisering

Produktivitetsmåling

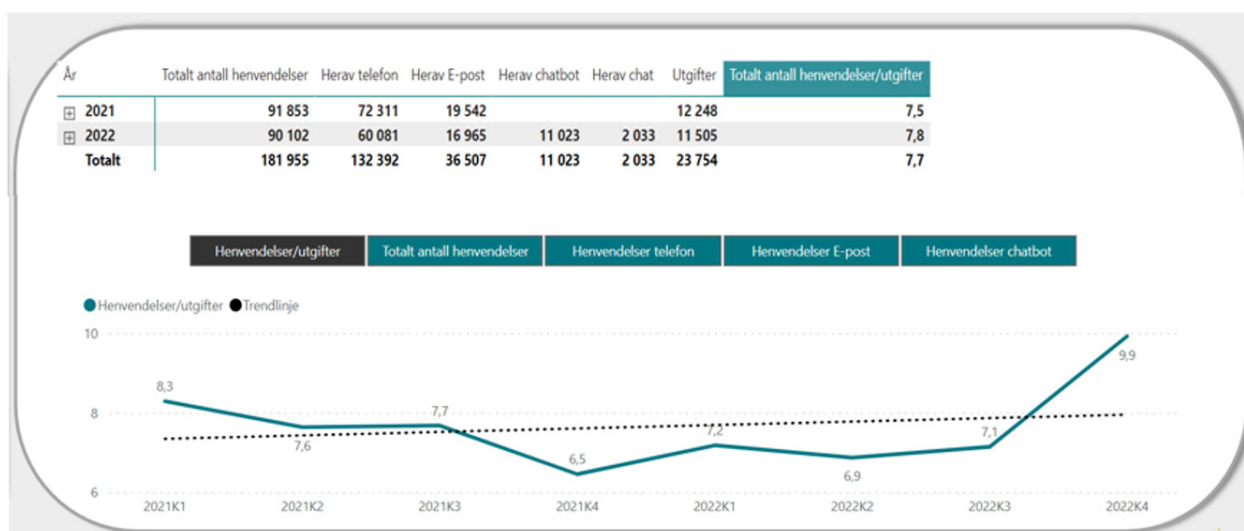
Etaten har gjennom mange år jobbet med effektivisering, men Tolletaten er i startfasen når det gjelder produktivitetsmåling. For å undersøke hvordan produktivitetsmåling kan gi etaten god styringsinformasjon, har etaten tatt utgangspunkt i noen utvalgte områder. Fagområdene etaten har valgt å se på, er brukerdialogen gjennom Tolletatens kontaktsenter, og saksbehandling knyttet til omberegningssaker.

Produktivitetsmåling – Tolletatens kontaktsenter

Tolletatens kontaktsenter er førstelinje inn til etaten og behandler alle publikumshenvendelser. Kontaktsenteret svarer på henvendelser via telefon,

e-post, chat og Facebook. Antall henvendelser er synkende da etaten det siste året har implementert en chatbot på etatens internettside toll.no. Vi er i en for tidlig fase til å konkludere, men fra lanseringen 15. september 2022 og ut året har chatboten håndtert 11 023 dialoger.

Figuren nedenfor viser at det har vært en økning i antall henvendelser besvart per krone i utgift. Mens man i 2021 fikk besvart 7,5 henvendelser per tusen kroner, økte dette i 2022 til 7,8 henvendelser per tusen kroner. Til tross for at det var ressurskrevende å implementere og drive pågående opplæring av chatbot i 2022 økte produktiviteten markant etter innføringen av chatbot. Antall telefonhenvendelser og epost som krevde manuell behandling falt markant. Kostnaden per henvendelse har blitt redusert fra 133 kr til 127 kroner.

Figur 12: Antall henvendelser besvart pr tusen kroner i utgift 2021 og 2022

Tolletaten vil i årene som kommer konsentrere seg mer om effektiv dialog med og brukerstøtte til privatpersoner og næringslivet, blant annet for å understøtte digitaliseringen i Digitoll. Etaten har derfor valgt å etablere noen første målinger for produktivitet på området brukerdiallog, slik at man over tid kan se på effekter etter hvert som ny teknologi, prosesser og organisering utvikles.

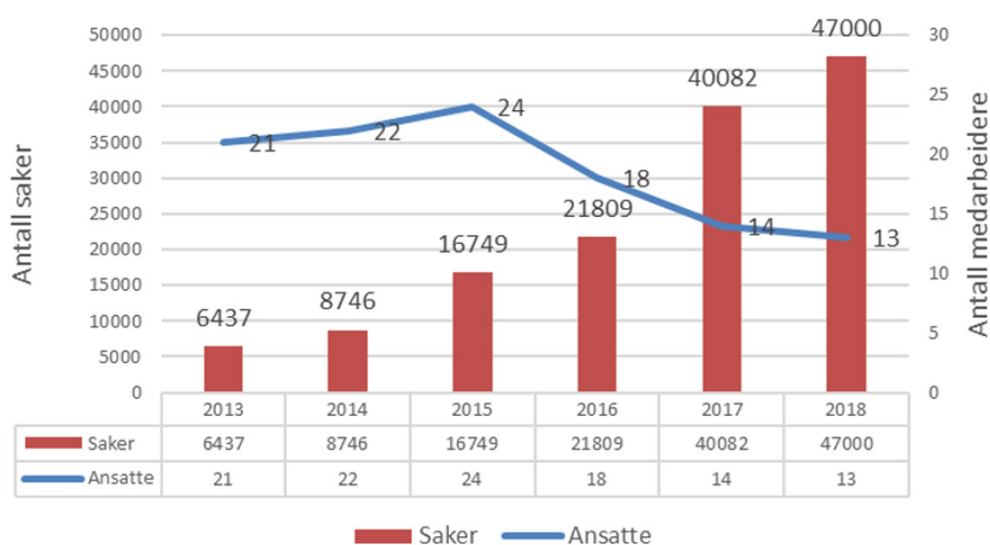
I 2022 er det for tidlig å konkludere på produktivetsmålingene, men det er grunn til å anta at innføringen av en chatbot vil gi en varig økt produktivitet.

Produktivitetsmåling – Omberegning

Når en deklarasjon er akseptert, er det ikke lenger mulig å endre på oppgitte opplysninger. Dersom det likevel skal endres, må deklarasjonen omberegnes. Omberegning deles inn i to typer: manuelle omberegninger hvor omberegningen gjøres av en

toller, og elektronisk omberegninger hvor forslag til ny riktig deklarasjon sendes fra deklaratant digitalt inn i fagsystemet TVINN, og deretter godkjennes av en toller.

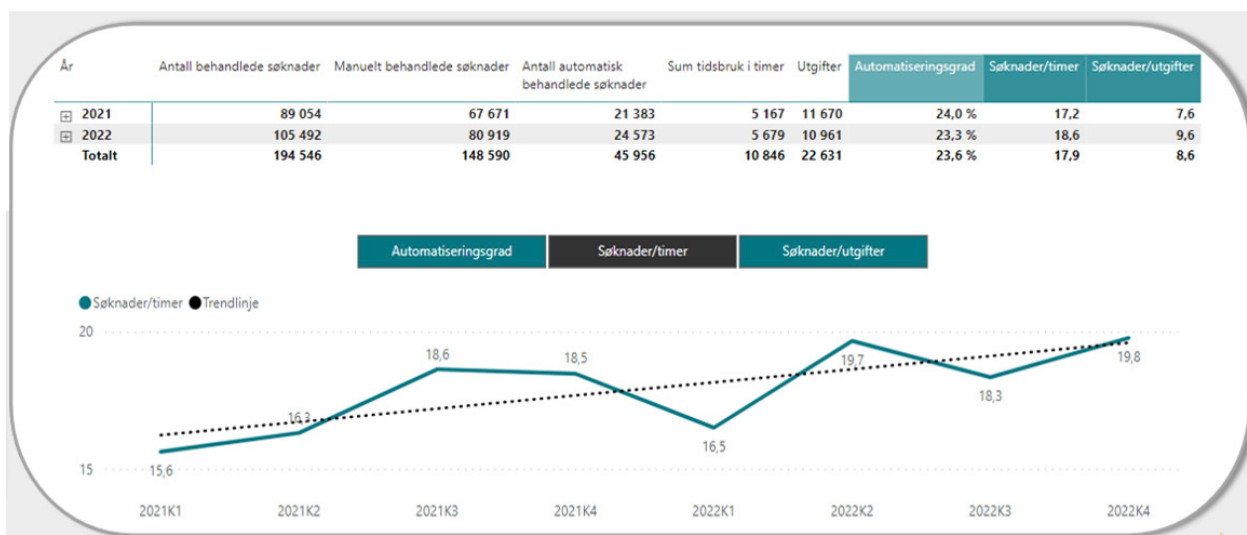
I perioden 2015 til 2018 ble profesjonelle aktører pålagt å bruke TVINN-omberegning framfor å sende henvendelser om omberegning via post og e-post. Det medførte en besparelse på 11 årsverk på håndtering av omberegning for Tolletaten. Saksmengden har i perioden 2015 til 2018 økt med 180 % mens bemanningen har kunnet reduseres med drøyt 45 %, se graf i figur 13.

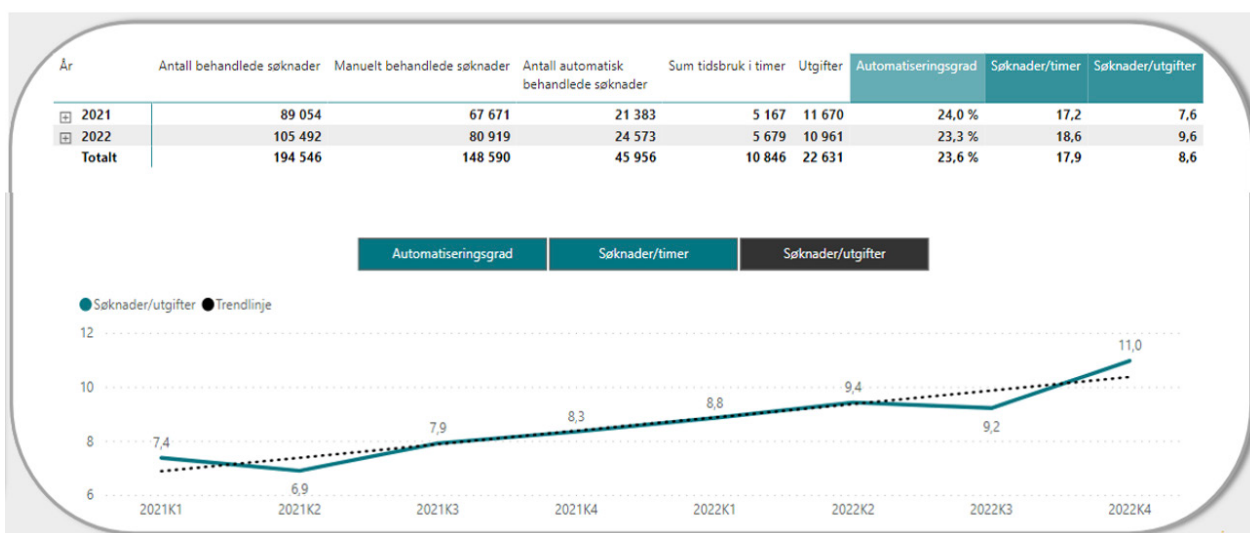
Figur 13: Utvikling saksmengde og ansatte innen omberegning (2013-2018)

Etaten har sett på utviklingen i behandlede søknader for Omberegningsseksjonen. Grafikken i figur 14 viser en økende produktivitet ved at antall søknader behandlet pr time har økt fra 17,2 i 2021 til 18,6 i 2022 med en jevnt stigende trend. Vi ser også i figur

15 at for hver tusen kroner brukt på behandling av søknader økte produktiviteten fra 7,6 søknader per tusen kroner til 9,6 søknader per tusen kroner. Også denne trenden er stigende. Kostnaden per behandlet søknad har gått ned fra 131 kroner til 104 kroner.

Figur 14: Antall omberegningssaker som behandles i timen for 2021 og 2022

Figur 15: Antall behandlede søknader per tusen kroner i utgifter for 2021 og 2022

Internkontroll og risikostyring

Internrevisjon og varslingskanal

Tolletatens internrevisjon ivaretas av en ekstern tjenesteyter (KPMG). Oppdraget bygger på etablerte standarder og reguleres av «Instruks for internrevisjonen i Tolletaten». Det ble gjennomført en internrevisjon i 2022: revisjon av lagring og destruksjon av tilbakeholdte varer. Identifiserte forbedringspunkter håndteres som tiltak og legges inn i virksomhetsplanene og følges opp i de ordinære styringsprosessene, men følges også opp samlet periodisk gjennom tiltaksoppfølging fra internrevisor.

Videre er Advokatfirmaet PriceWaterhouseCoopers (PwC) engasjert som varslingsmottak og uavhengig tredjepart i forbindelse med varslingsaker. PwC har ansvaret for førstegangsbehandlingen. KPMG settes inn i saker som krever en større granskning. Identifiserte tiltak og oppfølgingspunkter som følge

av varslingsaker blir fulgt opp av tolldirektørens stab. Varslingskanalen er åpnet for eksterne og tilgjengeliggjort på etatens nettside.

Risikostyring

Tolletaten utarbeider årlig en overordnet risikovurdering som fra 2022 i hovedsak er rettet mot etatens evne til å nå sine mål på mellomlang sikt. Den er derfor strategisk i sin innretning. Det ble ikke identifisert overordnede risikoer som er uakseptable i den forstand at etaten må avslutte aktivitetene eller tiltakene som introduserer risikoen eller umiddelbart iverksette tiltak. Det er flere risikoer det er nødvendig å redusere over tid. På noen områder skjer det gjennom implementering av strategien. På andre områder er det nødvendig å adressere eventuelle videre tiltak gjennom styringsdialogen med departementet. Etaten avskaffet i 2022 CIM som var systemunderstøttelse for risikovurderinger og vil i 2023 vurdere alternative løsninger.

Det overordnede rammeverket for risikostyring og internkontroll ble ferdigstilt i 2022. Dette er en overbygging som definerer roller, ansvar og prinsipper som er felles for alle fagområdene som anvender risikovurderinger som beslutningsgrunnlag og prioriteringsmekanisme. Rammeverket skal sikre en felles tilnærming i etaten, men samtidig gi rom for å ta i bruk beste praksis innen de enkelte fagdisiplinene og fagmyndighetsområdene.

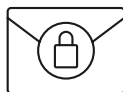
I 2022 er det etablert mange nye styrende dokumenter. Etaten har også jobbet gjennom året med å dokumentere ulike prosesser, blant annet som grunnlag for intensiv tollfaglig opplæring. Dette bidrar til å synliggjøre for alle hvem som gjør hva, hvilke krav som gjelder og hvordan en oppgave skal gjennomføres.

Modenheten knyttet til utøvelse av fagmyndighetsrollen/andrelinjerollen er ulikt fordelt internt i Tolletaten. Mens internkontrollprosessen, fra risikovurdering til rapportering og forbedring, er godt etablert på noen fagområder - som innen personvern og informasjonssikkerhet - står andre områder helt i startfasen. Faste orienteringer og ledelsens gjennomgang ble etablert i 2020 innen sikkerhetsområdet. Etaten har for første gang laget en overordnet statusvurdering av hvert fagmyndighetsområde per. 31.12.2022 i forbindelse med den årlige oppfølgingsprosessen der virksomhetsplanen for fjoråret lukkes. Dette skal videreutvikles som arena for systematisk oppfølging. Dermed kan eventuelle behov fanges opp i forkant av plan- og budsjettprosessen som starter senere på

våren, enten behovet er ressurser eller for eksempel fellesføringer / målrettede føringer til enkeltdivisjoner som førstelinje til deres planlegging for kommende år.

Det er ikke avdekket avvik i opplegget for internkontroll som krever håndtering utover det systematiske og tidkrevende arbeidet med å bygge dette gradvis. Behovene på dette området må veies mot andre behov, og etaten har valgt en gradvis tilnærming. Det er heller ikke avdekket vesentlige avvik som krever umiddelbar håndtering.

Sikkerhet og beredskap

Tolletatens rolle, ansvar og oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap innebærer ulike roller i flere ulike situasjoner. Der det innføres tiltak knyttet til Norges grense er det viktig å involvere Tolletaten tidlig i beslutninger. Dette er blant annet for å koordinere tiltakene opp mot hensyn til forsyningskjeder- og sikkerhet, og for å minimere hindringer for varetransport.

Etatens bidrag til god samfunnssikkerhet omfatter:

- Etatens kompetanse om internasjonal vareførsel
- Kunnskap om varer og aktører innen vareførselen
- Kunnskap om risikobildet
- Evne til å produsere logistikk- og forsyningsanalyser
- Etterretningskompetanse og etterretningsnettverk
- Tilstedeværelse og kontrollevne på grensen.

Denne kompetansen vil kunne bidra til å forebygge svikt i forsyning av tjenester, produkter og råvarer/ innsatsfaktorer som følge av mulige utviklingstrekk innen geopolitikk og internasjonal handel.

Tolletaten er definert som aktør innen to kritiske samfunnsfunksjoner, henholdsvis lov og orden og forsyningssikkerhet. For lov og orden er Tolletaten definert som aktør i «grensekontroll». Når det gjelder forsyningssikkerhet ble Tolletaten definert som aktør i denne kritiske samfunnsfunksjonen i mars 2020. Funksjonen omfatter i sin helhet forsyning av kritisk nødvendige varer til befolkningen og virksomheter med ansvar for kritiske samfunnsfunksjoner, og gjelder hele verdikjeden fra produksjon og import/eksport, til levering til sluttbruker.

Gjennom 2022 har risikobildet skiftet fra global pandemi til krig og energikrise i Europa, noe som vitner om hvor raskt risikobildet kan skifte og hvor krevende det er å forutse utviklingen fra år til år. Dette har også preget Tolletatens drift og utvikling av sikkerhets- og beredskapsarbeid, og understreket viktigheten av en fleksibel tilnærming for å evne å håndtere ulike risikobilder. Det er for øvrig ingen alvorlige hendelser tilknyttet sikkerhet og/eller beredskap å rapportere i 2022.

Sikkerhets- og beredskapsmiljøet var gjennom en intern omorganisering høsten 2021, som ble satt i kraft fra januar 2022. Intensjonen var å oppnå styrkede fagmiljøer og effektiv ressursbruk, herunder å finne løsninger som bidro til å etablere helhetlig styring og bedre rammebetingelser for utvikling og samarbeid. Intensjonen bak omstillingen vurderes å være innfridd, men må videreutvikles i samsvar med et endret trussel- og risikobilde. I 2022 har Tolletaten styrket og videreutviklet arbeidet med sikkerhet og beredskap og sikret at sikkerhets- og beredskapsarbeidet inngår som integrert del av virksomhetsstyringen. Beredskapsarbeidet styrkes ytterligere i 2023.

Pandemien de siste årene og krig i Europa understreker viktigheten av helhetlig arbeid og fleksibelt samarbeid, internt i Tolletaten, men like viktig med samarbeidende aktører. På bakgrunn av dette har arbeidet med krise- og beredskapsplaner stått i fokus gjennom 2022 og videreutvikles gjennom 2023. Den tidligere nevnte k-staben er en del av

etatens beredskap for å håndtere forhøyet beredskap og kriseinnsats.

I november leverte Tolletaten sin risiko- og sårbarhetsanalyse til Finansdepartementet. Denne gir et godt grunnlag for videreutvikling av sikkerhets- og beredskapsarbeidet. Det er etablert et godt samarbeid på tvers av divisjoner i etaten for å utvikle gode produkter knyttet til fagområdet. Dette være seg risiko- og sårbarhetsanalysen, så vel som en strategisk vurdering av trusler mot Tolletatens verdier og operative evne som skal legges til grunn både i opplæring og utvikling av fagområdene.

Tolletatensberedskapsarbeid følger hovedprinsippene i statsforvaltningens beredskapsarbeid. Dette innebærer blant annet at den organisasjon som har ansvar for et fagområde i en normalsituasjon også har ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for å håndtere ekstraordinære hendelser på området. Ansvarlig instans må ta stilling til hva som er akseptabel risiko (Ansvarsprinsippet) og at den organisasjon man opererer med under kriser, skal være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig (Likhetsprinsippet). Tolletaten må sikre evne til langvarig drift, med innsats tilpasset situasjonens behov og endringer i dette. Den enkelte divisjon arbeider med å sikre god kontinuitetsplanlegging og økt robusthet i egen organisasjon i tråd med eksisterende planverk.

Tolletaten utviklet CIM som systemunderstøttelse for sikkerhetsstyring, hendelseshåndtering og

krisehåndtering i 2022. Arbeidet med utvikling av ny systemunderstøttelse, styringssystem, beredskapsplanverk og øvrige styrende dokumenter har vært i sentralt arbeid. Utviklingen og implementeringen av et felles avvikshåndteringssystem i SharePoint i slutten av 2022 har vært vellykket og vil videreutvikles gjennom 2023. Lokale sikkerhetsinstrukser er oppdatert og det er utviklet e-læringskurs innen sikkerhet som er obligatorisk for alle ansatte.

I løpet av 2022 har Tolletaten fått etablert Toll-CSIRT (Computer Security Incident Response Team), et beredskapsteam innen digital sikkerhet for organisasjonen. Formålet er å sette Tolletaten bedre i stand til å forsvare oss mot og respondere på IT-sikkerhetshendelser som blant annet hacking og datainnbrudd.

Som et ledd i et økende fokus på sikkerhetsgraderte anskaffelser har Tolletaten i 2022 iverksatt tiltak for å være i stand til å iverksette og delta i samarbeid om denne type anskaffelser. Sikkerhetsgraderte anskaffelser innebærer at leverandører av varer og tjenester kan få tilgang til eller skal tilvirke sikkerhetsgradert informasjon, eller kan få tilgang til et skjermingsverdig objekt eller infrastruktur, jmfør sikkerhetsloven § 9-1.

Det har også vært økt oppmerksomhet rundt sikkerhetskultur og opplæring gjennom 2022. Gjennom ulike aktiviteter i sikkerhetsmåneden i oktober har sikkerhetsmiljøene intensivert hyppigheten av formidling av holdningsskapende arbeid og med å bygge sikkerhetskultur. Det gjennomføres systematisk opplæring av eksterne medarbeidere, en opplæring som skal utvikles videre i 2023.

Det er gjennomført en rekke egenkontroller innen sikkerhetsområdet i 2022. Som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen har både fysisk sikkerhet og personellsikkerhet fått økt fokus, og det er gjennomført kontroll av tjenstlige behov for sikkerhetsklareringer og autorisasjoner, herunder også adgangs- og tilgangskontroller. I tillegg har det blitt gjennomført årlig egentroll på digital sikkerhet, basert på kravene i styringssystem for informasjonssikkerhet.

Det er etablert rutiner for årlig gjennomgang med ledelsen, der status for arbeid innen sikkerhet, beredskap og HMS presenteres. Prioriterte tiltak etter gjennomgangen tas inn som en del av virksomhetsstyringen i 2023.

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har avsluttet og rapportert én ny forvaltningsrevisjon til Stortinget i 2022 som handler om Tolletaten: Myndighetenes kontroll av grensekryssende avfallstransporter - Dokument 3:6 (2022 -2023).

Riksrevisjonen hadde tre merknader:

- Myndighetenes sanksjoner mot ulovlig avfallseksport er lite avskrekkende.
- Tolletaten har et lite treffsikkert system for å velge ut forsendelser som skal kontrolleres.
- Kontrollene Tolletaten gjennomfører, er lite egnet til å avdekke ulovlig avfallseksport.

Etaten har allerede truffet noen tiltak og vil innen 1. november 2023 oversende en egen rapport til departementet om oppfølgingen av revisjonen.

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med eksportkontroll av strategiske varer, Dokument 3:4 (2020-2021), forelå i februar 2021. Tolletaten hadde allerede den gang, og har i ettertid, iverksatt en rekke tiltak. Det er utarbeidet en tiltaksplan for oppfølging av Riksrevisjonens konklusjoner og anbefalinger. Planen ble oversendt departementet innen frist 1. november 2022 og inneholdt en status over iverksatte og planlagte tiltak, og status for gjennomføring av tiltakene. Etaten vil også i 2023 følge opp og rapportere på tiltak knyttet til revisjonen.

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til etatens regnskap for 2021. Revisjon av regnskapet for 2022 pågår og Riksrevisjonens beretning for 2022 regnskapet forventes å foreligge i månedsskiftet april/mai 2023.

Andre rapporteringskrav

Rapportering på fellesføring om konsulenttjenester 2022

Virksomheten har benyttet om lag 195 millioner kroner til konsulenttjenester i 2022. Dette er en økning på rundt 3,6 prosent fra år 2021. Hovedsakelig gjelder forbruket utvikling til programvare og IKT-løsninger i Tolletatens Digitaliseringsprogram. Av det totale forbruket av konsulenttjenester utgjør kommunikasjon en betydelig mindre andel på omtrent 0,05 millioner.

Innleid kompetanse innen IT-området utgjør omtrent 177 millioner av en total på rundt 195 millioner for år 2022.

Konsulenttjenester	År 2021	År 2022
Totalt	188 143 691	194 999 623

Etaten har vært, og er, avhengig av å benytte seg av innleid kompetanse innen IT-området. Årsakene for tidligere og fremtidig behov for å benytte innleid kapasitet er flere, men kan oppsummeres i tre hovedårsaker.

Markedet for IT-kompetanse har vært og er utfordrende. Dette har gjort det vanskelig å tiltrekke og ansette den riktige kompetansen internt i etaten og ført til at etaten har måttet støtte seg på innleid kapasitet i roller der hvor etaten ønsker å ha internt ansatte. Etaten har jobbet målrettet med å øke evnen til å tiltrekke seg riktig kompetanse gjennom hele 2022 og ser at etaten nå klarer å tiltrekke seg flere kandidater for stillingene. Arbeidet resulterte i

at det mot slutten av 2022 ble ansatt syv utviklere som vil redusere etatens behov for innleie av utviklerkompetanse i 2023.

I tillegg til utfordringer med å ansette kapasitet driver etaten et stort digitaliseringsprogram og er i et større digitaliseringsløp på tvers av etatens prosesser. Dette skaper både kapasitetsutfordringer i etaten og gir et økt behov for IT-kompetanse etaten ikke har i perioden der digitaliseringsinitiativene gjennomføres. Dette behovet dekkes gjennom innleie av kompetanse, sammen med bruk av interne ansatte, for å sikre at etaten ikke sitter med større kapasitet enn det som vil være nødvendig i en vanlig driftssituasjon. Etter ferdigstillingen av initiativene vil etaten i hovedsak

benytte seg av intern kapasitet for å dekke videre drift og utvikling av løsningene. Behovet for innleie vil derfor kunne reduseres over tid.

I planleggingen av Treff-satsingen ble det lagt til grunn en 50/50 fordeling mellom bruk av interne og eksterne ressurser. Eksterne ressurser er hovedsakelig planlagt benyttet inn i roller som systemutvikler, scrum-master, funksjonell arkitekt, prosjekt- og programledelse og endringsledelse. Det har i gjennomføringen vist seg vanskelig å beholde/rekruttere interne ressurser, særlig innenfor flere tekniske kompetanseområder. For å opprettholde fremdriften og kvaliteten på leveransene fra satsingen har det vært nødvendig å benytte en økt andel eksterne ressurser innenfor områdene systemutvikling (funksjonelle arkitekter, systemutviklere) og prosess- og prosjektledelse

Ut over dette har etaten et vedvarende behov for å benytte seg av innleid kompetanse for å sikre tilgang til spisskompetanse, kompetanse på ny teknologi og tilgang på kapasitet når intern kapasitet ikke strekker til. Dette er et vedvarende behov innen IT og er et behov som ikke kan dekkes med interne ansatte på en kostnadseffektiv måte. Etaten jobber med å etablere avtaler med noen sentrale partnere for å sikre etaten tilgang til denne typen kompetanse til konkurransedyktige betingelser og gjennom effektive avtaler. Avtaler med partnere er planlagt inngått i første halvdel av 2023.

Læringer

Tolletaten har vurdert lærlingeordningen, og det er satt i gang et arbeid for å etablere interne rammer for lærlinger i Tolletaten. Etaten har ikke hatt noen lærlinger i 2022. Dette arbeidet har ikke vært prioritert da det ikke har vært ressurser til å utvikle og etablere et rammeverk og oppfølgingsapparat for å ivareta og sikre læringsutbytte for lærlinger.

Bemanning og personalforvaltning

I løpet av 2022 har etaten sett en økning i turnover sammenlignet med tidligere år, samtidig som vi har opplevd utfordringer med å tiltrekke nok kvalifiserte kandidater til enkelte fagområder som eks. IT. Måltrettede profileringstiltak har vært gjennomført for å styrke etaten som en attraktiv arbeidsplass, og etaten vil fortsette dette arbeidet gjennom blant annet videre satsing på karrieresider, tilstedeværelse på utdannings-/arbeidslivsmesser og andre relevante arenaer. Markedet er særdeles krevende innenfor dette nisjeområdet, og en erfarer en vekst i lønnsnivået for denne type kompetanse.

Som tidligere nevnt er bemanningssituasjonen for ansatte med tollfaglig bakgrunn utfordrende. For å sikre god nok bemanning i stillinger som krever tollfaglig kompetanse har etaten ansatt 48 nye tollbetjenter i desember som skal gjennomføre en intensiv tollfaglig opplæring. Samtidig gjennomføres

det bachelorutdanning i toll, vareførsel og grensekontroll ved Universitetet i Stavanger (UiS) hvor det første kullet, som pr årsskiftet teller 42 studenter er ferdig våren 2024. Det ble tatt opp et nytt kull på til sammen 53 studenter høsten 2022. Etaten jobber aktivt for at flest mulig av disse vil søke jobb i Tolletaten etter endt utdanning. I tillegg har etaten utviklet et internt karriereutviklingssystem og etablert mulighet for personell med tollfaglig utdanning å bygge på denne til en bachelor i toll, vareførsel og grensekontroll. Se egen beskrivelse av tollfaglig utdanning og kompetanse og lederutvikling.

Sykefraværet har økt generelt i 2022. Det er spesielt i Grensedisjonen og Vareførselsdivisjonen at det legemeldte sykefraværet har økt det siste året. Tolletaten jobber kontinuerlig med å redusere sykefraværet og holde dette på et lavt nivå.

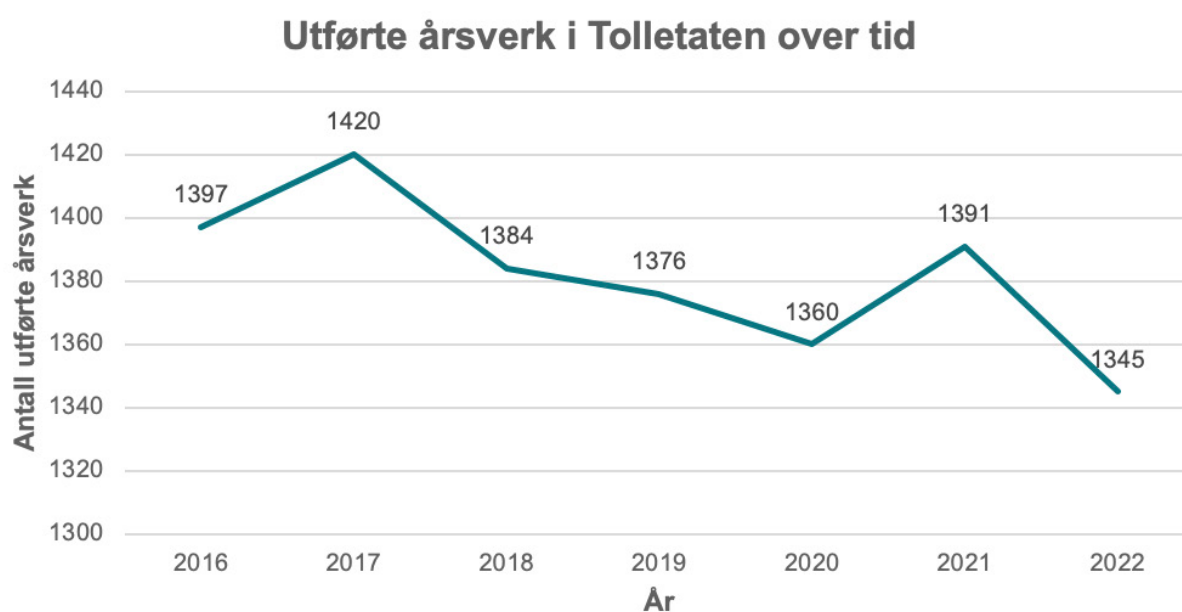
Antall ansatte og avtalte årsverk per enhet

	31.12.2022		31.12.2021	
	Antall ansatte	Avtalte årsverk	Antall ansatte	Avtalte årsverk
Administrasjonsdivisjonen	118	114	118	112
Etterretningsdivisjonen	51	51	49	48
Grensedivisjonen*	901	891	905	894
IT-divisjonen	108	106	107	105
Juridisk stab	38	38	40	40
Tolldirektørens stab og kommunikasjonsstab	13	13	16	16
Vareførselsdivisjonen	298	293	302	295
Etaten	1527	1506	1537	1509

Tabell 12: Antall ansatte og avtalte årsverk per enhet

* Antall ansatte pr 31.12.2022 inkluderer 48 tollbetjenter ansatt i desember som er under utdanning

Kilde: SAP uttrekk, aktive ansatte per 31.12. begge år. Både faste og midlertidige ansatte er inkludert. Tolldirektør er ikke inkludert. Eksterne med og uten utbetaling er ikke inkludert. Samme uttrekke er benyttet for å beregne både antall ansatte og avtalte årsverk på de gitte datoene. Avtalte årsverk er justert for stillingsprosent. Se for øvrig figur 18 og 19, deltidsstillinger i etaten.

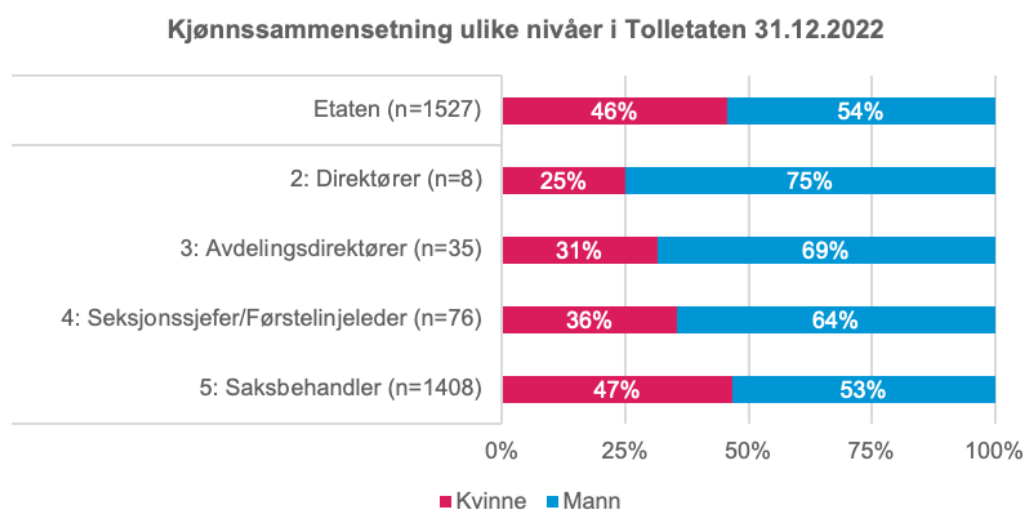

Figur 16: Utførte årsverk i Tolletaten over tid

Kilde: 2022: SAP, YHR_AARSVERK 01.01.2022-31.1.2022. Tall for antall utførte årsverk før 2022 er hentet fra tidligere årsrapporter fra Tolletaten. Merk at metode for beregning av utførte årsverk har endret seg noe over tid.

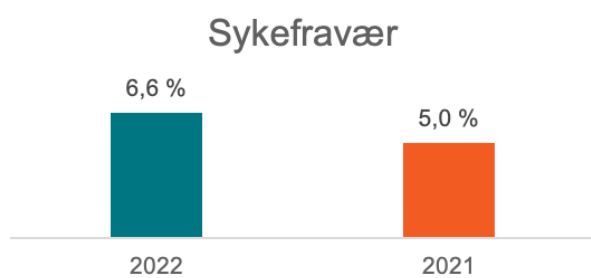
Antall utførte årsverk påvirkes av svært mange faktorer, som sammen kalkulerer antall utførte årsverk i etaten i løpet av ett år. Noen faktorer som isolert sett har innvirkning på en reduksjon i antall utførte årsverk i 2022 sammenlignet med året 2021 i etaten er følgende:

- Fravær: Sykefraværsprosenten i 2022 er høyere sammenlignet med 2021. Sykefravær isolert sett reduserer antall utførte årsverk. Da sykefraværsandelen i 2022 er høyere enn 2021, bidrar det til færre utførte årsverk i etaten 2022 sammenlignet med tidligere år.
- Fratredelser: Det har vært flere fratredelser i etaten i løpet av 2022 sammenlignet med 2021. En fratredelse vil isolert sett bidra til en reduksjon i utførte årsverk. En fratredelse som ikke blir erstattet vil redusere utførte årsverk. Videre kan en fratredelse som blir erstattet med en nyansatt også redusere utførte årsverk, dersom det er et tidsgap mellom fratredelsestidspunkt for en ansatt og tiltredelsesdato for en nyansatt. I etaten er vi kjent med slike tidsgap i løpet av

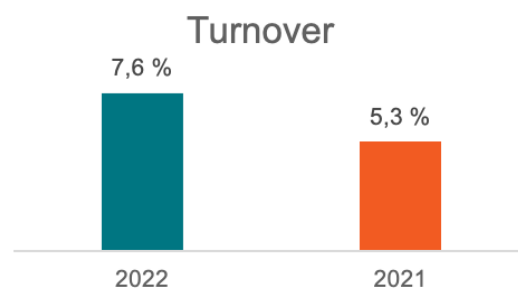
Figur 17: Kjønns sammensetning

Kilde: SAP uttrekk, aktive ansatte per 31.12.2022. Både faste og midlertidige ansatte er inkludert. Tolldirektør er ikke inkludert. Eksterne med og uten utbetaling er ikke inkludert. N= totalt antall ansatte i de ulike nivåene per 31.12.2022.

Figur 18: Sykefravær

Kilde: SAP, YHR_SYKESTAT 01.01.-31.12 begge år

Figur 19: Turnover

Kilde: SAP, YHR_TURNOVER 01.01.-31.12 begge år

Tollfaglig utdanning

Etatsutdanningen

Det siste kullet i etatsutdanningen fullførte sin utdanning og ble tollinspektører 21. desember 2022. Dette ble markert med en egen vitnemålsseremoni 12. januar 2023. Utdanningsløpet bar i 2022 fortsatt preg av pandemiens virkninger og undervisning som skulle vært gjennomført året før, måtte tas igjen i løpet av 2022. Samtlige 30 personer i kullet fullførte utdanningen til planlagt tid. Dette avslutter etatsutdanningens 86 år lange historie og den primære rekrutteringskanalen vil etter dette være BA i toll ved UiS.

Bachelor (BA) i Toll, vareførsel og grensekontroll

Bachelor i Toll, vareførsel og grensekontroll ved UiS gir en formalkompetanse på bachelornivå med mulighet for studentene til å bygge på med videre studier. Høsten 2021 ble det første opptaket til «Bachelor i Toll, vareførsel og grensekontroll» gjennomført. Det året var studiet det nest mest søkte studiet under samordnet opptak, noe som resulterte i et høyt karaktersnitt for å komme inn på studiet. Denne trenden fortsatte i 2022 med opptak til det andre kullet i studiet. I 2022 ble det tatt opp 51 studenter på studiet. Til sammen på de to kullene er det nå 90 aktive studenter. UiS har ansvar for gjennomføring av studiet, mens Tolletaten har et særlig ansvar for praksisperiodene og et eget emne i toll- og vareførsel.

Andelen kvinner som får opptak til studiet er markant høyere enn andelen menn. Det vil på sikt

være en utfordring for etaten å ha en skjevhet i kjønnsbalansen. For å bøte på dette ble det i 2022 søkt om kjønnspoeng, og for opptaket i 2023 er det innvilget 2 tilleggspoeng for menn. Dette tiltaket vil kunne bidra til å øke andelen menn på studiet.

Samarbeidsavtalen med UiS åpner også for muligheter for forskning på områder relevante for Tolletaten. Tolletaten har i 2022 etablert et eget «Forskningsforum» som koordinerer innkommende forskningsinitiativer, primært fra UiS. En synergi av samarbeidet er at UiS har fått midler fra KD til en stipendiatstilling tilknyttet BA i Toll, vareførsel og grensekontroll.

Bachelor i Toll, vareførsel og grensekontroll, etatsvei. (EVU BA)

For å sikre at dagens tollfaglig ansatte gis mulighet til å formalisere og videreutvikle sin kompetanse, ble det i 2022 etablert en etter- og videreutdanning (EVU) til en bachelorgrad i samarbeid med UiS. Arbeidet startet høsten 2021 og studiet ble akkreditert i desember 2022. Akkrediteringen innebærer at studentene får godskrevet tollfaglig etatsopplæring og praksis og minimum 4 års arbeidserfaring som 120 studiepoeng. Studentene på studiet tar de resterende 60 studiepoeng over to år ved UiS for å kunne oppnå en bachelorgrad (etatsvei).

Intensiv tollfaglig opplæring (ITO)

I perioden fram til de første bachelorstudentene er uteksaminert vil særlig Grensedivisjonen oppleve behov for ny bemanning på grunn av økt antall fratredelser i kombinasjon med økt naturlig avgang.

I januar 2022 ble det satt i gang et prosjekt for å etablere et tilpasset kompetanseløp for kandidater med annen bakgrunn. Dette kompetanseløpet har fått navnet «Intensiv tollfaglig opplæring» og koordineres av Grensedivisjonen. Ordningen vil være en viktig rekrutteringskanal frem til etaten får tilstrekkelig med tilfang av kandidater fra bachelorstudiet.

Kompetanse- og lederutvikling

Lederutviklingsprogrammet L+

Samtlige ledergrupper på nivå 2 startet i 2021 et utviklingsløp som gikk gjennom hele året. Enkelte av disse aktivitetene fortsatte inn i, og ble avsluttet i, 2022. Som følge av omorganiseringen har Tolletaten ansatt flere nye ledere, og det største antall ledere er på nivå 4. Det ble i 2022 startet et innledende arbeid for å utvikle et lederutviklingsprogram for ledere på dette nivået. Dette arbeidet vil ha en prioritet innen L+ i 2023. Programmet har arrangert to ledersamlinger for alle lederne i etaten.

Etter- og videreutdanningsmidler

I 2022 ble det ikke lyst ut nye etter- og videreutdanningsmidler, da disse midlene gikk til utvikling av Bachelor i Toll, vareførsel og grensekontroll, etatsvei. Høsten 2022 startet arbeidet med å legge til rette for en ny utlysning i 2023. Tiltaket skal bidra til å heve formalkompetansen i etaten innen prioriterte fagområder. Etaten har identifisert hvilke fagområder som skal vektlegges i den nye utlysningen. Disse er: data- og/eller virksomhetsanalyse, innovasjon, logistikk, sikkerhet, digital produktutvikling, digital transformasjon, prosess- og prosjektledelse,

organisasjonsfag, kunnskapsledelse og fagspesifikk ledelse. I 2022 var det totalt 32 ansatte som mottok støtte til etter- og videreutdanning.

Karriereutviklingssystem

Gjennom 2022 har Tolletaten utviklet og innført et helhetlig karriereutviklingssystem som gir ulike karriereveier for de ansatte i etaten. Ved oppstart er innholdet i stor grad rettet mot funksjoner og stillinger for tollere, men systemet gir samtidig muligheter for å skaffe seg ledererfaring som kvalifiserer til å søke på lederstillinger senere. Av videre arbeid gjenstår det blant annet å etablere planer og innhold for kurs og sertifiseringer som skal inn i etatens Kompetanseportal.

Digital læring

Tolletaten har i 2022 fortsatt å styrke satsingen på digital læring for egne ansatte. Kompetanseportalen er etatens digitale læringsplattform og har et stadig økende kurstilbud for etatens ansatte. Portalen benyttes til intern opplæring, faglig påfyll og kompetanseheving for Tolletatens ansatte. Data viser at den er i bruk på tvers av divisjoner og blant alle grupper av ansatte. I 2022 ble det gitt en intern ekstrabevilgning på én million kroner for å kunne møte et større behov på kursproduksjon i etaten, noe som resulterte i et kvalitetsløft på kurs innen sentrale fagområder meldt inn av divisjonene.

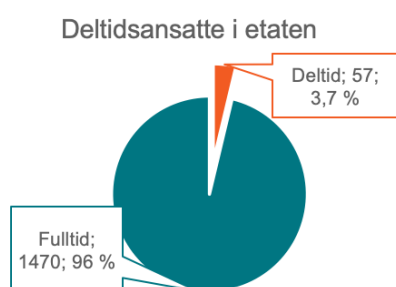
Likestillings- og mangfoldsarbeidet i etaten som arbeidsgiver

Tilstand for kjønnslikestilling

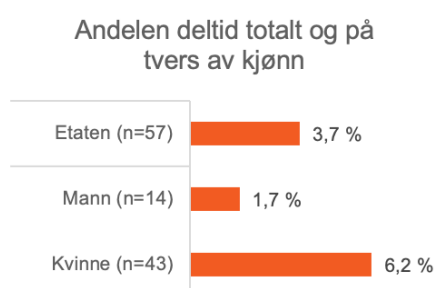
Tolletaten har en god kjønnsbalanse med ca. 45% kvinner av totalt 1527 ansatte. Det er høyest kjønnsbalanse på lavere nivå. Dette er en utilsiktet konsekvens av innplassering i, og rekruttering til, lederstillinger i forbindelse med omorganiseringen i 2020. Etaten tilstreber kjønnsbalanse og i etatens rekrutteringsveileder er det fastsatt mål om at hvert kjønn skal være representert med minst 40% i toppledergruppen og etatens øvrige lederstillinger.

Deltidsstillinger i etaten

Det er en betydelig høyere andel kvinner enn menn som jobber deltid. Tolletaten gjennomførte i mars 2022 en kartlegging av om noen av de deltidsansatte på det tidspunktet ønsket å ha større stillingsprosent. På det aktuelle undersøkelsestidspunktet identifiserte arbeidsgiver to ansatte som ønsket å øke sin stillingsprosent. Disse har hatt dialog med arbeidsgiver om muligheter for utvidelse.

Figur 20: Andel deltidsansatte

Figur 21: Andel deltidsansatte etter kjønn

Kilde: SAP uttrekk, aktive ansatte per 31.12.2022. Både faste og midlertidige ansatte på det aktuelle tidspunktet er inkludert. Tolldirektøren er ikke inkludert. Eksterne med og uten utbetaling er ikke inkludert

Midlertidig ansatte

Per 31.12.2022 hadde etaten tre midlertidige ansatte, to menn og én kvinne.

Lønn

Lønnsforskjellene mellom kjønn er marginale, og etaten vurderer at det ikke foreligger noen systematiske lønnsforskjeller som kan bli forklart av kjønn for disse yrkeskodene.

Tabellen nedenfor viser kvinners andel av menns lønn for de ti yrkeskodene med flest ansatte i etaten. Yrkeskoden bestemmes ut fra arbeidsoppgaver,

og hovedregelen er at ansatte som har samme arbeidsoppgaver skal ha samme yrkeskode (Yrkeskatalogen (ssb.no). Lønnsmedarbeiderne i etaten registrerer yrkeskoder på alle ansatte i etaten ved ansettelse, og oppdaterer den ansattes yrkeskode fortløpende ved en eventuell endring i stillingsbetegnelse som medfører en endring i yrkeskode (noen stillingsbetegnelser har samme yrkeskode).

10 Yrkeskoder med flest ansatte i etaten	Kvinnens andel av menns lønn
3441 111 Tolloversinspektør (n=393)	97,1 %
3441 106 Tollinspektør (n=260)	99,2 %
3441 109 Førstetollinspektør (n=196)	100,3 %
2419 119 Seniorrådgiver (Øvrig Offentlig Adm.) (n=163)	99,6 %
2419 114 Rådgiver (Øvrig Offentlig Administrasjon) (n=83)	97,3 %
2130 169 Seniorrådgiver (It) (n=59)	96,5 %
1227 183 Seksjonssjef (Fagavdeling, Offentlig Administrasjon) (n=57)	102,7 %
3441 105 Tollbetjent (n=48)	100,7 %
2412 119 Seniorrådgiver (Juridisk Utredning, Offentlig Administrasjon) (n=31)	97,4 %
1227 190 Avdelingsdirektør (Offentlig Administrasjon) (n=27)	102,7 %

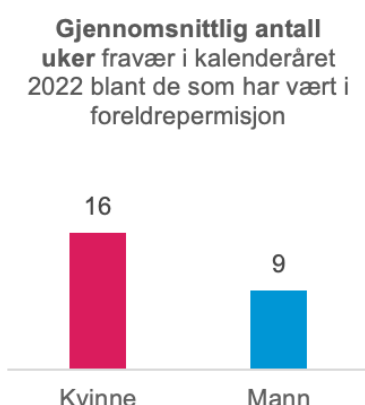
Tabell 13: Yrkeskoder med flest ansatte i staten

Kilde: SAP uttrekk, aktive ansatte per 31.12.2022, Både faste og midlertidige ansatte på det aktuelle tidspunktet er inkludert.

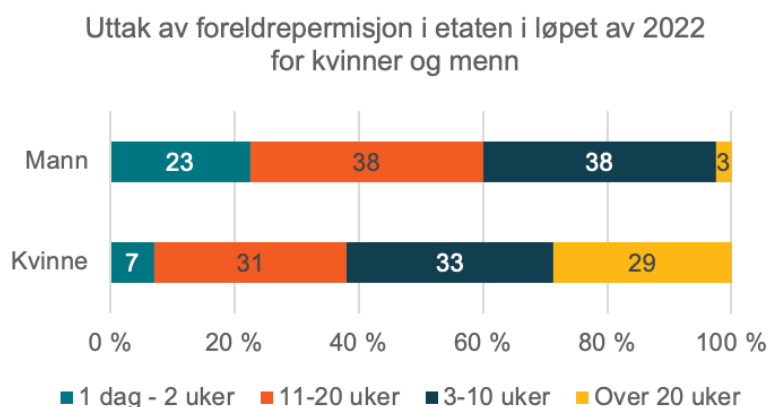
- Beregning: Gjennomsnittlig årslønn for en mann/ gjennomsnittlig lønn for en kvinne i en gitt yrkeskode.
- N=totalt antall aktive ansatte i yrkeskoden per 31.12.2022. Det er minimum 10 ansatte av hvert kjønn i hver yrkeskode i tabellen.

Uttak av foreldrepermisjon

I løpet av 2022 har totalt 82 ansatte, 42 kvinner og 40 menn, hatt uttak av foreldrepermisjon. Nedenfor følger oversikt over lengde på uttak av foreldrepermisjon mellom kjønn i kalenderåret 2022. Kvinner har i gjennomsnitt hatt en lengre fraværsperiode knyttet til foreldrepermisjon sammenlignet med menn i år 2022.

Figur 22: Fravær foreldrepermisjon

Figur 23: Uttak av foreldrepermisjon

Kilde: SAP, YHR_FRAV i ulike kategorier (Foreldreperm 100%, Foreldreperm 80 %, Foreldreperm u/lønn, Grad. Foreldr. perm.100%) i perioden 01.01.2022-31.12.2022. Uttaksperioden er foreldrepermisjon som er tatt ut i løpet av kalenderår 2022. Flere ansatte har hatt foreldrepermisjon på hver side av årsskiftet 2021/2022 og 2022/2023. Totalt antall virkedager med uttak reflekteres dermed ikke nødvendigvis i figurene, kun fravær knyttet til uttak av foreldrepermisjon i kalenderåret 2022.

Tolletatens arbeid med likestilling og diskriminering

Tolletaten skal gjennom et godt mangfoldsarbeid fremme likestilling og motvirke diskriminering på alle områder. Dette skal være en naturlig del av etatens virksomhet. Gjennom et aktivt mangfoldsarbeid skal en sammen sikre at Tolletaten er en attraktiv arbeidsgiver som gjenspeiler sammensetningen

av befolkningen. I 2022 har etaten jobbet med flere tiltak for å fremme dette arbeidet. Tolletaten startet arbeidet med en overordnet bestemmelse for arbeidet med likestilling og mangfold i 2022. Bestemmelsen har som formål å beskrive overordnede føringer, prinsipper og mål. Når bestemmelsen er vedtatt skal etaten i gang med risikokartlegging, utarbeidelse av handlingsplan og iverksettelse av tiltak.

Mobbing og trakassering

I medarbeiderundersøkelsen for 2021 svarte 5 prosent at de har opplevd trakassering eller mobbing i løpet av de siste tolv månedene på arbeidsplassen. Tolletaten har et ansvar for at seksuell trakassering ikke forekommer. Dette ansvaret gjelder på arbeidsplassen og under aktiviteter i regi av Tolletaten i og utenfor arbeidstid, for eksempel sosiale arrangementer. For å hindre og forebygge seksuell trakassering har etaten utarbeidet en plakat med informasjon og forventninger til de ansatte. Det er også utarbeidet et e-læringskurs mot mobbing og trakassering. Etatens varslingsrutiner og varslingskanaler er synlige på forsiden av intranett og er lett tilgjengelig for de ansatte.

Rekruttering

For å tiltrekke et større mangfold av søkere og vise at Tolletaten ønsker å være en inkluderende arbeidsplass har det i 2022 blitt gjennomført en rekke rekrutteringstiltak. Mangfoldserklæringen har blitt revidert i utlysningstekstene. Dette gjorde etaten for å gjøre erklæringen mer personlig, tillitsvekkende og opplysende for søkere som har krav på positiv særbehandling.

For å øke kompetansen og forebygge ubevisste fordommer knyttet til mangfold og rekruttering hos Tolletatens ledere har etaten iverksatt DFØ sitt e-læringskurs i mangfoldsrekruttering på etatens egen kompetanseportal. Det er også innført et eget punkt i jobbanalysen om traineeprogrammet i staten.

Tolletaten er opptatt av en balansert kjønnsfordeling innenfor lederstillinger. I lederstillinger der ett kjønn er underrepresentert har utlysningsteksten oppfordret det underrepresenterte kjønnnet til å søke.

For noen av IT-stillingene (utvikler) ble det språklige kvalifikasjonskravet endret i en periode fra «god skriftlig og muntlig fremstillingsevne på norsk» til «du må beherske norsk» for å se om dette hadde en effekt på antall kvalifiserte søkere.

Innføring av nytt karriereutviklingssystem

Tolletaten har i 2022 innført et nytt karriereutviklingssystem som standardiserer og profesjonaliserer hvordan etaten arbeider med karriereutvikling for de ansatte. Et ledd i dette er å stille krav til at forfremmelser og tildeling av spesialistoppgaver skjer etter en god saksbehandling og på bakgrunn av kompetanse, kvalifikasjoner og egnethet.

Likestillings- og mangfoldsarbeidet i Tolletaten som offentlig myndighet

Tolletaten er for mange reisende det første møtet med norsk offentlig myndighet i det man krysser landegrensene. Møtet med Tolletaten vil for de fleste enten være ved at man selv tar kontakt for å etterleve regelverket for inn- og utførsel av varer, eller at man blir tatt ut til kontroll av etatens operative personell. Tolletaten er svært opptatt av at alle reisende skal oppleve det å møte en ansatt i Tolletaten som en mest mulig positiv hendelse preget av respekt for den enkeltes kjønn, alder, funksjonsevne, språk, livssyn, religiøs, etnisk eller kulturell tilhørighet eller seksuell legning. Dette er også innarbeidet i etatens etiske retningslinjer.

Tilrettelegging for etterlevelse av regelverket for inn- og utførsel av varer er høyt prioritert, både for norske statsborgere og reisende fra andre land. For mange kan det å sette seg inn i gjeldende regelverk være en utfordring dersom dette ikke er tilgjengelig på et språk de forstår. For aktører i næringslivet, eksempelvis trailersjåfører, er det utarbeidet skriftlig veiledning på de mest brukte språkene. Dette gjelder både for opptreden på ulike tollsteder, i ekspedisjoner og for nødvendige skjemaer. Eksempelvis ble det under pandemien trykket opp en rekke informasjonsbrosjyrer på de mest brukte språkene blant yrkessjåfører som krysset grensene. På etatens intranettside, som skal være i samsvar med kravene til universell utforming, finner man i dag informasjon på norsk, engelsk, tysk, spansk, fransk, polsk og russisk. Kontaktsenteret til Tolletaten svarer på spørsmål gjennom chatbot, telefon, e-post og i sosiale medier. Medarbeiderne har høyt ferdighetsnivå i språk og kan svare på norsk, engelsk og tysk. Ved behov i kontroll

av reisende har etaten også anledning til å innhente tolketjenester.

Tolletaten har en variert bygningsmasse stilt til disposisjon av andre i tillegg til lokaler etaten selv leier. Reisende skal i utgangspunktet ikke oppleve fysiske hindringer på grunn av redusert kroppsfunksjon, men dette kravet er ikke alltid mulig å innfri. På noen grenseoverganger er det i liten grad mulig å gjøre bygningsmessige tilpasninger, og i en del tilfeller er Tolletaten avhengig av eier av fergeterminaler, flyplasser med mer legger til rette for dette. Tolletaten har utarbeidet detaljerte anvisninger for krav til lokasjoner basert på krav til universell utforming hvor etaten utøver fysisk kontroll og utfører ekspedisjonstjenester. Disse legges til grunn ved nybygg og dialog om utbedringer av eksisterende lokasjoner. Avvik fra etatens krav til lokaler kartlegges systematisk og det planlegges årlig med tiltak for å korrigere avvik.

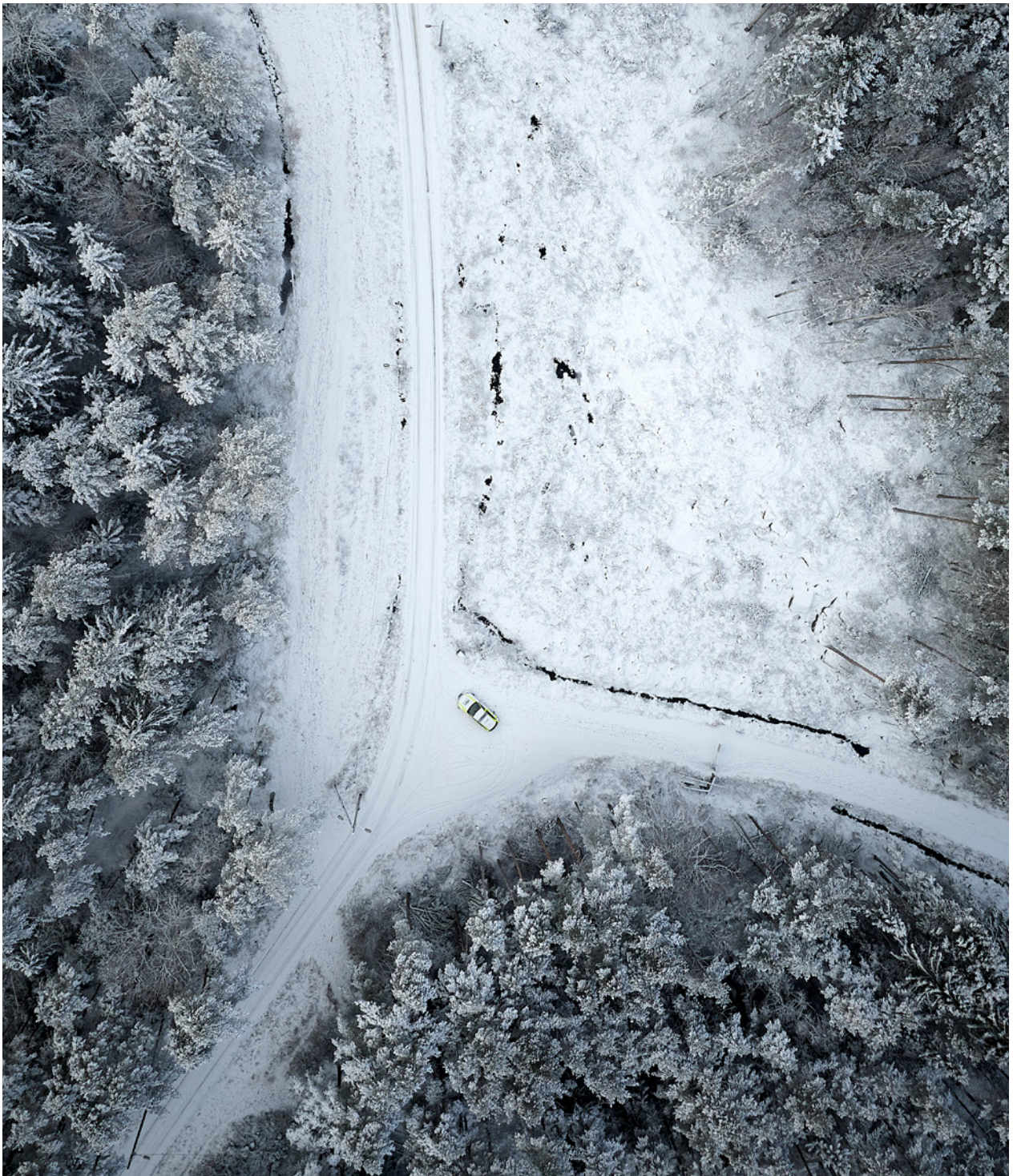
Kontroller skal gjennomføres på en minst mulig inngripende måte slik at det tas hensyn til den kontrollertes kjønn, kulturelle bakgrunn og andre faktorer for å sikre likebehandling og at den kontrollerte ikke opplever kontrollen som diskriminerende. Det tilstrebes at menn og kvinner blir undersøkt av en kontrollør av eget kjønn når inngripende kontroller er nødvendig. Derfor vektlegger også etaten en kjønnsbalanse i de operative funksjonene. Det legges stor vekt på samarbeid og så lite inngripende kontroller som mulig. På de stedene med flest reisende er det for eksempel tilgjengelig kropps-skannere som de reisende kan samtykke til bruk av,

for å forkorte ventetid og unngå mer inngripende kontrollmetoder.

Fokus på mangfold, likestilling og diskriminering starter allerede i grunnutdanningen. På bachelorstudiet i toll, vareførsel og grensekontroll ved Universitet i Stavanger er det tre emner i grunnutdanningen som inneholder elementer som kan knyttes direkte opp mot hvordan tollere skal møte og ivareta en mangfoldig befolkning. Tollere gis opplæring gjennom utdanning og kursing iblant annet flerkulturell forståelse og praktisk trening og opplæring i hvordan de skal møte de reisende. De får opplæring i hvordan de som kontrolleres skal velges ut fra objektive kriterier og ikke for eksempel etnisk profilering. I tillegg får de en grundig opplæring i kroppsspråk, samtaleteknikk og konflikthåndtering.

Vurdering av framtidssutsikter

Fremtidsutsikter

Den langvarige og betydelige veksten i volum og kompleksitet i vareførselen ventes å fortsette også i årene fremover. I kombinasjon med strammere budsjettammer er dette en betydelig utfordring for Tolletaten.

Å treffe riktig balanse mellom ambisjoner, varevolumer, kompleksitet og ressurser blir svært viktig fremover. Dette vil kreve høy oppmerksomhet på fordelingen av ressurser til tjenesteproduksjon, utvikling og forsvarlig forvaltning og utvikling av både ansatte og materiell. Det blir også viktig å sikre en forsvarlig balanse mellom dimensjoneringen av etatens ulike funksjoner, for å sikre et balansert samspill innenfor helheten.

For å lykkes med dette må etaten utvikle og legge til grunn tydeligere planforutsetninger om ambisjonsnivå og finansiering for årene fremover, og innenfor konsistente sett av planforutsetninger må det gjøres veivalg om videre endring og utvikling av etaten.

Det vil være en styrke om slike planforutsetninger utvikles i samarbeid med samarbeidende myndigheter, departement og politisk nivå. Uansett vil Tolletaten fremover prioritere høyt å utvikle en bærekraftig balanse i vår interne ressursdisponering, tilpasset de til enhver tid gjeldende rammer og med realistiske forutsetninger om utvikling. Samtidig vil vi jobbe for å være godt forberedt på endringer i budsjettammer og ambisjoner i forhold til våre planforutsetninger. De siste årene har også lært oss

at beredskap for å håndtere både identifiserte risikoer og uventete hendelser også må ivaretas.

I 2022 har Tolletaten gjennomført en omfattende omverdensanalyse for å kartlegge de viktigste endringsdriverne som direkte og indirekte påvirker etaten i dag, og som vil prege etatens prioriteringer og veivalg i årene fremover. Analysen baserer seg på et robust kildegrunnlag med bred involvering fra etatens fagmiljøer og ledelse. Basert på disse analysene mener Tolletaten det vil bli et enda sterkere behov for en sterk, velfungerende og slagkraftig tolletat i årene som kommer.

Krigen i Ukraina er den mest sentrale driveren for det nye sikkerhetsbildet i Europa og har betydelige konsekvenser for den geopolitiske situasjonen.

Som statens representant der varer krysser grensen, har Tolletaten et ønske om å bidra inn i utviklingen av den nasjonale totalberedskapen og hele tiden bidra til vurdering og håndtering av endringer i etablerte strukturer for handel og varestrømmer. Fremover forventer etaten at kontroll med import og eksport av sanksjonerte og strategiske varer vil ha høy prioritet. Det er sannsynlig at etaten må gjennomføre og løse vanskelige oppgaver som følge av ytterligere regionalisering av handelssamarbeid og økt kompleksitet i regelverkene sanksjonene omfatter.

Parallelt med endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen skjer det en rask utvikling i Europa på handels- og tollområdet. Regelverksutviklingen etaten er eksponert for gjennom Norges tilknytning til EU

gjennom EØS- og Schengen-avtalen innebærer flere samtidige endringer på områder som matsikkerhet, helse, miljø og konkurranse. EU er tydelig på fortsatt prioritering av harmonisering av prosedyrer og systemer for enhetlige tollprosedyrer.

Etaten forventer at det europeiske fokuset på harmonisering på tollområdet vil ha konsekvenser for samarbeidet med andre myndigheter. Nasjonal implementering av EU-bestemmelser er førende for hvordan etaten samhandler med øvrige regelverkseiere og koordinerer innsatsen for å sikre at det etterleves. Økt kompleksitet i å løse oppgaver som følge av at regelverket utvikles på europeisk nivå er noe etaten må ta høyde for i plan- og budsjettprosessene de neste årene.

Et regelverksområde som står høyere på den politiske dagsordenen enn tidligere er klima, miljø og bærekraft. EU har satt som ambisjon at Europa blir et klimanøytralt kontinent innen 2050 og utviklingen har fått et kraftigere moment som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen og pandemien. Også i Norge er dette et område i vesentlig utvikling. Nye krav og bestemmelser som følger med den såkalte grønne omstillingen, vil treffe flere nasjonale myndigheter og Tolletaten som disse myndighetens forlengete arm der varer krysser grenser. Tiltakende bruk av eksisterende og nye virkemidler rettet mot produksjon, innsatsvarer og produkter for å sikre miljø og bærekraft, vil kreve tiltakende innsats fra Tolletaten for å sikre at virkemidlene ikke undergraves gjennom lekkasjer i handelsstrømmene over grensen. Sammen med volumene øker også kompleksiteten i

varestrømmene. Ny teknologi, nye betalingsløsninger og e-handel utfordrer etatens evne til å føre kontroll med vareførselen. Samtidig gjennomfører etaten en storstilt satsing på digitalisering og styrking av støttesystemer for å holde tritt med utviklingen. Den pågående digitaliseringen vil hjelpe, men vil ikke være nok for å håndtere veksten i oppgavemengde, kompleksitet, trusler og oppgaver.

Årsregnskap

Ledelsens kommentar til årsregnskapet 2022

Formål

Tolletaten er et ordinært bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan og fører regnskap i henhold til de statlige regnskapsstandarder (SRS). Etatens hovedoppgave var i 2022 å legge til rette for korrekt og effektiv inn- og utførsel av varer og å beskytte samfunnet mot ulovlig inn- og utførsel av varer.

Bekreftelse

Tolletaten avlegger regnskap til statsregnskapet under regnskapsfører nr. 73 84 00. Staten avlegger også eget regnskap for «Velferdsfondet for tollvesenet» med eget regnskapsførernummer 81 16 01. Årsregnskapene er avlagt i henhold til

reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten, bevilgningsreglement, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og hovedinstruks for Tolletaten. Jeg mener regnskapene gir et dekkende bilde av Tolletatens disponerte bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold med hensyn til kontantprinsippet

Tolletaten har i 2022 en bevilgning på til sammen 1 989 238 000 kroner på kapittel 1610 Tolletaten. Dette er fordelt med 1 724 599 000 kroner på kapittel 1610 post 01, driftsutgifter, og 264 639 000 kroner på kapittel 1610, post 45, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Staten har ingen belastningsfullmakter på drift.

Regnskapsstatus Tolletaten utgifter - kap. 1610 - per 31.12.2022					(tall i hele 1 000)
Beskrivelse	Post 01 lønn	Post 01 øvr. konti	Post 01 sum	Post 45	Sum kap. 1610
Budsjett 2022 (disponibel ramme)	1 195 900	528 699	1 724 599	264 639	1 989 238
Regnskap 2022	1 134 878	545 329	1 680 207	166 434	1 846 640
Avvik i kroner	61 022	-16 630	44 392	98 205	142 598
Avvik i prosent	5,1 %	-3,1 %	2,6 %	37,1 %	7,2 %
Forbruk i prosent av disponibel ramme 2022	94,9 %	103,1 %	97,4 %	62,9 %	92,8 %

Tabell 14: Regnskapsstatus utgifter

Post 01

Staten har brukt 97,4 prosent av disponibel bevilgning på post 01. Mindreutgiften er på 44,4 millioner kroner. Justert for mindreinntekt er overførbart beløp 41,3 millioner kroner.

Av forbruket på post 01 gikk 67,5 prosent til lønn og godtgjørelser, 10,2 prosent til leie og drift av lokaler og 22,2 prosent til øvrige driftsutgifter.

For kontoklasse 5 (lønn) er netto avvik fra bevilgning en mindreutgift på om lag 61 millioner kroner.

Årsaken til avviket er sammensatt:

- En del av bevilgningen på underpost 01 lønn er i realiteten driftsmidler. Dette gjelder blant annet deler av bevilgning til Svalbard, midler bevilget til portal på Storskog og til kontroll av russiske fiskefartøy
- Det har vært høyere avgang av tollfaglige ansatte enn vanlig, og ny etatsutdanning ved UiS produserer ikke tollere før 2024. Etaten har derfor utarbeidet en intensiv tollfaglig opplæring som først resulterte i ansettelse mot slutten av 2022
- Høyere refusjoner fra NAV enn budsjettet (syke- og foreldrepenger)

Det er merutgift i forhold til bevilgning for øvrige kontoklasser på om lag 16 millioner kroner. Årsaken til dette avviket er i hovedsak relatert til høyere kostnader til eiendomsdrift, blant annet grunnet høye strømpriser.

Det har vært nødvendig å disponere deler av mindreforbruket på lønn for å håndtere de økte driftsutgiftene. Periodiseringen av etatens egenfinansiering av Tolletatens digitaliseringsprogram er også endret. Grunnet en krevende ressursituasjon for etaten i 2023 og 2024 har det vært ønskelig å redusere etatens egenfinansiering i denne perioden for å skape rom for andre nødvendige utviklingstiltak.

Etaten har bestilt en del kostnadskrevende utstyr og materiell, blant annet en skanner på Svinesund, en båt til Svalbard, røntgenmaskiner og avtrekkskap. Gjennomføringen av kontroll med russiske fiskebåter ved havner i nord er svært kostnadskrevende, og

variabel lønn og reise-/oppholdsutgifter har inntil to måneder etterslep.

Mindreforbruket på post 01 er derfor søkt overført, da det er bundet opp i økonomiske forpliktelser som forfaller til betaling i 2023.

Post 45

Det er et samlet mindreforbruk på om lag 98,2 millioner kroner på post 45.

Avviket skyldes mindreforbruk i Digitaliseringsprogrammet (34,4 millioner kroner) og forsinkelser i utstyrsleveranser knyttet til overførte ANPR-midler (2,5 millioner kroner).

Mindreforbruket på post 45 skyldes at det i 2022 ble avsatt midler til fremtidig finansiering av Digitaliseringsprogrammet (56,7 millioner kroner) og investeringsmidler bevilget i nysalderingen 2022 til kontroll av russiske fiskefartøy (4,9 millioner kroner).

Mindreforbruket på post 45 søkes i sin helhet overført til 2023, og skal i hovedsak nyttes til fremtidig finansiering av Tolletatens Digitaliseringsprogram og til inngåtte økonomiske forpliktelser som forfaller til betaling i 2023.

Regnskapsstatus Tolletaten inntekter - kap. 4610 - per 31.12.2022					(tall i hele 1 000)
Post	Benevnelse	Budsjett 2022	Regnskap 2022	Avvik i kroner	Avvik i %
01*	Særskilt vederlag for tolltjenester	7 600	-4 580	-3 020	-40 %
02**	Andre inntekter	2 200	-4 850	2 650	120 %
04*	Diverse refusjoner	1 100	-430	-670	-61 %
05*	Refusjon fra Avinor AS	26 300	-26 875	575	2 %
85	Overtredelsesgebyr	9 500	-10 056	556	6 %
SUM		46 700	-46 791	91	0 %

* Postene 01, 04 og 05 har merinntekstfullmakt

** Post 02 har nettbudsjetteringsfullmakt knyttet til auksjonssalg av beslaglagte varer

Tabell 15: Regnskapsstatus inntekter

Tolletaten har også inntekter som føres på kapittel 4610 Tolletaten.

Inntektene på post 01 ligger under budsjett. En del av forklaringen ligger i kortsiktige restanser knyttet til privatrekvidert overtid som utgjør i underkant av 1,5 millioner kroner ved årsskifte. Det er også noe etterslep med faktureringen.

Post 02 viser en vesentlig merinntekt. Hovedårsaken til dette er at inntekter knyttet til auksjonssalg har tatt seg vesentlig opp etter pandemien og utgjør hele 4,42 millioner kroner i 2022.

Post 04 viser lavere inntekt enn forutsatt. Dette skyldes i hovedsak at den årlige tolldagen ikke er fakturert som følge av overgang til ny faktureringsløsning. Staten har i overkant av 0,5 millioner kroner utestående som ble fakturert primo 2023.

Inntektene på post 05 er omtrent som planlagt.

Tolletaten har i 2022 gitt Skatteetaten fullmakt til å belaste (inntektsføre) tvangsmulkt og overtredelsesgebyr fastsatt av Tolletaten, etter hjemmel i vareførselslovens §§ 12-1 og 12-2, på kapittel 4610, post 85. Av regnskapsført beløp på 10,06 millioner kroner er 5,25 millioner kroner inntektsført av Skatteetaten. Inntekten er noe høyere enn forventet. Budsjettestimater er nedjustert fra 23 millioner kroner. Inntektsnedgangen skyldes at antallet innrapporterte regelbrudd har vært færre enn tidligere. Endring av etatens målstruktur gjør at etaten nå legger større vekt på etterlevelse og differensiert virkemiddelbruk, og mindre på kontroll sammenlignet med tidligere. Parallelt er antall kontrollressurser redusert, og ressurser er omdisponert til analyse, brukerdiallog, utvikling med videre.

Vurdering av vesentlige forhold sett opp mot periodiseringsprinsippet

Inntekt fra bevilgning økte med 52,9 millioner kroner fra 2021 og utgjorde 1 734 185 918 kroner. Etatens inntekter fra gebyrer økte med 1 millioner kroner. Økningen er knyttet til privatrekvirert overtid. Salgs- og leieinntekter økte med 5,2 millioner kroner. Andre driftsinntekter økte med 0,6 millioner kroner.

Driftskostnadene utgjorde 1 774,9 millioner kroner og økte med 59,8 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak økning i andre driftskostnader med 57,9 millioner kroner jamfør note 5. Lønnskostnadene økte med 3,9 millioner kroner. Antall utførte årsverk ble redusert med 46 fra 2021. Avskrivningene ble redusert med 1,3 millioner kroner og utgjorde 81,3 millioner kroner.

Økningen i andre driftskostnader skyldes blant annet økning i kostnader til leie av maskiner og inventar og liknende med 11,2 millioner kroner, reise og diett med 11,0 millioner kroner, øvrige driftskostnader med 13,3 millioner kroner og mindre utstyrsanskaffelser som økte med 10,1 millioner kroner. Kostnadene til husleie ble redusert med 4,2 millioner kroner, mens andre kostnader til drift av eiendom og lokaler økt med 7,9 millioner kroner, mye som følge av økte strømpriser.

Balansen viser at etatens eiendeler beløper seg til 725 millioner kroner, en økning på 82,8 millioner kroner fra 2021. Eiendelene består i hovedsak av anleggsmidler verdsatt til 664,1 millioner kroner og fordringer på 59,8 millioner kroner. De utestående fordringer økte med 21,3 millioner kroner fra 2021.

Kortsiktig gjeld økte med 23,5 millioner kroner til 281,5 millioner kroner. Leverandørgjelden økte med 27,9 millioner kroner, mens annen kortsiktig gjeld ble redusert med 11,5 millioner kroner.

Tilleggsopplysninger

Etaten benytter Direktoratet for forvaltning og økonomistyring som regnskapsfører. Riksrevisjonen bekrefter årsregnskapet for Tolletaten. Riksrevisjonen reviderer også Tollvesenets velferdsfond som føres som eget regnskap adskilt fra statens øvrige midler jamfør bestemmelser om økonomistyring staten pkt. 3.6.4. Regnskap for velferdsfondet vises under punkt 6.5 nedenfor.

Årsregnskapet er nå under revisjon og revisjonsberetningen antas foreligge 2. kvartal 2023. Revisjonsberetningen vil bli offentliggjort på etatens nettsider (toll.no) når den er klar.

Oslo, 15. mars 2023

Øystein Børmer
Tolldirektør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Tolletaten er utarbeidet og avlagt etter retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 20. desember 2022. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115, og departementets øvrige krav. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskonto rapporteringen (jamfør vedlegg 3) er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsenes punkt 3.4.2 - Grunnleggende prinsipper for årsregnskap:

- Regnskapet skal følge kalenderåret.
- Regnskapet skal inneholde alle utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Regnskapet skal utarbeides i tråd med kontantprinsippet.
- Utgifter og inntekter skal føres opp i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskonto rapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsern-kontoordning i Norges Bank i henhold til krav i

bestemmelsene punkt 3.7.1 og tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Denne stilles opp etter de kapitlene og postene i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel og post. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Etaten har ikke mottatt fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter). Etaten har avgitt belastningsfullmakt til Skatteetaten til inntektsføring av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr på kapittel 4610 post 85 jamfør note B.

ÅRSREGNSKAP

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022

Utgiftskap	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindreutgift	Postert på avgitte belastnings- fullmakter	Avvik fra tildeling
1610	Tolletaten	01	Driftsutgifter	A/B	1 724 599 000	1 680 206 808	44 392 192		
1610	Tolletaten	45	Større nyanskaffelser og vedlikehold	A/B	264 639 000	166 433 650	98 205 351		
0471	Statens erstatningsansvar	71	Erstatningsansvar mm.	B	0	368 348	-368 348		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter		0	111 685 868			
Sum utgiftsført					1 989 238 000	1 958 694 673			

Inntektsk	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2022	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Postert på avgitte belastnings- fullmakter	Avvik fra tildeling
4610	Tolletaten	01	Særskilt vederlag for tolltjenester	B	7 600 000	4 580 129	-3 019 871		
4610	Tolletaten	02	Andre inntekter	B	2 200 000	4 850 412	2 650 412		
4610	Tolletaten	04	Diverse refusjoner	B	1 100 000	429 501	-670 499		
4610	Tolletaten	05	Refusjoner Avinor	B	26 300 000	26 875 386	575 386		
4610	Tolletaten	85	Tvangsmulkt og overtredelsesgebyr	B	9 500 000	4 804 365	-4 695 635	5 251 584	555 949
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	1 993 030			
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	130 826 036			
Sum inntektsført					46 700 000	174 358 860			

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

1 784 335 814

Kapitalkontoer

60085301	Norges Bank KK /innbetalinger		380 402 657
60085302	Norges Bank KK/utbetalinger		-2 142 101 377
738400	Endring i mellomværende med statskassen		-22 637 094
Sum rapportert			0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		2022	2021	Endring
811601	Tollvesenets Velferdsfond	2 160 776	1 826 135	334 641
738400	Mellomværende med statskassen	-88 221 296	-65 584 202	-22 637 094

Tabell 16: Oppstilling av bevilgningsrapportering

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
1610 01	56 392 000	1 668 207 000	1 724 599 000
1610 45	93 039 000	171 600 000	264 639 000
Sum	149 431 000	1 839 807 000	1 989 238 000

Tabell 17: Forklaring av samlet tildeling utgifter

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
1610 01	Driftsutgifter	44 392 192		44 392 192	-3 114 984			41 277 208	83 410 000	41 277 208
1610 45	"kan overføres"	98 205 351		98 205 351				98 205 351	302 800 000	98 205 351

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte

Tabell 18: Forklaring til brukte fullmakter

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler			
Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
4610 85	Ikke aktuell	5 251 584	Ikke aktuell

Tabell 19: Avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Administrative fullmakter

Statens erstatningsansvar, jamfør Finansdepartementets brev av 21. april 2015. Fullmakten gjelder for erstatningsutbetalinger inntil 1 millioner kroner som ikke er av prinsipiell interesse. Ellers gjelder Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G-01-2017. Staten har i 2022 belastet kap. 0471 post 71 i henhold til ovennevnte rundskriv med kr. 368 348.

Budsjettfullmakter som er delegert av Finansdepartementet og som etaten må søke departementet om samtykke til å benytte i hvert enkelt tilfelle

Overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste på de vilkår som fremgår av Finansdepartementets årlige rundskriv R-2. Det søkes om overføring av ubrukt bevilgning til budsjettåret 2023. jamfør tabell over.

Stikkordet «kan overføres»

Tolletatens bevilgning på post 45 er gitt med stikkordet «kan overføres». Beløpet stammer fra tildelinger gitt innenfor de to siste budsjettår og virksomheten lar beløpet inngå som en del av overført beløp.

Merinntektsfullmakt

For 2022 ble Tolldirektoratet gitt fullmakt til å overskride bevilgninger under kapittel 4610, postene 01, 04 og 05, jamfør tildelingsbrev til Tolletaten vedlegg 5 A.

Bestillingsfullmakt

For 2022 ble Tolldirektoratet gitt fullmakt til å bestille utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 40 millioner kroner på kapittel 1610 post 45, jamfør tildelingsbrev til Tolletaten vedlegg 5 A. For 2022 er 11 millioner kroner av fullmakten benyttet.

Nettobudsjetteringsfullmakt

For 2022 ble Tolldirektoratet gitt fullmakt til å trekke direkte utgifter i forbindelse med auksjonssalg fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kapittel 4610 post 02, jamfør tildelingsbrev til Tolletaten vedlegg 5 A. For 2022 ble Tolldirektoratet gitt fullmakt til å nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1610, post 01, refusjon av fellesutgifter og liknende der Tolletaten fremleier lokaler.

Belastningsfullmakt

Tolletaten har i 2022 gitt Skatteetaten fullmakt

til å belaste (inntektsføre) tvangsmulkt og overtredelsesgebyr fastsatt av Tolletaten, etter hjemmel i Vareførselslovens §§ 12-1 og 12-2, på kapittel 4610, post 85. Tolletaten har ingen belastningsfullmakter.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorapporteringen

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2022		
	31.12.2022	31.12.2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	4 600 212	5 057 057
Salgs- og leieinnbetalinger	32 394 984	27 463 900
Andre innbetalinger	2 451 680	1 640 923
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	39 446 876	34 161 880
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	1 135 875 390	1 131 110 251
Andre utbetalinger til drift	560 942 959	512 311 351
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	1 696 818 349	1 643 421 602
Netto rapporterte driftsutgifter	1 657 371 473	1 609 259 722
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	14 109	5 934
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	14 109	5 934
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	152 886 743	125 008 431
Utbetaling av finansutgifter	29 270	49 419
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	152 916 012	125 057 850
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	152 901 903	125 051 916
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	4 963 950	4 491 034
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	4 963 950	4 491 034
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	1 833 445	1 867 494
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	130 826 036	130 891 455
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	111 685 868	105 388 843
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-20 973 613	-27 370 107
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	1 784 335 814	1 702 450 497
Oversikt over mellomværende med statskassen		
	31.12.2022	31.12.2021
Fordringer på ansatte	389 026	239 343
Andre kortsiktige fordringer	-995 539	153 777
Kontanter	374 214	248 575
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	658 708	707 709
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-41 852 542	-40 276 349
Skyldige offentlige avgifter	-5 309 695	-3 951 609
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****	-26 289 281	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m.)	60 464	70 800
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger	0	-30 481
Annen kortsiktig gjeld	-15 256 651	-22 745 967
Sum mellomværende med statskassen	-88 221 296	-65 584 202

Tabell 20: Oppstilling av artskontorrapporteringen

Regnskapsprinsipper for bruttobudsjetterte virksomheter - Virksomhetsregnskap avlagt i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Tolletatens virksomhetsregnskap er i tillegg til ordinær rapportering etter kontantprinsippet satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En

konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er brukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på tre år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på 50 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar, datamaskiner (PC-er, servere med mer), nødnett-terminaler og ANPR-utstyr/kamera med utnyttbar levetid på tre år eller mer er balanseført som egne grupper.

Verdi av tomter og bygninger føres separat, men det foretas ikke dekomponering av bygningers faste tekniske installasjoner og liknende.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret bruk eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

Kjøp av bistand til utvikling av programvare er balanseført. Etatens ansatte brukes i liten grad til programvareutvikling. Utgifter som gjelder bruk av egne ansatte knyttet til applikasjonsutviklingsfasen ved utvikling av programvare er derfor kostnadsført.

Tjenestehunder

Etatens tjenestehunder balanseføres ikke da det er usikkerhet om en hund ved anskaffelse kvalifiserer for å bli tjenestehund. Balanseføring ville føre til

forholdsvis komplekse estimer på relativt lave beløp. Ordningen er godkjent av DFØ.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler / langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Etaten har ingen beholdning av varer av betydning. Beholdninger omfatter driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Beholdninger av driftsmateriell er verdsatt til anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene i januar påfølgende år.

Valuta

Ved mottak av pengeposter i utenlandsk valuta ved regnskapsårets slutt benyttes samme kurs som etaten benytter ved beregning av importverdi. Etaten tar ikke imot utenlandsk valuta på ordinære fortollinger,

men beslaglegger valuta ved mistanke om kriminelle forhold og ved illeggelse av overtredelsesgebyr ved manglende deklarerings av valuta. Staten har sjelden beholdning av utenlandsk valuta ved årets slutt.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Virksomheten tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten presenteres etter kontantprinsippet.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Resultatregnskap			
	Note	31.12.2022	31.12.2021
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	1 734 185 918	1 681 238 324
Inntekt fra gebyrer	1	6 094 708	5 111 087
Salgs- og leieinntekter	1	32 611 532	27 417 595
Andre driftsinntekter	1	2 040 558	1 394 506
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>1 774 932 716</i>	<i>1 715 161 511</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	1 139 043 683	1 135 157 039
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	81 270 571	82 616 404
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle	3,4	0	658 373
Andre driftskostnader	5	554 603 975	496 687 464
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>1 774 918 229</i>	<i>1 715 119 280</i>
Driftsresultat		14 487	42 231
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	14 109	5 934
Finanskostnader	6	28 596	48 165
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-14 487</i>	<i>-42 231</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	4 963 950	4 491 034
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		4 963 950	4 491 034
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Tabell 21: Resultatregnskap

Balanse			
	Note	31.12.2022	31.12.2021
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	79 067 316	100 115 595
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	207 496 676	148 757 401
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>286 563 992</i>	<i>248 872 996</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	136 845 329	137 221 797
Maskiner og transportmidler	4	112 084 505	111 507 187
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	128 605 804	105 082 059
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>377 535 637</i>	<i>353 811 042</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Sum anleggsmidler		664 099 629	602 684 038
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	9	2 762 579	2 057 469
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	10	417 840	0
Andre fordringer	11	56 655 078	36 504 835
<i>Sum fordringer</i>		<i>59 835 497</i>	<i>38 562 304</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	658 708	707 709
Kontanter og lignende	12	413 239	300 378
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og</i>		<i>1 071 947</i>	<i>1 008 087</i>
Sum omløpsmidler		60 907 444	39 570 392
Sum eiendeler		725 007 073	642 254 429

Tabell 22: Balanse

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2022	31.12.2021
C. Statens kapital			
I Virksomhetskaptal			
II Avregninger			
Avregnet med statskassen	7	443 536 446	384 319 196
Sum avregninger		443 536 446	384 319 196
Sum statens kapital		443 536 446	384 319 196
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
II Annen langsiktig gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		67 364 821	39 477 151
Skyldig skattetrekk		41 852 542	40 276 349
Skyldige offentlige avgifter		22 825 460	21 100 551
Avsatte feriepenger		102 685 499	98 805 041
Annen kortsiktig gjeld	13	46 742 305	58 276 142
Sum kortsiktig gjeld		281 470 627	257 935 233
Sum gjeld		281 470 627	257 935 233
Sum statens kapital og gjeld		725 007 073	642 254 429

Tabell 23: Statens kapital og gjeld

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2022	31.12.2021
Inntekt fra bevilgninger*		
Inntekt fra bevilgninger	1 734 185 918	1 681 238 324
Sum inntekt fra bevilgninger	1 734 185 918	1 681 238 324

Tabell 24: Inntekter

*Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for bruttobudsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

Inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer	6 094 708	5 111 087
Sum inntekt fra gebyrer	6 094 708	5 111 087
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	4 418 129	448 110
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	27 457 884	26 480 959
Leieinntekter	735 519	488 526
Sum salgs- og leieinntekter	32 611 532	27 417 595
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	1 284 688	1 278 283
Andre driftsinntekter	755 870	116 222
Sum andre driftsinntekter	2 040 558	1 394 506
Sum driftsinntekter	1 774 932 716	1 715 161 511

Tabell 25: Inntekt fra tilskudd og overføringer

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2022	31.12.2021
Lønn	858 576 312	822 669 213
Feriepenger	105 894 987	101 295 656
Arbeidsgiveravgift	131 172 981	131 422 690
Pensjonskostnader*	73 720 762	103 924 738
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-44 269 684	-35 534 353
Andre ytelser	13 948 325	11 379 095
Sum lønnskostnader	1 139 043 683	1 135 157 039

Tabell 26: Lønnskostnader

Antall utførte årsverk	1345	1 391
-------------------------------	-------------	--------------

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2022 8,6 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2022 rapportert til SPK).

For regnskapsåret 2021 benyttet virksomheten en forenklet modell for premiebetaling, noe som innebar betaling av en fast premiesats for arbeidsgiverandelen på 12 prosent.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	252 833 309	148 757 401	401 590 710
Tilgang i året	0	58 739 275	58 739 275
<i>Anskaffelseskost</i>	<i>252 833 309</i>	<i>207 496 676</i>	<i>460 329 984</i>
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	152 717 714	0	152 717 714
Ordinære avskrivninger i året	21 048 279	0	21 048 279
Balanseført verdi 31.12.2022	79 067 316	207 496 676	286 563 992
Avskrivningssatser (levetider)	5 år -20 år/ lineært	Ingen avskrivning	

Tabell 27: Immaterielle eiendeler

Ved kjøp av lisenser og programvare benyttes avskrivningssats 5 år, mens ved egenutvikling av programvare fastsettes individuell avskrivningssats for hvert system.

ÅRSREGNSKAP

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast	Maskiner og transportmidl er	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Infrastruktur- eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	126 511 000	12 625 409	246 517 707	224 484 678	0	0	610 138 794
Tilgang i året	0	329 060	25 058 876	59 064 685	0	0	84 452 622
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	-8 867 542	0	0	0	-8 867 542
Anskaffelseskost	126 511 000	12 954 469	262 709 041	283 549 364	0	0	685 723 874
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	1 914 613	135 010 520	119 402 620	0	0	256 327 752
Ordinære avskrivninger i året	0	705 528	23 975 824	35 540 941	0	0	60 222 292
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	-8 361 808	0	0	0	-8 361 808
Balanseført verdi 31.12.2022	126 511 000	10 334 329	112 084 505	128 605 804	0	0	377 535 637
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	10-60 år lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	Virksomhets- spesifikt	
Avhendelse av varige driftsmidler i 2022:							
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	1 695 810	0	0	0	1 695 810
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	1 695 810	0	0	0	1 695 810

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2022	31.12.2021
Husleie	115 747 256	119 923 236
Vedlikehold egne bygg og anlegg	1 994 445	158 417
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	4 501 665	2 018 037
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	52 032 455	44 154 444
Leie maskiner, inventar og lignende	34 680 056	23 512 344
Mindre utstyrsanskaffelser	22 017 638	11 928 307
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr	41 280 451	44 347 028
Kjøp av konsulentttjenester	135 851 680	129 948 984
Kjøp av andre fremmede tjenester	58 827 815	56 673 220
Reiser og diett	22 611 266	11 613 769
Tap og lignende	507 582	1 168 927
Øvrige driftskostnader	64 551 665	51 240 750
Sum andre driftskostnader	554 603 975	496 687 464

Tabell 28: Andre driftskostnader

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler						
Gjenværende varighet	Type eiendel					
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	Infrastruktur eiendeler	Sum
Varighet inntil 1 år		15 939 979				15 939 979
Varighet 1-5 år		8 574 297				8 574 297
Varighet over 5 år		88 767 590				88 767 590
Kostnadsført leiebetaling for perioden	0	113 281 866	0	0	0	113 281 866

Tabell 29: Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader		
	31.12.2022	31.12.2021
Finansinntekter		
Renteinntekter	25	0
Valutagevinst (agio)	6 717	0
Annen finansinntekt	7 367	5 934
Sum finansinntekter	14 109	5 934
Finanskostnader		
Rentekostnad	26 340	20 421
Valutatap (disagio)	2 256	27 744
Sum finanskostnader	28 596	48 165

Tabell 30: Finansinntekter og finanskostnader

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)			
A) Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (kongruensavvik)			
	31.12.2022	31.12.2021	Endring
Avregnet med statskassen i balansen	443 536 446	384 319 196	59 217 250

Tabell 31: Forklaring kongruensavvik mellom avregnet og mellomværende med statskassen

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg

hensyntas enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Nedenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik periodens resultat.

ÅRSREGNSKAP

Endring i avregnet med statskassen	
<i>Konsernkontoer i Norges Bank</i>	
- Konsernkonto utbetaling	-2 142 101 377
+ Konsernkonto innbetaling	380 402 657
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	<i>-1 761 698 720</i>
<i>Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)</i>	
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-4 963 950
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	100
<i>Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen</i>	
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991)	1 734 185 918
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-132 659 481
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	112 673 758
<i>Andre avstemmingsposter</i>	
Spesifikasjon av andre avstemmingsposter*	-6 754 875
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	<i>-59 217 250</i>
<i>Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen</i>	<i>0</i>
Sum endring i avregnet med statskassen	-59 217 250

Tabell 32: Endring i avregnet med statskassen

*Reversering av avsatt husleie 2022 - bokført 2021

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2022	31.12.2022	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Immaterielle eiendeler	286 563 992		286 563 992
Varige driftsmidler	377 535 637		377 535 637
<i>Sum</i>	664 099 629	0	664 099 629
Finansielle anleggsmidler			
Omløpsmidler			
Kundefordringer	2 762 579	0	2 762 579
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	417 840	0	417 840
Andre fordringer	56 655 078	-606 513	57 261 591
Bankinnskudd, kontanter og lignende	1 071 947	1 032 922	39 025
<i>Sum</i>	60 907 444	426 409	60 481 036
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-67 364 821	0	-67 364 821
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-41 852 542	-44 998 174	3 145 632
Skyldige offentlige avgifter	-22 825 460	-5 309 695	-17 515 765
Avsatte feriepenger	-102 685 499	0	-102 685 499
Annen kortsiktig gjeld	-46 742 305	-38 339 836	-8 402 469
<i>Sum</i>	-281 470 627	-88 647 705	-192 822 923
Sum	443 536 445	-88 221 296	531 757 741

Tabell 33: Forskjellen mellom avregnet og mellomværende med statskassen

Mellomværende med statskassen består (S-rapport). Avregnet med statskassen viser av kortsiktige fordringer og gjeld som etter finansieringen av virksomhetens netto eiendeler og økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet gjeld.

Note 8 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2022	31.12.2021
Skatter og avgifter, renteinntekter og utbytte m.m	4 963 950	4 491 034
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	4 963 950	4 491 034

Tabell 34: Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Note 9 Kundefordringer

	31.12.2022	31.12.2021
Kundefordringer til pålydende	2 781 175	2 075 062
Avsatt til forventet tap (-)	-18 596	-17 593
Sum kundefordringer	2 762 579	2 057 469

Tabell 35: Kundefordringer

Note 10 Opptjente, ikke fakturerte inntekter

Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)	31.12.2022	31.12.2021
Deltageravgift Tolldagen 2022	417 840	0
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	417 840	0

Tabell 36: Opptjente, ikke fakturerte inntekter

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2022	31.12.2021
Forskuddsbetalt lønn	0	25 000
Personallån	389 026	214 343
Forskuddsbetalte leie	30 484 539	26 236 907
Andre forskuddsbetalte kostnader	20 025 471	6 530 791
Andre fordringer	5 756 041	3 497 794
Sum andre kortsiktige fordringer	56 655 078	36 504 835

Tabell 37: Andre kortsiktige fordringer

Note 12 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2022	31.12.2021
Øvrige bankkontoer (utenfor statens konsernkontoordnir)	658 708	707 709
Kontantbeholdninger	413 239	300 378
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	1 071 947	1 008 087

Tabell 38: Bankinnskudd, kontanter og lignende

Note 13 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2022	31.12.2021
Skyldig lønn	-60 464	-70 800
Annen gjeld til ansatte	34 946 026	33 426 419
Påløpte kostnader	780 947	1 973 693
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	0	30 481
Annen kortsiktig gjeld	11 075 796	22 916 349
Sum annen kortsiktig gjeld	46 742 305	58 276 142

Tabell 39: Annen kortsiktig gjeld

Velferdsfondet for Tollvesenet

Velferdsfondet for Tollvesenet ble opprettet ved vedtak i Stortinget 8. mars 1960, og benyttes til drift og vedlikehold av Tolletatens kulturhistoriske eiendommer.

Eiendommene er til disposisjon som feriehem for ansatte i etaten, som etter regning og som gjennom felles velferdsmidler bidrar til inntekter til fondet. Eiendommene benyttes også i beskjeden grad til interne møter, kurs og til operative formål i grensekontrollen, og får et tilskudd til drift og vedlikehold over driftsbudsjettet.

Prinsippnote – oppstilling av bevilgningsrapporteringen for fondet

Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet ut over ett budsjettår.

Årsregnskap for fondet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 23. september 2019. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 8.

Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på

oppgjørskonti overføres til nytt år. Oppstilling av bevilgningsrapporteringen for fondet fremkommer nedenfor.

Bevilgningsrapportering

Øvre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap vises i oppstillingens nedre del.

Navnet til fondet fremkommer av §1 i fondets statutter.

Prinsippnote til årsregnskapet – oppstilling av fondsregnskapet

Fondsregnskapet tilsvare oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter.

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Det innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret.

Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet og resultatet viser

netto endringer i fondskapitalen. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen. I note til fondsregnskapet omtales kortsiktige fordringer. Opplysningen fremkommer ikke av balansen fordi regnskapet utarbeides etter kontantprinsippet, men fondet hadde per 31. desember 2021 ingen utestående fordringer.

Kapitalinnskudd eller tilbakebetaling av kapitalinnskudd i fondet vises ikke i resultatoppstillingen, men blir ført direkte i balansen mot innskutt fondskapital.

Fondsregnskapet er oppstilt etter krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og viser alle fondets utgifter, inntekter, eiendeler og fondskapital.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2022

Beholdninger rapportert i likvidrapport		Note	Regnskap 2022		
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		kr	1 826 135		
Endringer i perioden		kr	334 641		
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		kr	2 160 776		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst	Note	2022	2021	Endring
811601	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank		2 160 776	1 826 135	334 641

Tabell 40: Bevilgningsrapportering Velferdsfondet for Tollvesenet

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret				
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildelinger
1610	Tolletaten	01	Driftsutgifter	kr 2 899 970,00

Tabell 41: Tildelinger av midler, Velferdsfondet for Tollvesenet

Årsregnskap for Velferdsfondet for Tolletaten 2022

Rapportering til kapitalregnskapet - Velferdsfondet for Tolletaten

Kontolånsnummer i statsregnskapet 811601

Kontonummer på oppgjørskonto i Norges Bank 0677 60 15332

	Beløp
Innestående på oppgjørskonto i Norges Bank pr. 1. januar 2022	1 826 135
Årets netto økning på oppgjørskontoen	334 641
Innestående på oppgjørskonto i Norges Bank pr. 31. desember 2022	2 160 776

Resultat

	Note	2022	2021
Leieinntekter	1	794 250	848 921
Leieinntekter fra året før	1	750	0
Tilskuddsmidler fra Tolletaten	1	2 800 000	1 565 000
Overført velferdsmidler fra Tolletaten	1	99 970	245 280
Renteinntekter	1	17 143	577
Sum inntekter		3 712 113	2 659 778
Ordinære driftsutgifter	2	3 360 524	3 472 625
Gebyr	3	16 948	44 553
Sum utgifter		3 377 472	3 517 178
Periodens resultat		334 641	-857 400

Balanse

Eiendeler

Oppgjørskonto i Norges Bank	2 160 776	1 826 135
Sum eiendeler	2 160 776	1 826 135

Fondskapital

Grunnkapital	4	750 000	750 000
Caroline Westphalens legat	4	70 000	70 000
Opptjent fondskapital	4	1 340 776	1 006 135
Sum fondskapital		2 160 776	1 826 135

Sum Gjeld og fondskapital	2 160 776	1 826 135
----------------------------------	------------------	------------------

Tabell 42: Årsregnskapet for Velferdsfondet for Tolletaten

Velferdsfondet for Tolletaten

Regnskapsprinsipp

Regnskapet er utarbeidet i henhold til kontantprinsippet.

Note 1

Fondets inntekter består av:

- Leieinntekter fra utleie av eiendommene. Fondet har pr 31.12.22 ingen utestående kundefordringer
- Tilskuddsmidler til drift og vedlikehold fra Tolletaten til de kulturhistoriske eiendommene
- Overføring av en andel av Tolletaten sine velferdsmidler til drift og vedlikehold av de kulturhistoriske eiendommene
- Renteavkastning av beholdningen i Norges Bank. Rentesats i 2022 var 0,48 % i første halvår og 1,12 % i andre halvår

Det vises til § 4 Statutter for Velferdsfondet for Tollvesenet, november 1996.

Note 2

Ordinære driftsutgifter er utgifter til strøm, kommunale avgifter og løpende utgifter til vedlikehold av anleggene.

Det vises til statuttene § 3.

Note 3

Tolletaten benytter Hyttetrekk for søking av leie feriehem og forhåndsbetaling via Nets Denmark AS. Det trekkes et gebyr for hver leiebetaling og totalt for 2022 utgjør dette kr 16 948,-.

Note 4

Fondet ble opprettet av Stortinget i 1960 med et kapitalinnskudd på til sammen 820 000,-, som utgjør et grunnfond. Grunnfondet består av kr 750 000 overført fra Tolletatens understøttelsesfond og kr 70 000 overført fra frøken Caroline Westphalens legat jamfør statuttene § 1 og § 2.

Kapitalinnskuddet er plassert som fast kontolån til staten på en oppgjørskonto i Norges Bank, i henhold til statuttene § 5.

Oslo, 15. mars 2023

Øystein Børmer
Tolldirektør

Oversikt vedlegg

1. Vedlegg 1 A Statistikk og nøkkeltall for Tolletaten 2022
2. Vedlegg 1 B Statistikk og nøkkeltall for Tolletaten 2022
3. Resultatindikatorer
4. Beslagsstatistikk 2022

Tabeller og figurer

Figur 1: Toppledelsen.....	8
Figur 2: Organisasjonskart	9
Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall 2019-2022	10
Tabell 2: Nøkkeltall fra regnskapet 2020-2022	11
Tabell 3: Resultater og måloppnåelse hovedmål 1	16
Figur 3: Andel næringsdrivende som mener at regelverket er forståelig	17
Figur 4: Utvikling av tilfredshet med informasjonsutvekslingen	19
Figur 5: Tilfredshet med informasjonskanalene.....	20
Figur 6: Andel reisende som opplever regelverket som forståelig.....	21
Figur 7: Andel varer fristilt med grensepassering.....	22
Figur 8: Varer fristilt ved grensepassering (antall innførselsdeklarasjoner).....	23
Tabell 4: Resultater og måloppnåelse for hovedmål 2	27
Figur 9: Utvikling i oppfattet oppdagelsesrisiko ved feildeklarerer blant næringslivet 2019-2022	28
Figur 10: Opplevd oppdagelsesrisiko ved ulike typer innførsel.....	29
Tabell 5: Antall alvorlige overtredelser avdekket.....	30
Tabell 6: Antall kontroller og treffprosent i grensekontrollen	31
Figur 11: Antall overtredelser vs. antall kontroller.....	32
Tabell 7: Totalt antall avdekkede overtredelser, etter område i grensekontrollen.....	33
Tabell 8: Totalt antall overtredelser avdekket i kontroll av registrert vareførsel	33
Tabell 9: Antall beslag per beslagsvaregruppe, 2018-2022.....	35
Tabell 10: Gjennomsnittsbetrag for utvalgte varer, 2018-2022	36
Tabell 11: Resultater hovedmål 3	45
Figur 12: Antall henvendelser besvart pr tusen kroner i utgift 2021 og 2022	56
Figur 13: Utvikling saksmengde og ansatte innen omberegning (2013-2018).....	57
Figur 14: Antall omberegningssaker som behandles i timen for 2021 og 2022.....	57
Figur 15: Antall behandlede søknader per tusen kroner i utgift for 2021 og 2022.....	58
Tabell 12: Antall ansatte og avtalte årsverk per enhet.....	65
Figur 16: Utførte årsverk i Tolletaten over tid.....	66
Figur 17: Kjønnssammensetning	67
Figur 18: Sykefravær	67
Figur 19: Turnover	67
Figur 20: Andel deltidsansatte	70
Figur 21: Andel deltidsansatte etter kjønn	70
Tabell 13: Yrkeskoder med flest ansatte i staten	71
Figur 22: Fravær foreldrepermisjon	72
Figur 23: Uttak av foreldrepermisjon.....	72
Tabell 14: Regnskapsstatus utgifter	80

Tabell 15: Regnskapsstatus inntekter	82
Tabell 16: Oppstilling av bevilgningsrapportering.....	85
Tabell 17: Forklaring av samlet tildeling utgifter	85
Tabell 18: Forklaring til brukte fullmakter.....	85
Tabell 19: Avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler.....	86
Tabell 20: Oppstilling av artskontorapporteringen	88
Tabell 21: Resultatregnskap	92
Tabell 22: Balanse	93
Tabell 23: Statens kapital og gjeld	94
Tabell 24: Inntekter	95
Tabell 25: Inntekt fra tilskudd og overføringer.....	95
Tabell 26: Lønnskostnader	96
Tabell 27: Immaterielle eiendeler	97
Tabell 28: Andre driftskostnader.....	98
Tabell 29: Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler.....	99
Tabell 30: Finansinntekter og finanskostnader.....	99
Tabell 31: Forklaring kongruensavvik mellom avregnet og mellomværende med statskassen	99
Tabell 32: Endring i avregnet med statskassen	100
Tabell 33: Forskjellen mellom avregnet og mellomværende med statskassen.....	101
Tabell 34: Innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten.....	102
Tabell 35: Kundefordringer	102
Tabell 36: Opptjente, ikke fakturerte inntekter.....	102
Tabell 37: Andre kortsiktige fordringer.....	103
Tabell 38: Bankinnskudd, kontanter og lignende	103
Tabell 39: Annen kortsiktig gjeld.....	103
Tabell 40: Bevilgningsrapportering Velferdsfondet for Tollvesenet.....	105
Tabell 41: Tildelinger av midler, Velferdsfondet for Tollvesenet.....	105
Tabell 42: Årsregnskapet for Velferdsfondet for Tolletaten.....	106

TOLLETATE
NORWEGIAN CUSTOM